M.A.LIBRARY, A.M.U.
PE12657

بعنایت باری مطلق و توفیق حکیم برحق

درین زمان حکمت بنیان رسالہ عجالہ نافعہ طیبہ من تصنیف

جناب کرامت مآب ارسطوی دوران مسیح زمان جناب الحکیم

بندہ حسن ... ست فیوضہا المسمی بہ

... ۱۳ ...

... ۱۹ ...

حسب فرمایش عالی جناب معلی القاب والا ہمم مبدء فیوض و

کرم مصدر جاہ و حشم جناب الطاف حسن خان صاحب

... ضلع کانپور دام اقبالہ وبہ تصحیح مولوی اکرام الدین صاحب

... انشا باہتمام سید عابد علی رضوی طبع گردید

200

١٧٦٥٤

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي خلق الانسان وعلمه علوم الاديان والابدان اعد

بنعمائه الكاملة مفرحات في جنات وازال منه اسقام المحن

والحقد من الجنان لقد عجزت عقول العقلاء من ادراك سطوته

القاهرة قصرت نفوس الحكماء عن تبيان حكمته الباهرة قانون

عميم على الانام موخر رضائه لكثير يدوات الخواص والعوام اللهم اشف

صدورنا عن نوائب الهم واجعله صحيحا واسقنا من حياض الجنة شرا

كان مزاجه زنجبيلا انت الله حكيم متين عليم باحوال السابقين واللاحقين

على انه لا رطب ولا يابس الا في كتاب مبين والصلوة والسلام على الطبيب

الحاذق الذي قلع مواد الكفر والضلال وقمع اركان الظلم والجهل من الكافرين

الجهال ارسله على كافة الانام بشيرا ونذيرا وجعله من بين سائر الانبياء عـ

كبيرا وعلى الائمة الهادين المهديين الكرام وصحبه البررة العظـ

OKED 1996-97

صلوٰةً کثیراً ما اتّصل اللیالی بالایّام اما بعد احقر العباد و اصغر الافراد نیاز مند
حضرت ذوالمنن بندہ حسن احسن اللہ حالہ واشرح بالہ بخدمت اطبای جالینوس
زمان و حکمای عیسی دوران التماس میدارد کہ چون از مدت دیر باز و زمانۂ دراز حسب
فرمایش بعض احباب اطیاب کہ ابر مدرار خلوص و اخلاق شان چون آب نیسان
بمزرعہ آمالم یکسان در بارش بود چنین منقش صحیفہ خاطرے بود کہ کتابے متضمن
بتوضیح و الصلاح مفردات ادویہ کہ مفید انام و مفیض و عام باشد ترتیب دہم
لیکن بسبب تنوع حال و تشتت بال کہ عبارت از مکارہ زمان و عوائق دوران است
ضیق مجالی عارض حال بود کہ از ایفای وعدۂ آنہا قاصر ماندم چون مرّةً بعد اولے
و کرّةً بعد اخری محرک این سلسلہ شدند حالیا حسب الستخراج حکیم سید محمد جاوید علی
ولد سید اصغر علی صاحب نقوی انگروہی کمیت خامہ عزیمت را بفضای وسیع
تالیفش جولان دادم و افعال و خواص و مضر و مصلح ہریکے چنانکہ باید مع تقدم لغت
ردو بر لغات دیگر شائقین این فن را نوعے زحمت باستخراج ادویہ افتد از
کتب معتبرہ متقدمین و متاخرین رضوان اللہ علیہم اجمعین التقاط کردہ از کتم عدم
منصۂ شہود آوردہ مسمی بہ جامع المفردات نمودم واللہ الموفق والمستعان و
علیہ التکلان فی کل آن مقدمہ در بیان امورے چند کہ دانستن آن بر شائقین
این فن واجب و متحتم است و دران چند فصل قرار دادیم **فصل اول** در تعریف
و موضوع و غایت علم طب پس مخفی و محتجب مباد کہ معنی لغوی طب سحر و اصلاح
و عادت و حذق است و باصطلاح صاحبان این فن عبارت از علمی باصول
و قوانین ست کہ از ان احوال بدن انسان من حیث الصحة و المرض شناختہ
شود بقدر الطاقة و المناسبة کما لا یخفی علی طبیب الاریب و موضوع آن بدن
انسان است چہ درین فن بحث نیست الا از عوارض آن و غایتش وقوع
افعال صحیحہ و حفاظت صحت موجودہ و استرداد صحت معدومہ است **فصل دوم**

در مدارج ادویه و شناخت امزجه آن لیکن از انجا که طریقه معرفت آن علی سبیل
البسط و التفصیل امر لیست لا یعلم الا هو معهذا درینجا بطور قاعده کلیه به ایجاز و اختصار
که تعلق از قوة ذائقه و رنگ دارد بسمط تحریر در آورده میشود پس بدانکه اثر ادویه منحصر بر چهار درجه
باشد بدینطور دوائیکه دار جسم انسان معتدل المزاج اصطلاحی گردد پس بعد انفعال از حرارت
غریزیه کیفیتی زائد بر آن حادث کند یا نه پس اگر کیفیتی مزید بران حادث نکند آنرا معتدل نام
و اگر کیفیتی مزید بران حادث کند غیر معتدل است پس آن خالی از سه صورت نباشد پس اگر
مضرت و خلل آن چیزے محسوس نشود آنرا بدرجه اولی خوانند و اگر معلوم شود و بپایه مضرت
نرسد آن درجه دوم است و اگر درین درجه فائز گردد پس مهلک است یا نه پس اگر بحد هلاک
نرسد درجه سوم است و اگر رسد درجه چهارم است هر گاه که دانستی کیفیت اربعه ادویه را
پس بدانکه دوائیکه ذائقه اش حاده و حریف و مر و مالح بود حار است لیکن دوا حریف احر
است از جمله بعده المر بعده از آن مالح و دوائیکه ذائقه اش ملایم و دسم و حلو و معتدل بود معتدل است
و دوائیکه طعمش ترش و عفص باشد باید دانست که بارد و یابس بود لیکن عفص ابرد ثم الحامض
و دوائیکه مزه اش تفه یعنی بیمزه باشد لاجرم بارد و رطب بود و معتدل در لطافت و کثافت و
مسکن حرارت و حدت صفرا باشد و دوا حریف یعنی بسیار تیز حار یابس بود مفتح و مقطع و
ملطف و محلل و جالی و منقی باشد و دوا حلو معتدل مائل بحرارت جالی و کثیف و مرخی معده و
منضج و ملین و مذیب و قریب الاستحاله بخلط غالب و موافق طبع و قوة جاذبه و مزید منی باشد و دوا
دسم یعنی چرب معتدل بود ملطف و مرخی و ملین و مسخن و مرطب و منضج اورام و قریب الاستحاله بخلط
غالب است دوا مالح که عبارت از دوا شور است حار یابس معتدل در لطافت و کثافت محلل
و جالی و مقطع و منضج و غسال و مسخن و مانع تعفن اخلاط مهزل و مجفف دوا مر یعنی تلخ حار یابس بود
و کثیف و مجفف و مخشن زبان و جالی و غاسل آن و مسخن و مقطع و مانع تعفن اخلاط پس باید دانست که گاهی
مزاج ادویه از رنگش دریافت سازند چنانکه سیاهی مطلق دال بر حرارت و دوائیکه رنگش سفید باشد دال
بر برودت و دوائیکه رنگ زرد رنگ دارد دلالت میکند بر حرارت و یبوست و دوائی احمر ناصع یعنی

سرخ مطلق دال بر اعتدال و دوائی اخضر یعنی برنگ سبز دلالت میکند بر برودت و یبوست **فصل سوم** ذکر برخی از ادویات بقید درجات اربعه و ادویه معتدل و مرکب القوی استخراج و ادراک آن از مطولات خالی از دقت نیست لهذا از کتب معتبره متقدمین یکجا کرده درین فصل یاد کرده شد که انضباط حفظش بفهم نزدیک تر باشد پس مخفی مباد که ادویه معتدله مثل ابریشم اشنه اقلیمیا ذریره سیاوشان اهلیلج کابلی تخم کتان تخم کاسنی حضض حنظل زهر مهره سپستان شکر تیغال صمغ عربی کتیرا گلشکری کهربا موم ورق طلا یاقوت است و ادویه مرکب القوی مانند چوب چینی سلق شاهتره بارود لبلاب تارجیل بحری باشد ادویه حار و رطب درجه اول ترنجبین حمص خیار شنبر خصیة الثعلب زبیب صفرة البیض سمن عنب لسان الثور زرد الحلوا است ادویه که حار و یابس بدرجه دوم باشد مانند آبنوس اذخر اسارون اظفار الطیب بادرنجبویه بادنجان بادیان خطائی برنگ کابلی بزر الانجره بزر الکراث بسباسه بندق هندی بهمن سفید بهنگره چای خطائی جلاپا جوز بوا حب بلسان حب الصنوبر حب الخروع خولنجان دارچینی اتج مصطگی ملح اسود نمک سانبهر است ادویه بارد رطب بدرجه دوم اسفاناخ بزر الخبازی رمان حلو بزر اسفاناخ سفرجل است ادویه بارد و رطب بدرجه دوم بزر القثا اناناس بزر القثد بزر البطیخ هندی بقلیا بیدانه تخم بیتهه چکوتره خوخ خیار قرع گل نیلوفر لبن النساء شمش از انجا که کتب متداوله از مدارج ادویه کماینبغی تفصیل و تشریح موجود است و نیز نظر بر اختصار بود لهذا درین عجاله نافعه برخی ازین بمعرض بیان رفت **فصل چهارم** در علامات و رموز جداول پس باید دانست که ھ علامت لغت هندی است ع علامت عربی ف اشارهٔ فارسی است ھ ماهیت ط طبیعت مض مضر مص مصلح ب بدل ق مراد از مقدار شربت است و ح از حار و ر رطب و ب بارد و ی یابس و ع معتدل و م مرکب القوی ۱ بدرجه اول و ۲ بدرجه دوم و ۳ بدرجه سوم و ۴ بدرجه چهارم ؎ والله المرجع والمآب

	آغاز نقشه جدول	

بسم الله الرحمن الرحیم

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
آبنوس و تیندو	آبنوس	آبنوس	درختی عظیم	حی ۲	معده	صمغ عربی و شهد	چوب کنار	۱۰/	ملطف جالی مدر بول مفتت سنگ گرده و مثانه مفتح سده طحال مطفی جوش خون مصفی آن جذام وجرب و حکه را نافع و برادهٔ او حابس خون و قروح و سیلان منی [illegible]
آرٔو	شفتالو	خوخ	ثمریست معروف	بر ۲	سریع التعفن و مولد [illegible]	شهد عربی ادرک	کشمش	۰	ملین و مسکن بخارات حاره یابسه و تشنگی و جوش خون صفرا و تپهای صفراوی خالص و موی را مفید [illegible] سیاهی و [illegible] شکوفه شفتالو مسقط جنین و غنچ [illegible] جهت درد گوش کرم مفید [illegible]
آک و مدار	خرک	عشر	از اشجار تیوعی است	شیر حی ۲ و گل حی ۲	کبد و ریه	روغن	شبرم	۰	شیر او اکال مقرح جلد و مسهل قوی و قاطع بلغم و برگ و محلل اورام بارده و مسکن درد [illegible] و قاتل کرم شکم و گل او هاضم طعام و امراض معده را مفید ۱۲
آگاهولی	۰	۰	نباتی است	حی ۱	۰	۰	۰	۰	دافع کرم و فساد بلغم و صفرا و بواسیر ۱۲
آل	بکم	لقم	بیخیست سرخ رنگ	س ح ۳ ی ۴	خوردن قاتل	نی و روغن نوشیدن	مجیٹھ	۰	ذرور او ملحم قروح کهنه و جراحت و قاطع طرف الدم و مجفف قروح سائله و مستقی رو آب و مصفی رنگ رخساره و غسل بآب او مقوی مفاصل ۱۲
آلو	۰	۰	مشهور که تنها و با گوشت پخته میخورند	بی	دیر هضم و مغلظ معده	گوشت و گرم مصالحه	اروی	القدر المشهود	افزاینده منی و مغلظ منی و بسبب نفخ محرک باه و مقوی مثانه [illegible]
آلو بخارا	آلو بخارا	اجاص	م	ب ۱ ر ۲	دماغ و معده و اعصاب	عناب مصطگی گلقند	تمر هندی	۱۵ دانه ۳۰ دانه	ملین و مزلق طبع و تپ صفراوی و دموی را نافع و جوش خون دور کند و قاطع صفرا و غثیان و خارش بدن را مفید ۱۲
آلو بالو	:	قراصیا	ثمر کوچک مدور شاداب میخوش	پخته حرا و خام بی ا	موجب تخمه	سکنجبین	آلو بخارا	[illegible]	رافع النفخ از معده و خشونت حلق و ریه را نافع و مسهل و ملین طبع و مسکن حرارت و حدت و سوزان خون صفرا نافع تشنگی و غثیان و مقوی معده ۱۲

ھ	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
آنبہ ہلدی	دارچوبہ	دارہلد	چوبے زرد کہ زیر زمین میباشد	حی ۲	دل	نارنج	بابچی	۰۳ر	محلل ریاح و رادع و زرد ہضم و مفتت سنگ و عسر بول و جرب و حکہ و سقطہ و ضربہ را شرباً و ضماداً نافع و سنون او لعسم دہن نیکو کند ۱۲
ابرک	ستارہ زمین	طلق	جسمی معدنی است سپید براق ورق ورق	ب ۲ ی ۳	طحال و گردہ	کتیرا و شہد و روغن	طین قیمولیا	۱ر	آشامیدن با دویہ مناسبہ جہتہ اسہال دموی و کبدی و نزف الدم مفید و مفتت سنگ گردہ و مثانہ و طلاء او جہتہ قروح سینہ مفید و ورم پستان را نافع [illegible]
آنولہ	آملہ	املج	م	ب ۲ ی ۳	طحال و مولد قولنج	شہد و روغن	بلیلہ کابلی	۱۰ر	قابض و مانع انصباب مواد بمعدہ و امعاء و حافظ اخلاط از تعفن و مخرج سودا و مفرح و مقوی دل و چشم و دماغ و اعصاب و بالخاصہ محرک باہ [illegible]
اٹنگن کے بیج	تخم انجرہ	بزر القریص	تخمیست بشکل تخم کتان	حی ۲	گردہ و امعا	صمغ عربی و کتیرا	قردمانا و تخم گندنا	۶ر	جہتہ ربو و سرفہ و آلات تنفس و استسقا مفید و محلل ورم طحال و امراض گردہ را نافع و مقوی باہ و مسہل بلغم و منقی سینہ و ریہ ۱۲
اٹنگن کی جڑ	بیخ انجرہ	اصل القریص	بیخیست باریک	حی ۳	گردہ و امعا و مقعد	صمغ عربی و کتیرا و عناب	تخم و قردمانا و تخم جرجیر	۱۰ر	ملطف اخلاط لزجہ و جاذب و مفرح اعضا و محلل اورام صلبہ و مسہل و منقی سینہ و ریہ و معدہ و مدر بول و شیر و حیض ۱۲
اتیس	.	.	بیخ گیاہیست اغبر رنگ بطول یک انگشت	ح ۲ ی ۱	قابض	.	.	نیم ماشہ	مقوی باہ و ہاضم طعام و حابس اسہال و دافع بلغم و دوا سیر و استسقا و قی را نافع و محلل ریاح ۱۲
اجمود کے بیج	تخم کرفس	بزر الکرفس	تخمیست تیرہ رنگ شبیہ بانیسون تند طعم	حی ۲	منفخ و محرک صرع	انیسون و مصطگی	انجدان خراسانی	۶ر ۹ر	جہتہ ضیق النفس و ربو و برودت احشا مفید و محلل ریاح و نفخ و مفتح سدہ جگر و طحال و مدر و مفتت و محرک اشتہاء طعام و باہ ۱۲
اجمود کی جڑ	بیخ کرفس	اصل الکرفس	بیخیست سیاہ رنگ باریشہا باریک	حی ۲	ریہ	انیسون	فطراسالیون	۷ر	سائر امراض بلغمی را نافع و ہاضم غذا و استسقا را مفید و از تخم قوی تر ۱۲

ه	ت	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
اجواین دیسی	نانخواه	کمون ملوکی	تخم سبت شبیه بانیسون تند طعم مائل بتلخی تند بو	حی ۳	مصدع و مقلل منی و مضر محرورین	کشنیز عناب و شکر	کلونجی و زیره سیاه	۶ م	هاضم طعام و مشتهی و دافع فساد بلغم و باد و استسقا و نفخ شکم و دور کند مفتح سدد و صلابت جگر را نافع مدر بول و حیض و تریاق سموم
اجواین خراسانی	تخم بنگ	بزر البنج	تخم سبت شبیه بجلیه و کمتر از آن سه نوع است سیاه و سپید و سرخ میباشد	سپید بی ۲ و سیاه بی ۲	سفید مولد خناق و سیاه قاتل	سفید شهد و سیاه قی کردن	افیون و خشخاش	۳ م	مانع نزلات و سیلان رطوبت و مسکن اوجاع گوش و جهة سرفه سفید و مانع نزف الدم و مجفف و مخدر و منوم و بالخاصه قابض و حابس ۱۲
اخروٹ	چار مغز بزرگان	جوز	میوه مشهور	ح ۲ ی ۱	محرورین	آب انار	چرونجی و چلغوزه	تولہ ۲ تولہ	بسیار لطیف و ملین طبع و محلل و مبهی و مانع تخمه و مقوی اعضای رئیسه و حواس باطنی و مغز آن بریان نموده برای سرفه بارد مفید ۱۲
ادرک	زنجبیل تر	زنجبیل الرطب	م	حی ۳ ی ۱	محرورین	روغن بادام	دار فلفل	تولہ	هاضم و دافع نفخ شکم و ریاح و مشتهی و قاطع بلغم و رطوبت معده و مقوی باه و معده و کبد و مربی او مرطوبین و مبرودین را نافع ۱۲
اڈهیره کو بیج	تخم مورد	حب الاس	ثمر درخت مورد	مرکب القوی	مصدع	گل بنفشه	اقاقیا	۴ م	جهة سرفه گرم مفید و بسبب عفوصت حابس سیلان و از جهت حرارت مدر بول و مفتت سنگ گرده و مثانه و نافع زحیر و مقوی قلب ۱۲
ادهیره کی جڑ	بیخ مورد	اصل الاس	م	مرکب القوی	مصدع و زکام آور	گل بنفشه و صمغ عربی	اقاقیا و گل حنا	۹ م	بسبب عطریت موافق و مقوی روح و قلب و معده و حابس خون استسقا و اسهال و مدر قوی و محلل ورم و درد گوش را نافع ۱۲
•	ارزنگان	•	سنگریزه و سنگ زرد و سرخ رنگ	بی	•	•	•	•	ملحم قروح و بثور و زنماسیل و دافع آماس اعضا جالی و از مدرات جهة ریزانیدن حصاة نافع ۱۲
ارجن	•	•	درختی عظیم پوست آن اکثر مستعمل	حی ۳	نفاخ و بعضی محرورین	•	•	•	دافع فساد بلغم و صفرا و قرحه و سقطه را شربا و طلاء مفید و سفوف او مبهی و جریان را نافع ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
آرد	ماش	ماش	جی اکول	ح ا ی ا با رطوبت فضلیه	نفاخ وبطی الهضم	پیچ دادرک وسینگ	لوبیا	.	مبهی و مغلظ و مولد شیر و منی و مقوی اعضا و مزلق وجهة برص تازه بتازه سائیدن بروزی چند استعمال نمایند مفید
	ارغوان	ارجوان	درختیست گل آن بسیار سرخ رنگ	ح ا ما کل باعتدال	بیخ او مقی	برگ عناب	صندل وگل سرخ	.	مخرج اخلاط لزجه و رادع برودت معده و گرده و منقی آلات تنفس و سوخته آن ... مفید و تخم او در ادویه چشم قائم مقام چاکسو
ارنڈ	بیدانجیر	خروع	درختیست ثمر آن خاردار و مغز تخم آن سفید و باروغن کنجد	حی ۲	مرخی معده و مکرب و مغثی و مقی	کتیرا و مصطگی	جمالگوته	۵ عدد	محلل و ملین اعصاب و مسهل قوی خلط بارد و فالج و لقوه و رعشه و قولنج و استسقا و وجع مفاصل را مفید و روغن او قوی در جمیع افعال و محلل و مسهل قولنج
اروسه	.	.	نباتیست بلندی دو ذرع برگ آن شبیه به برگ نیبه	حی ۱ وگل سرد	.	.	.	۶ م	گل و نافع دق و صفرا و مسکن حدت خون و سوزش بول و ذاریت آن و بیخ او مفرح و ضیق النفس و ربو و تپ بلغمی و ریسو و یرقان و غشیا و جذام و سوزاک را نافع
اروی	.	قلقاس	بیخیست خرد و بزرگ مدور و طویل از ماکولات معروف	ح ا ر ۲ و بعضی سرد دانند	دیر هضم و مسدد	دارچینی و لونگ و ترشیا	بهنڈی	.	مسمن بدن و محرک باه و سرفه و خشونت صدر و حنجره و سحج امعا و اسهال را مفید مدر و مغلظ منی
ارہر و لتور	شاغل	شاغل	غله مشهور سیاه و سرخ و سفید و غیر آن	حی ۲ یی ۲	نفاخ دیر هضم سنجر مسهر	ترشی ها و روغن گاو	عدس	.	جهة اسهال صفراوی و درب و فساد بلغم و خون و زهر نافع قلیل الغذا و برگ او جوشانیده مضمضه نمودن درد دندان را مفید
اریا	.	.	تر نباتیست مفروش گرد در ایام برسات بهم رسد قسمی از خیار	برا	محدث حمی عفنه	سرکه	.	.	مولد بلغم و ریاح و ثقیل و سبوس ان اچار می سازند
اسپند	اسپند	حرمل	تخمی سیاه ثقیل الرائحه بقدر خردل	ح ۳ یی ۲	مصدع و مفروط محرورین	ربوب فواکه و سکنجبین	نسخی و تخم ترب	۱۰۳	محلل ریاح از امعاء و استسقاء و یرقان و ضیق النفس و قولنج و صرع و سایر امراض بارده مفید مدر حیض و مصفی خون و مبهی و اوجاع مفاصل را نافع

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
اسپغول	اسفول	بزرقطونا	تخمیست مشهور سیاه وسفید وسرخ	ب ۳ ر ۲	مضعف عصب ومفسد اشتها	عسل	بهدانه کنوچه	۱۱ ر تولہ	مسکن حرارت وتشنگی تبهای حاره وجوش خون وملین طبع ومزلق وخشونت حلق وسینه وزبان وقرحه امعاء وزحیر ومغص [illegible] سفید و بریان نموده قابض است [illegible]
.	.	اسطوخودوس	گیاهیست برگ آن برگ صعتر مشابه وتخم آن ریزه ریزه	ح ۱ ی ۲	ریه ومحرورین	کتیرا	افتیمون	۷ ر	محلل جالی ملطف مفتح سده ومقوی بدن ودل ودماغ واحشا ومصفی روح ومفرح [illegible] سینه ودماغ رانافع ومسهل سودا وبلغم ووجع مفاصل دور کند
سکنده	.	.	بیخیست باطن آن سفید مائل بزردی	حی ۳ بار طوبت فضلیه	محرورین	کتیرا	قسط و سورنجان	۵	قی وضیق النفس وورم اعضا رانافع ومقوی بدن وباه ومکرر رحم ودافع فساد بلغم وبرای وجع مفاصل قائم مقام سورنجان است
.	.	اشنان	گیاهیست که اکثر تر وتازه میباشد	ح ۲ ی ۲	مثانه	شهد	صابون	۱ ر	جالی ومنقی ومفتح ومدر قوی بول وحیض ومحلل فضول غلیظه وسنون او مجلی دندان [illegible]
افسنتین	مروه	خترق	گیاهیست غبار آلود وگل آن چون گل بابونه	حی ۲	مضعف معده ودماغ ومصدع	انیسون ومصطگی ونیلوفر	اسارون وتجعده	-	مفتح وملطف ومشتهی ومدر خون حیض ومسهل صفرا وسودا وامراض بلغمی رانافع ومحلل ریاح وجهت [illegible] وتب های کهنه ومرکبه رانافع وقاتل کرم شکم وبرگ او مقوی معده
افیم	افیون وپهاتل	الخشخاش لبن	لبنی منجمد	بی ۴	قوی باطنیه وظاهریه	زعفران ودارچینی	بزرالبنج	یکحبه	مخدر وقابض ومسدد ومنوم ومحلل ومسکن اوجاع وسرعت انزال رانافع واکلاً وطلاءً ودر امراض چشم مفید
.	.	اقاقیا	عصاره نوعی از اسغیلان	غیرمغسول بی ۳ ومغسول بی ۲	مسدد	روغن بادام	صندل ورسوت	۳ م	مجفف ورادع وقابض وقاطع نفث الدم ونزف الدم ومقوی معده وکبد وجهت استرخای مقعده شرباً وضماداً مفید ومقوی چشم ورمد رانافع
اکاس بیل یا عنبربیل	.	افتیمون	گیاهیست ذی برگ وثمر که برزخ تهای پیچید	حی ۳	مکرب ومغثی ومعطش محرورین	زعفران وکتیرا وروغن بادام وصمغ عربی	لاجورد وتربد وبرگ شاهتره	۹ م تولہ	محلل ملطف مفتح سده ومسهل سودا وبلغم وجهت مالیخولیا وسوداوی ومانیا وکابوس وامراض طحال مفید ومصفی خون وامراض جلدی رانافع

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
کرکرہا	.	عاقرقرحا	نباتیست مستعمل بیخ آن که تند بود تیز و سوزنده	حی ۲	ریه	کتیرا ومویزج	سونٹھ و اطریفل شہد	۲ ر	مفتح سدد منقی فضول دماغی جالی بلغم وجع القوه و فالج و استرخا و رعشه و کزاز و درد سینه [illegible] و سکته و تفتید مقوی باه مدر بول و حیض و سایئده و افع [illegible] و ثقل زبان اطفال [illegible]
اگر	.	عود غرقی	چوبیست خوشبو و آنچه نفیست بهتر اند در آب غرق شود	ح ۲ ی ۳	محرورین	کافور و گلسرخ	دارچینی لونگ و زعفران	۳ ر	ملطف و مفتح سدد و مفرح و تقوی اعصاب و حواس و قوی دماغی و کبد و احشا و معده و محلل ریاح و برودت رحم را نافع و سهبی و خفقان دور کند
اکست	.	.	درختیست که گل آن سفید مایل بحمرت میباشد	بے ۲	بادافزا	.	.	.	دافع صفرا و حرارت و گل آن قامع صفرا و مقوی قوت شامه و مزیل شبکوری
اگیا	.	.	نباتیست معروف	ح ۲ ی ۲	مغلظ اخلاط	مرداسنگ و روغن گاو	.	دو حبه	چون گوگرد را در عرق اگیا تر کرده تا نهل روز بآفتاب نهند و دو حبه به برگ تنبول خورند اشتهاے طعام و باه زیاده کند
الائچی خورد یعنی کلاں	هیل بوا و غیره	قاقله صغار	م	حی ۲	صدر و ریه	طباشیر و کتیرا	الائچی بڑی	۲ ر ۲ ر	مفرح و ملطف و جالی و محلل ریاح و ناشف رطوبات صدر و حلق و معده و مقوی معده و قلب و خفقان و تهوع و قی را نافع و بوے دهن را خوشبو کند
الائچی بڑی	هیل کلاں	قاقله کبار	م	ح ۱ ی ۲	امعا و ریه	کتیرا و [illegible]	و کبابه و الائچی چھوٹی	۵ ر	مفرح و مقوی معده و هاضم طعام و محرک اشتها و احشا و حابس تنکم و دافع نفثیان و ریاح معده و دماغ و مقوی [illegible] و دافع قلاع دهان
السی	بزرک	بزرکتان و غیره	م	بے ۲ ح ۲ ی ۲	بصر و مقشم و [illegible]	شیره و سکنجبین و شکر	حلیه	۱۰ ر	لعوق آن دافع سرفه بلغمی و منقی سینه و ملین طبع و صدر و جالی و محلل و قرحه گرده و مثانه را نافع و مدر بول و سهبی و مغلظ منی و مفتت سنگ گرده
اوله کرنج	تخم بہ شاں	بزرالکتوث	تخمی است از تخم ترب	حی ۲	طحال و ریه	سکنجبین و شہد	افسنتین رومی	۶ ر	منقی مفتح معده و احشا و نافع تپ عفنه مدر بول و عرق و حیض و شیر و دافع فضلات ملین طبع

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
مرود	امرود	كمثرى	ثمر معروف که باطن بعض آن سفید و بعض سرخ میباشد	شیرین مائل بقوت قابض سرد و تر	نفاخ مضر سرد و جن ضعیف المعده	زنجبیل مربی و بادیان	بهی	.	مفرح و مقوی و جالی باقوت قابضه و ملین و مقوی قلب و معده و ملین طبع و دافع خفقان و مقوی اشتها و مرکب دماغ [illegible]
[illegible]	.	.	درخت ثمر آن مشابه بانبه مائل به تلخی ترش طعم	ب ۲ ی ۱	.	.	.	.	اسهال صفراوی و امراض صفراوی و محرور را نافع و پوست درخت آن با شیر تازه سائیده نوشیدن سه روز متواتر مرض اهوه که در بینی میشود مفید
ل بید	.	.	ثمری چون لیمون اگر سوزن آن در آن فرو برند گداخته شود	بر	بلغم	لونگ و مرچ سیاه	.	۳ ر	دافع اکثر امراض قلب قاطع صفرا و هاضم و ملین و مشتهی و مسکن جوش خون و ریاح و باد گوله و درد شکم را نافع [illegible]
ملتاس	خیار چنبر	خیار شنبر	م	حار و بعضی معتدل دانند	معده مغثی و مورث مغص و سحج	مصطگی روغن بادام و گل و قند و تمر هندی	ترنجبین شیر خشت و مویز	۲ تولہ ۵ تولہ ۸ تولہ	ملین سینه و طبع و مسکن جوش و خون و محلل اورام حاره و مسهل با سانی حتی که زنان حامله و اطفال را دادن جائز و غرغره آن با کشنیز رادع و رافع خناق و بغیر محلل ورام فضاداً [illegible]
[illegible] املی	تمر هندی	حُبارا	م	ب ۱ ی ۲ معتدل هم گویند	صوت و سرفه و مولد سدد	عناب و بنفشه	الو بخارا	۴ تولہ ۵ تولہ ۸ تولہ	لطیف تر از او مقوی قلب و معده و مسکن غثیان و ملین طبع و مسهل صفرا و اخلاط محترقه و مسکن جوش خون و دافع خفقان حار و دوران سر و دافع سمیت هوا و بائی [illegible]
[illegible] میٹھا	انار شیرین	رمان حلو	م	بعضی معتدل گویند	مضر صاحبان حمی بسبب نفخ و مرخی معده	انار ترش دو بار دو المزاج زنجبیل برودة	انار ترش		مولد خون صالح و قلیل الغذا و نفاخ و جالی و ملین بطن و مدر بول و مقوی کبد و مسکن [illegible] و مقوی اعضاء رئیسه و عرق آن مع پوست حالبس اسهال [illegible]
[illegible] کهٹا	انار ترش	رمان حامض	م	ب باقوت قابضه	مبرود و مضعف جاذبه جگر و قوت باه	انار شیرین	انار شیرین		مسکن سوزش سینه و حرارت معده و کبد و [illegible] خون و الحره و دافع [illegible] و اسهال مراری و یرقان و جرب را نافع
[illegible] کهٹمٹھا	انار مز	رمان مزمیخوش	م	بر	مبرودین	زنجبیل	انگور خام		آشامیدن آب آن با تخم او شکر خام آمیخته جهت اسهال صفرا و یرقان و جرب [illegible] صفراوی مفید و مقوی معده و کبد و فواق را نافع

ه	ف	ع	مز	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
انار کا بیج	تخم انار	حب الرمان	م	بی	مبرودین	زیرہ	سماق	۶ ر ۹ ر	قابض و ہاضم و مشتہی و مقوی معدہ و نافع انصباب مواد صفراوی و قے و غثیان و جرب و حکہ صفراوی را نافع
انار کا چھلکا	پوست انار	قشر الرمان	م	شیرین بر ترش بی	.	.	.	۲ تولہ	نافع ورم حار و مقوی لثہ و حقنہ او با برنج و جو نافع پیچش و اسہال
آم	انبہ	آنبج	ثمر درخت ہندیست و بسیار نوع میباشد	خام بی ویا و پختہ حی و گل او بی	در خلای معدہ سفرجلین و اقاح	جامن و سکنجبین و آب سرد	.	.	مقوی قوی معدہ و گردہ و امعاء و مثانہ و ارواح و باہ و قلمی آن ثقیل دیر ہضم و اگر خام او را در آتش نہادہ در آب فترہ نمودن و نوشیدن برائے ہوای بادی سمی مفید
.	.	انجدان رومی و سیسالیوس	نباتیست جہار ... [illegible]	حی ۲	جگر و مثانہ	زرشک و کتیرا	خردل	۳ ر	محلل ملطف منقی مدر بول و حیض مفتح سدد مقوی معدہ و باہ مسکن اوجاع باطنیہ
انجن	سرمہ	اثمد	م	ب ۱ دی ۲	اعضاے صدریہ	کتیرا و شکر	انار	لا یوکل	قابض و مجفف و حافظ صحت چشم و مقوی البصر و دافع حرارت و رطوبت و جرب چشم و مدمل قروح و قاطع رعاف و جریان حیض و خروج مقعد حمولاً و ملین صلابت رحم
انجیر	انجیر	تین	م	ح ۱ در ۲	جگر و معدہ	بادام و صعتر	چلغوزہ و مویز	۵ عدد ۷ عدد	تازہ او ملطف و محلل و جالی صرع و فالج و امراض بلغمی را نافع و ملین طبع و مسہل عرق و رافع سدہ و ورم طحال و مدر بول و ہزال گردہ را نافع و خشک آن در جمیع افعال ضعیف
.	.	انجبار	نباتیست و مستعمل بیخ آن	بے ۲	مبرودین	زنجبیل	زرشک و گل ارمنی	۴ ر ۶ ر	قاطع برآمدن خون از جمیع اعضا خصوصاً از سینہ و ریہ مسکن سوزش صفرا و خون و حابس خون بواسیر و پیچش و اسہال صفراوی کبدی کہنہ و قی و مانع نزلات
اندرجہ	زبان گنجشک	لسان العصافیر	م	حی ۲	مصدع محرورین	کشنیز	تودری و چوتریا بہمن سرخ	.	مسکن ریاح غلیظہ نافع درد پہلو و تہیگاہ و کمر و رحم و سرفہ کہنہ و ضیق النفس و خفقان و مغص و مفتت سنگ و محرک باہ و مقوی اعضاء تناسل

تمت الجزء ... ... الجزء

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
اندرائن کا پھل	خربزهٔ تلخ	حنظل	ثمر کوچک اندر نارنج بسیار تلخ [illegible] تازه و مستعمل تخم آن	ح ۴ ی ۲	مکرب	صمغ عربی کتیرا و نشاسته	حب النیل و تخم [illegible]	یک ماشه ۳	محلل و مقطع و مسهل اقسام بلغم غلیظ و سودا و جاذب اخلاط از عمق بدن و جمیع اطراف بارده مانند صرع و عشی و لقوه و استسقا مفید و منقی دماغ و مخرج دیدان و حب القرع و قولنج [illegible] و اوجاع معده و کبد و امعاء [illegible]
انڈا مرغی کا	تخم مرغ	بیض الدیک	م	زردی گرم زردی [illegible] سفیدی سرد	معده و مولد حصاة و قولنج	گرم مصالح و نمک	روبیان تازه	۵ عدد ۷ عدد	گرم شت آرد مصالح الکیموس کثیر الغذا الکیل المفصول مقوی حواس دماغ و بدن بهی و مانع نزلات حاره از سینه و خشونت سینه و معده و نفث الدم را نافع نیم پخته آن برای اطفال قائم مقام شیر است
انکول	.	.	درختی است کوه این ... شبیه ... انگیر ... درخت ... آن بسیار ...	حر	بلغم افزا	.	.	.	دافع فساد بلغم و باد و اماس اعضا و درد شکم و قاتل کرم شکم و مقوی دل
انگور	انگور	جنب	م	پخته حرا و خام بارد ی ۲	معده و طحال و مولد ریاح	راز یانه و گلقند	مویز منقی	.	سریع الهضم و الانحدار کثیر الغذا مولد خون صالح و مسمن بدن و مصفی خون و سودا و جالی و منضج
اننناس	.	.	ثمری است ... در بنگاله بسیار خوش طعام قدیم و شیرین و زرد رنگ	بر ۲ و بعضی ح ۲ و ... گویند	حنجره و اعضای تنفس	شکر و زنجبیل پرورده	سیب	.	مفرح و مقوی دل و جگر و دماغ و دافع خفقان و خالی از تقویت معده نیست و مسکن حرارت صفرا و مقوی باه [illegible] دمیر و دین
اونٹ کٹارہ	اشتر خار	اشتر غار	نباتی است شبیهه به باد آورد	حی ۳	دماغ و گرده	سرکه و شربت [illegible]	ابجدان	۳ /	مفتح سدد و مسخن معده و مشتهی و هاضم طعام و مدر بول و دافع یرقان و وجع مفاصل و فالج و زهر سموم بارده و بیخ او بهی
اونگھ کنٹالا پوڈا	نیفسکر	قصب الذریر	مشهور بسیار قسم سرخ و سپید صلب [illegible]	ح ۱ و ر ۲	لقلق و ریه مرطوب	انیسون	.	.	ملطف خون و حابس و مفتح سدد و دافع خشونت سینه و ریه و سرفه و جالی ریاح و مسمن بدن و هاضم و مدر بول و منقی مثانه و ملین بطن و محرک باه و دافع سوزش معده
.	املی شیرین	طراثیب	.	بی س	ریه	کتیرا و شکر	صمغ عربی و مازو و پوست مرغ سوخته	۳ /	قابض مانع سوزش خون قاطع سیلان خون و عرق مقوی معده و جگر دافع مواد حاره

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
ایلوا و صبر	.	صبر سقوطری	عصاره صبر هندی [illegible]	حی ۲ ترب القوی	امعا و مستر خی معده	کثیرا سرخ مصطگی	ترید واسپهال و رسوبت درد او رام	۴ م	مفتح سده کبد و محلل ریاح و مسهل قوی بر خلط و منقی معده و از اخلاط فاسده و مقوی [illegible] و مدمل قروح فرسنه و امراض چشم را مفید
ایلا	.	.	در حقیقت که گرن شبیه به تمر هندی است	شیرین ح و ترش ب	محرور	.	.	۳ م	ملین مقوی اعضا دافع فساد صفرا و باد
ایلی پالک	.	.	نباتیست	ب	.	.	.	۵ م	دافع جرب و جذام و قاتل کرم شکم و رافع تشنگی و قی و فساد بلغم و صفرا و باد و خون و مدر بول
اینٹ	خشت	آجر	م	ح ۲ ی ۴	معده و گرده	سرکه و کتیرا	صدف و خزف	۲ م	مجفف قوی و حابس خون است [illegible] باشکر و اگر آجر گرم کرده و سرکه بران انداخته بر دماميل تکمید سازند بنشاند [illegible]
اینگر	شنگرف	زنجفر	م	ح ۲ ی ۳	سورش کرب	روغن گاو و شیر	مرداسنگ	گل لایو	قابض حابس جاذب دافع اورام حاره قاطع نزف الدم و حکه و جرب و جذام و سوختگی آتش را نافع و در امراض جلدی مثل آتشک جذام خوردن جائز
.	بابونه	بابونج	م	ح ۳ ی ۲	مصدع و مثقل راس و حلق	گل نیلوفر و شربت انار	برنجاسف و اکلیل الملک	۴ م	مسخن قوی محلل مفتح سده جگر و افواه عروق و ملطف مدر بول و عرق و شیر و حیض مفتت و قولنج و وجع [illegible] و یرقان و در بول را مفید و ملین ورم صداع و مقوی [illegible]
[illegible] مرهٹی	بابونه گاو چشم	اقحوان	برگ آن چو برگ گشنیز و از بابونه ضعیف به بابونه مخشوش	حی ۲	مکرب مصدع	نیلوفر بنفشه انیسون	شیح	۵ م	محلل ملطف مدر منوم مفتح مفتت مسهل بلغم و سودا
بابچی بکچی	.	.	تخمی مدور سیاه طولانی	حی ۳	نفاخ و مفرح	رازیانه و روغن	.	۲ م	ملین مشتهی وجه برص و بهق و جرب و فساد خون و جذام شرباً و ضماداً مفید و بهای بلغمی را نافع و قاتل کرم و قروح مجاری بول صاف کند

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
بڑی لونا	بورانیٔی	بورق	کی سپید سبک مشبک	حی ۳	معده مغثی	مصطگی وصمغ عربی	نمک اندرانی	۵ ر	محلل جالی مخرج جاذب خون بظاہر جلد دافع قولنج مہیج باہ قاتل کرم مسہل بلغم غلیظ و سر مدا و جہت حدت بصر با شہد مفید وزرد را و باروغن زنبق طلا نمودن بر ذکر و اطراف آن باعث انعاظ قوی
باجرا	کاورس	جاورس	قسمیست از غله	حی ۲ بی ۲	ثقیل بادانگیز معطش مولد قولنج سوداوی مولد	روغن زرد و شیر و شکر	برنج و کلونجی	.	مقوی بدن و کم معده و باه و دافع رطوبت قابض مجفف قلیل الغذا و نان او حابس اسهال مراری مدر بول و مسقط جنین و تکمیدان محلل نفخ معده و درد بواسیر
بادام میٹھا	بادام شیرین	لوز حلو	م	حرا مع	احشا ثقیل و بطی الہضم	شکر	چلغوزه	۳ تولہ	مفتح و حافظ قوت و جوہر دماغ و جالی و مقوی باصره و ملین طبع و حلق و موافق سینه و مواد منی و نافع سرفہ یابس و مثانه و حرقه بول و مسمن بدن و مبہی و قولنج رانافع
بادام کڑوا	بادام تلخ	لوز المر	م	ح ۳ دی ۱	امعا	شکر و مصری و روغن بادام شیرین	محلب	۳ ر	محلل و جالی و در تنقیه و ازاله اخلاط غلیظه بعدیل و جہت صداع در بوہ و حرقه و ورم سینه و ریه مفید و امراض جگر و یرقان را نافع و مفتت سنگ [illegible]
.	باد آورد	شوکة البیضا	گیاہیست شبیه باشتر خار تخم آن شبیه به قرطم	حی ۱	ریه	افسنتین	شاہتره	۹ ر	مسہل بلغم غلیظ و سوداء مقوی معده مفتح سدد و مدر بول و محلل و دافع درد دندان و عسر بول و پتہاے مزمن بلغمی و سوداوی و استسقا و نقرس را نافع
.	بادیان رومی	انیسون	تخمے کوچک از رازیانه	حی ۲ بی ۳	امعا مصدع محرورین	رازیانه سکنجبین	تخم شبت و رازیانه	۷ ر ۹ ر	ملطف محلل ریاح جالی مسکن اوجاع مفتح سدد دافع فالج و لقوه و استسقا و تپ بلغمی و سیلان رحم و وجع مفاصل و یرقان مدر بول و شیر و عرق محرک باه [illegible]
.	بادیان خطائی	.	ثمریست چوبی رنگ طعم آن به طعم رازیانه باشد	حی ۲	عصب و عضل	بریان کردن	.	۳ ر	محلل مفتح مقوی معده و باصره و دافع ریاح و ثقل طعام و درد احشا و محلل بلغم مدر بول و نزله بارد را نافع و مورث تشنگی و مصدع
بارتنگ ہری	بارتنگ سبز	لسان الحمل	نباتی معروف برگ شبیه بزبان گوسفند	بی ۲	[illegible]	شہد و مصطگی بنفشه	برگ حماض بستانی	۵ تولہ	آب آن حابس خون از ہمه اعضا [illegible] و مبرد و جالی [illegible] مقوی جگر و مفتح [illegible] و جہت دق و سل و حرقه بول مفید [illegible]

ھ	ف	ع	ما	ط	مضر	مصلح	بدل	ق	افعال وخواص
بارنگ کے بیج	تخم بارتنگ	بزر لسان الحمل	تخمیست سیاہ مدور مانند تخم ریحان منفخی	بی ۲	مورث دماغ	شہد و مصطکی و جلنجبین	[illegible]	[illegible]	مسکن علیہ حرقہ و نافع حمی مفتنہ و حمی دق و سل را نافع مقوی اسعاد و مقوی دافع زحیر ۱۲
پارہ	سیماب	زیبق	م	ب ۲ ر ۲	اعصاب و فم	شیر و شوربا و چربی چرب	[illegible]	۱/	خوردن او در گوشت حافظ صحت بدن و مقوی اعصاب ہاضمہ و باہ و نافع جرب طب و قروح خنثیہ [illegible] و روغن او مورث رعشہ [illegible] ۱۲
باکلا	۰	باقلا	از گیاہ معروفہ مستعمل تخم آن	بر ۱	مفسد عقل و منجر	نمک و روغن مقشر نمودن	لوبیا	۰	محلل و منفخ و سریع الانحدار از معدہ و مسکن سعال و دافع قرحہ امعاء و اسہال مزمن و مقوی باہ و محلل خنازیر و دافع بہق و آثار جلد ۱۲
باکلا کی بیج	۰	بزر الباقلا	از حبوب معروفہ در غلاف طولانی	بی ۲	مفسد دماغ	صعتر و زرہ کرمانی	برنج کابلی	۷/	جہت سرفہ و خشونت سینہ و حلق مفید و مجلی و حالبس و محلل اورام و باقلا چون طلا کنی برد و دیغ دور کند و اثر زخم و غیرہ ببرد و اگر سبز بخورند و بالای آن باقلا بخورند بدبوی سیر زائل شود [illegible]
پاکر	۰	۰	درختی عظیم شیر دار	بر	۰	۰	۰	۹/	جہت دفع و ماسیل و بثور و اورام اعضاء و فساد و بلغم مفید و ثمر آن قاطع صفراء و مربی او برائے اطفال مجرب و شیر آن رادع و محلل و افشردہ او مقوی دل و اشتہا و قامع صفرا ۱۲
پالک	سباناخ	اسفاناخ	م	ب ۳ ر ۱	مصلح آور و بارد المزاج را مضر	گوشت و روغن بادام	خرفہ و کدو	۳ تولہ	ملین طبع و رادع و سریع الہضم و جہت سوزش معدہ و تشنگی و تپہای حارہ مفید و مفتت سنگ مثانہ و گردہ و دافع عسر بول ۱۲
پالک کے بیج	تخم اسپاناخ	بزر الاسفاناخ	م	بر ۱	طحال	گل مختوم	تخم خرفہ	۷/ ۹/	جہت وجع الفواد و درد احشاء و تپ ہای حارہ مفید و مدر و مسکن عطش و سوزش معدہ و شیرۂ آن تپ دق و سل اجرب و دافع حبس بول ۱۲
پالک جوہی			نباتیست و برگ آن عریض تر و طولانی تر از برگ اسفاناخ	حر	۰	۰	۰	۹/	طلای آب برگش نافع بہق و قوبا و کلف و پوست بیخ آن با قرنفل کالی زیری یک یک تولہ و سیر [illegible] سائیدہ بر او باضافہ نمودن نافع ۱۲

ه	ت	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
·	بالنگو		تخمیست سیاه	حرا	معده	نبات و آب ریباس	ریحان و ابریشم	۹/	مقوی دل وجهة خفقان و توحش و اسهال دموی و معدی با گلاب مفید و مقطع زحیر دور کند و با شکر دافع عطش
·	بالوط	بلوط	ثمر قسمی مستدیر قسمی مستطیل	ب ۱ ی ۲	سدده مولد سودا	سکنجبین و قند	گلنار و خرنوب	/م	قابض حابس اسهال و نزف الدم و نفث الدم نافع سحج و قرحه امعا و خفقان و غثیان و درور بول و مشوی با شربه بهی و مهیج باه و مقوی بدن و دافع سموم و زرد سوخته و قلاع اطفال را نافع
بالچهر و جتاماسی	سنبل هندی	سنبل الطیب	گیاهیست بی گل و ثمر بسیار خوشبو و تند رایحه	حی ۲	گرده	کتیرا و تباشیر	اذخر و سلیخه هندی	۴/	مقوی دماغ و معده و جگر و قوت ماسکه و مفتح سدد و مفتت سنگ نافع خفقان مجفف رطوبات معده و سینه دافع استسقاء لحمی و یرقان و اورام باطنی و خوشبو کننده دهن و مقوی بصر کحلاً
بانس	نی	قصب	مشهور چند قسم می باشد	ب ۱	ریه	کتیرا			تبخیر و جالی و زرد سوخته آن منعقد و با سر را مفید و اشامیدن برگ او با شهد [illegible] جوشانیده نوشیدن مخرج فضول طبیعة جنین و از بیخ او [illegible] دندان [illegible] خوشتر [illegible]
باندا		حرقان حرقان	گیاهیست که از [illegible] چوب اکثر اشجار [illegible]	حی ی					دافع فساد باد و بلغم و سودا و دمامیل و شور و فسا و زهر و مقطع [illegible] دندان مفید و [illegible] در خشکی باشد افعال آن موافق آن
پان	تنبول		برگیست مشهور چند قسم نزد ماده	دساوری مع دنگلی ی ۲	مضر دندان را ناشتا	الاچی سفید و کتهه و ڈلی	لونگ	بکم رتبه ۷/	مفرح و مشهی و مقوی معده و جگر و دماغ و دل و حافظه و فهم و لثه [illegible] تشنگی کاذب مصفی آواز و گلو و مضغ او مسکن درد دندان و مطیب دهن و دافع رطوبت [illegible]
بابهنی	·	خروعان	[illegible]	حی ۳	[illegible] مورث جذام				تحلیل [illegible] رابع را مفید و [illegible] و مقوی باه [illegible]
باوبرنگ	برنگ کابلی	برنج کابلی	دانه ایست سیاه مدور	ی ۲	امعا	کتیرا و مصطگی	ترس و کمیله	/۱۰	مخرج و مسهل بلغم و سودا و اخلاط غلیظ از جاها از مفاصل بقوت تمام و مجفف رطوبات و مخرج کرم معده و امعا و کیسه او

پاہ	.	.	درختیست معروف	حی ۳					دافع رطوبت فرج زنان حابس خون استحاضه نافع امراض چشم طلاءً ۱۲
پیپلی وپیپل	فلفل دراز	دار فلفل	ثمر درختی شبیه بشاهتوت طعم تند با تلخی	حی ۲	سرد مصدع	صمغ عربی وصندل	سورنجان وزنجبیل	۴ م	محلل مواد بارده ریاح مفتت سده جگر وطحال هاضم طعام مقوی معده و کمر مسخن احشاء محرک باه مدر بول وحیض مسقط جنین ۱۲
پیپلا مول	فلفلمویه	اصل الفلفل	بیخیست گره دار تند طعم	حی ۲	محرور ولصر وثقل منی	صمغ عربی وشهد	سورنجان ترش ومغز تخم قرطم	۴ م	خائیدن او جاذب رطوبات قاطع بلغم هاضم ومشتهی طعام منعش حرارت معده نافع قولنج وتشنج دورم طحال واوجاع بارده محلل مفتح سبهی ۱۲
ببول وکیکر	مغیلان	وثمره مغیلان	م	بی	دماغ معده مقعد	بنفشه کتیرا بهی	بلباس		حابس فضلات و رادع اشامیدن آن خفقان حار را مفید مقوی اعضای باطنی و برگ جوشانیده او قاطع اسهال مفتح سده وسفوف پوست و برگ گل و صمغ او دافع رقت منی و سرعت انزال و جریان ۱۲
ببول کا گوند	.	صمغ عربی	م	بی مع	معده ومقعد	کتیرا وبهی	صمغ بلباس	۵ م	مغری ملین سینه قابض مقوی معده وامعاء و درد سینه و خشونت حلق و سینه وریه و قصبه ریه را مفید مصفی آواز رافع سعال ۱۲
چٹون	.	.	نباتیست مشهور	حی					برگ او محلل اورام و بیخ او بآب سائیده نافع ناسورها و زخمها ۱۲
پیپسرو ونڈ خربزه	.	.	ثمر درختی مانند نارجیل برگ درخت آن مشابه برگ بید انجیر	بر ۲	مرطوبین مبرودین	.		۱۲ م	لقمت الدم دلوا سیر حار و سوزش دل و معده را نافع و طلا شیر آن برقوبا مالیدن مفید و ثمر آن نافع آتشک و اچار او جهة طحال امراض مفید ۱۲
پپیته	پپیته	.	تخم نبتیست گرفتار خام تخم کسنا شود تخم آن مثلث مشکل	حی ۳	محرور مجیب تشنج	کاسنی سبز	نارجیل دریائی	مجهول	جهة دفع سموم وهیضه قتاله مجرب اگر بکلاب سائیده بخورند فوراً قی واسهال بند شود مدر حیض نافع ضیق واستسقاء بلغمی ریاح واوجاع مفاصل ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
پلول	.	.	ثمریست صحرائی قادرا ولی غاره و گیاه آن بیرون صحت نگاه خوردن می پیچید	ح ۱ ر ۲	محرور	کشنیز	خیار		سریع الهضم مشهی مشتهی مقوی دل و معده و دافع سرفه و فساد خون و صفرا و حمیات و بخور دهن قاتل کرم شکم و با گوشت بسیار لذیذ میشود
بلی لوئن	بادرنگبویه و تره گرمیه	بادرنجبویه	نباتی معروف گربه بر آن عاشق است	حی ۲	پهلو	صمغ عربی	ابریشم	۱۰ ا	مقوی دل و دماغ و حواس و ذکا و معده مفرح مفتح سده و مانع ملطف کله موس امراض بلغمی و سوداوی را نافع خفقان و وسواس را مفید عضاد یرقان معده مجرب
پنا	زمرد	زمرد	جوهریست معروف نباتیست شبیه بخشخاش	ب ۲ ی ۳	شانه	مشک	سونگره زبرجد	۲ سرخ	مفرح مقوی حرارت غریزی و ارواح و دل و دماغ و کبد و معده رافع صرع و هم و جنون و خفقان و استسقا و یرقان و عسرالبول و جذام و مقوی باصره تریاق زهر هوام
بن پوسته	مامیثا سرخ	اوقامونی	بری گل آن سرخ و لبن آن زرد	ح	.	.	.	.	محلل منقی زخم چشم و قلاع دهن و سیلان لعاب را نافع
بهغال و تری کروی	.	.	ثمر نباتیست بقدر امرود کوچک و سپنقل خشک آن	حی ۳	محرور	.	.	.	اهل هند جهة یرقان و استسقا میخورند و تپ ربو و ضیق النفس را مفید و تخم او اگر باشد بخورند مدر حیض است
پنڈالو	.	.	بیخیست سفید و سرخ و برگ نزد مشک قند	ح	دیر هضم	.	.	.	بیخی دا... سرخ ا... فساد صفرا و تقطیر البول و حرارت و تشنگی برطرف سازد و مفرح قلب
بن شکی و بچیشکی	.	.	نباتیست برگ آن شبیه برگ حنا	حی	.	.	.	.	برگ ... احب استسقا یا هرجا که ورم باشد ضماد کردن مفید ... آب و ... سیلان رطوبت چشم و اخراج جنین مفید
بنسلوچن	تباشیر	طباشیر	[illegible]	ب ۲ ی ۳	باده ریه	عناب بصطکی زعفران	تخم خرفه تخم کاسنی صندل سفید	۱ ا	مفرح و مقوی دل و دماغ و معده و جگر و مسکن سوزش معده و عطش و قاطع قی صفراوی و اسهال دموی و خفقان نافع و حمیات حاره و درد زان بر آکتور دهن و قلاع مفید

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
بجوریکا چهلکا	پوست ترنج	قشر الاترج	م	ح ۱ ی ۲	جگر و دماغ	شهد و بنفشه	پوست لیمو	۶/	ملطف قابض مصفی خون از صفرا مسکن تشنگی صفراوی مقوی دل و معده مسکن حرارت احشا محلل ریاح و نفخ معده
بچهناگ	زهر	بیش	بیخیست چند اقسام با سمیت کذائی سمیت زیاده از آن نیست	ی ۲	قاتل	جدوار و دوالمسک	·	۲/	اصلاح نموده جهت جذام و برص و ضیق النفس مفید
بچهو	کژدم	عقرب	حیوانیست نیشدار با سمیت	ی ۳	خاکستر او مفرزیه	گل ارمنی	کچهوه	خاک ۲/	طلای روغن او فالج و لقوه و استرخا و اوجاع مفاصل را مفید و خاک او مفتت سنگ گرده و مثانه و تدهین بر ذکر مقوی باه
بچه و گهر بچهه	اگر ترکی	وج	بیخ است گره دار	ح ۳ ی ۲	سر و خون	بادیان و سکنجبین	زراوند و قرنفل و ریوند	۳/	ملطف جالی مفتح مبهی قاطع بلغم محلل ریاح منقی دماغ و جهة فالج و خدر و استرخا و لکنت زبان مفید مجفف رطوبت معده و دماغ و اعضا مقوی معده و جگر مبرد دین و امراض چشم و درد دندان را مفید
بجیار	·	·	درختیست عظیم	ح ۱ ی ۲	قاطع باه	حب الصنوبر	بوزیدان	۳/	محلل ملطف مسهل بلغم غلیظ دافع جذام و برص و کرم مقعد و بواسیر و فساد خون و صفرا
·	·	بخور مریم	نباتیست برگ آن شبیه به برگ لبلاب مستعمل بیخ آن	ح ۳	مقعد	کتیرا	کندش	۷/	مفتح محلل جاذب و مدر بول و حیض و شیر و عرق مفتح سده کبد و یرقان و بیخ او مسقط جنین و تخم آن جالی
بدهارا	·	·	درختیست برگ و تخم رنگ تلخ در رخت طعم	حی			سکند	۳/	ملین مبهی فساد باد و بلغم و خون و بواسیر و آماس اعضا و اوجاع مفاصل عرق النساء دور کند
·	برف	ثلج	م	ب ۳ دی ۲ ق ۲ هم	احشا مرطوبین	لونگ و شهد	·	·	مخدر معطش مسکن درد دندان حار و اخراج کننده زلو که در حلق چسبیده باشد و مقوی هاضمه معده حار و تپهای حاره و جرب و حکه دور کند

هـ	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
برگد	درخت ریشه	ذات الذوائب	درخت عظیم	حر ۲	محرور	کتیرا	دم الاخوین	۲/۱	حابس شکم دافع فساد باد و صفرا و دامیل و شوره شیر و رادع اورام محلل مبهی دافع بواسیر و رقت منی و سرعت انزال و جریان و کثرت احتلام و مقوی اعضای رئیسه و ممسک ۱۲
برهمدنڈی	·	·	گیاهیست مشهور	ب ح	·	·	منڈی و نیلکنٹھی	۷/۱	مصفی خون نافع قروح رافع میلان منی و عقل و حافظه را قوت دهد و برص و امراض جلدی دور کند و نیکو کننده رنگ رخسار ۱۲
برهمی	سیر و کوهستانی	زرنب	گیاهیست سبز برگ آن ...	حی ۲	محرور	گشنیز صندل	دارچینی و کبابه	۷/۱	ملطف منضج مقوی معده و جگر و اعضای رئیسه مصفی آواز و سرفه و ضیق النفس و ازاله بلغم و امراض عصب مفید و عسر بول را نافع و مبهی ۱۲
بڑهل	·	·	درختی عظیم ثمر آن ...	خام بر پخته حر	نفاخ مضعف باه	سکنجبین	·	·	خام ثقیل مولد بلغم دافع صفرا پخته آن مقوی معده و دل و تخم آن ملین طبع اطفال است شیر و صمغ و شیر درخت آن مسهل اطفال محدث حمیات بلغمیه ۱۲
بریارا	·	·	گیاهی معروف	حر	·	·	·	·	برگ سفید در آب مالیده جهة سوزاک و جریان ... مفید و آب کوبیده جهة مار گزیده نافع و زرد آن محلل اورام و اوجاع ۱۲
پسته	پسته	فستق	م	ح ای ۲ ...	مورث شری	سکنجبین زردآلو	بادام	·	مقوی ذهن و حفظ و دماغ و قلب و معده و باد رافع خفقان و قی و غثیان مفتح سده کبد و مسمن بدن و رافع لاغری گرده و برودت کبد ۱۲
پسته ...	پوست پسته	قشر الفستق	م	بی	·	·	·	۳	قابض نافع قلاع و قی و فواق معده و دندان و لثه و قلب دماغ و معطر دهن ۱۲
·	فستقی بسفایج	اضراس الکلب	بیخی گره دار	ح ۳ ی ۱	سینه و گرده	پرسیاوشان ...	افتیمون	·	مسهل بلغم و سودا محلل نفخ و ... در معده و قولنج و جهة دافع سودا و جذام و علل سوداوی حاصل مفید ... ضیق النفس ... نافع ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
بسکبیره	دیواپست	جند قوقا	گیا هیست برگ آن پهن وطولانی	ح ۲ در ی وکل ح ۲	قابض باه انگیز	.	رطبه	۱/ ۹/	ملین دافع دمامیل وفساد بلغم وصفرا و خون و باد مشتهی طعام و اماس اعضا دور کننده ۱۲
بکاین	ازاد درخت	بان	م	ح ۳ ی ۱	جگر و معده	بادیان	سپلیخه وثمر بکاین	توله	مفتح محلل جذام و برص وخنازیر و اورام وقروح و امراض جلدی را نافع و مصفی خون وضماد آن محلل اورام و مقوی دندان سنونا ۱۲
بکاین کے پهل	بار درخت آزاد	حب البان وثمر البان	ثمر دور تخم آن بادهنیست	حی ۳	جگر و معده	بادیان	سپاسه و مغتفنه و برگ آن	۷/	مفتح سده جگر مسهل بلغم و سودا محلل مصفی و ادرار جامع ... نافع و دافع بواسیر و صلابت جگر و جرب و حکه
بلکن	.	.	گیاهیست برگ آن ضخیم	حی	.	.	.	.	آشامیدن برگ آن حمیات عفنه بلغمیه ... را نافع و حبس بول و حرقة ... مثانه دور کند وضماد آن محلل و منفج دمامیل و مصفی خون ... ۱۲
پکهان بید	گوشاد	جنطیانا	بیخی دراز سرخ	حی ۲	سینه محرور	اسقولو قندریون	زراوند مدحرج واسارون	۳/	قابض بلطف جالی محلل مفتح سده و منقی مسکن و جاع بارده ودرد پهلو و معده ... دجریان امفید مقوی باه وضماد آن بسبر که جهة یرقان نافع رافع زهر سگ دیوانه و سموم
پلاسنطور	شجره لعنی	.	درختیست سفید ... لسان العقاب ...	پوست آن حی ۲	.	.	.	.	مفتح مرقق مغری معرق مقطع محلل مجفف باقوت تریاقیه و بالخاصه قائمقام زیره ... ونزول الماء وضیق النفس ... امراض بلغمیه سوداویه را مفید ۱۲
بلای کند و بارای گند	.	.	بیخیست مدور بسیار بزرگ	شیرین ... و تلخ	صفرا انگیز	.	.	.	مشتهی و مقوی اعضاء باه و دافع فساد باد و بلغم ... طعام دافع جذام وطلاء آن محلل اورام ۱۲
بلور	بلور	الحجر البلور	سنگیست سفید براق	بی	.	.	.	.	سرمه او جهة جرب وسبل و بیاض چشم مفید و تعلیق او جهة ارتعاش اطفال و از خواب جستن بالخاصه سودمند است ۱۲

ھ	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
پت پاپڑہ	شاہترہ	شاہترج	م	مرکب القوی در تیسیخ به	ربہ	کاسنی	سنا و ہلیلہ زرد	۹ ر	مفتح سدہ وکبد وطحال مقوی کبد ومعدہ ومسہل اخلاط ثلثہ مصفی خون وخشکان جہتہ تپ کہنہ وامراض سوداوی مفید ورافع یرقان آب عرق او مقوی معدہ ومشتہا وملین طبع
پت پاپڑہ کا بیج	تخم شاہترہ	بزر الشاہترج	م	مع ماکل بحرارت	طحال	کاسنی وہلیلہ	سنا مکی	۷ ر ۹ ر	منقی معدہ وامعاء فضول محترقہ مصفی خون وسودا وصفرا ومشہیہ اشتہا ورافع یرقان ودر امراض سوداوی مفید ۱۲
پتنگ	بکم	بقم	چوبیست سرخ رنگ ہاکل ابسای کہ ازان پارچہ رنگ میکنند	حی ۲ واخذ بے ہندی	قاتل ۵ درم	مرطبات ومقیات	۰	۵ ر	وزن دران جہتہ التیام قروح کہنہ وجراحت تازہ ونزف الدم مفید تجفیف قروح سائلہ مصفی رنگ رخسارہ ونوشیدن ان دافع فساد بلغم وخون ودامیل وشور ۱۲
پتھوا	مسلمہ	قولنف	ترہ ایست مشہور	بر ۲	بیرودین مولد ریاح	گرم مصالحہ	پالک		سریع الہضم مولد خلط صالح موافق کبد حار وصفراوی مزاجان ومسکن تشنگی وعصارہ واحشا مفید ومبہی وحافظ بالخاصہ ۱۲
پتھوا کا بیج	تخم مسلمہ	بزر القطف	م	حی	محرودین	گلاب قند	پالک کے بیج	۵ ر	مفتح سدہ مسہل محلل منقی واستسقا ویرقان وعسر بول وتقطیر البول وضعف گردہ برکرائد مفتح مدر مفتت محلل ۱۲
پتھری	سنگدان وچینہ دان	قانصہ	چاکہ دانہ دران دانہ در شکم مرغ بمنزلہ معدہ	ح	مولد قولنج دیرہضم	سرکہ ونمک	مصطگی	۲ ر	کثیر الغذا رافع خفقان مقوی کبد مولد خون صالح — پیست زرد اندرون دیر وتجیف معدہ دیر وقتی اکتساب مطلوب بیرونی سحیق [illegible]
پتھر پھوڑی	۰	۰	گیاہیست کہ بر سنگہا میروید	حی	۰	۰	۰	۰	مفتت سنگ گردہ ومثانہ مدر قوی ۱۲
بجورا	ترنج	اترج	م	پوست اوج تی ۲ بیخ بر ۲ تخم او [illegible]	مصدع وجگر محرور	بنفشہ وشربت انجبیر	آب نارنج ولیمو		لطف مقوی دل قابض مسکن تحیر اوی وجوش صفرا رافع خفقان وتشنگی اسہال صفراوی ومشتہی مصفی روح ومانع صعود ابخرہ کہ بشرکت صفرا باشد وتخم او جہتہ گزیدگی عقرب مفید ومربا اولذیذ وموافق جمیع افعال ورب او نفیس

ھ	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
.	بنفشه	بنفسج وفرفیر	م	بر۲ ح۱ وی۲ ہم گویند	مضعف قلب و مکرب	رب السوس گلسرخ بہی	نیلوفر خبازی	۶/	بالخاصه مسهل صفرا و برقق مسکن تشنگی و حدت خون و خشونت سینه و حلق محلل اورام و حرقت مثانه دور کند و سرفه را نافع منوم ۱۲
.	بن	حب الخضرا	ثمر درخت بطم	حی۲	مصدع موزی بیداری	کتیرا بہی گلسرخ	بادام تلخ و پسته	۶/ ۹/	مصفی آواز و سینه مفتح سده و مسکن اوجاع مقوی حواس و جگر و طحال مفرح بہی مہیج باه مصفی اخلاط مدر محلل و تفتح نافع فالج و لقوه و استرخاء و مالیخولیا مراقی ۱۲
بنوله	پنبه دانه	حب القطن	تخمیست سیاه	حر۲	گرده	خمیر بنفشه و قند سفید	تخم خرفه	۶/	مبہی و مسمن محلل ملین سینه و شکم دافع سرفه حار و خناق رحم را مفید مغلظ منی مولد شیر و روغن و شیر را مہیج باه و روغن بالیدن برذکر موجب انعاظ قوی و روغن او دور کننده کلف و بہق و نخون جراحات [illegible]
بنوار و بچکونده			نباتیست تا دو درعه کلان آن زرد و تخم آن برابر موتنه	حی۲	احشا	دوغ	بابچی	۲/	محلل جاذب و ضماد آن با لیمون جهت برص و قوبا و جرب و حکه مفید و خوردن و روبا موجب حفاظت بهواے وبائی ۱۲
جنیاله	.	.	بحر بقدر آلو طعم آن چاشنی و بعض ترش	بر	مورث حمی و بلغمی مزاجان	شهد و نمک			سکن صفرا و صفراوی مزاجان را نافع ۱۲
.	پنیر	جبن	م	بر۲	مبرودین و مسقط اشتها	شهد و بادیان و صعتر			مقوی معده و روده و گرده و ملین طبع مولد خلط صالح دیر هضم ۱۲
.	پنیر مایه	انفحه	رطوبتیست از معده حیوانات شیر	حی۲	معده و امعا	زرشک و شهد		یکماشه	مقوی معده و گرده و حابس اسهال و رعاف و سیلان رطوبت از رحم ملطف محلل رافع درد شکم و رحم [illegible] را منجمد و بوشی منجمد را تواب کند و اگر کسے مردار سنگ خورده باشد مضرت آن دور کند [illegible]
بوٹی شیخ فرید	.	.	گیاهیست لعاب دار	ح	دیر هضم				تپ بلغمی و درد شکم را نافع و استخوان شکسته را مفید و مہیج باه ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
بو دار چمرہ	چرم بودار	بلغار	چرمیست مشهور	بی ا	یاه	مصطگی	ریشم سوخته	لا لوکل	سوخته ان مندمل جراحات و خوردن آب در ظرفی که از و ساخته باشند رافع خفقان بالخاصه ۱۲
پودینه	پودنه	فوتنج	م	حی ۲	اسعاد و گرده و باه	کثیرا و رب السوس	گندنا	۷ ر	ملطف منقی فضول سینه و گرده و کزاز و لواق را مفید محلل ریاح مدر بول و حیض و عرق و دیدان رافع غشی ۱۲
پودینه پهاڑی	پودنه کوهی	فوتنج جبلی	نباتیست کوهی تند طعم	حی ۳	ریه	پودینه	افتیمون و صعتر	۵ /	مسخن قوی مدر بول و حیض و شیر مفتح سده و منقی سینه و ریه مقوی معده و کبد و طحال و گرده حابس نفث الدم مسهل بلغم نافع قولنج [illegible]
	پوزیدان	مستعجله	بیخی سفید طویل مختلط	حی ۲	انثیین	شهد و خرول	بهمن و [illegible]	۶ ر	مبهی محرک جماع و درد مفاصل و نقرس مفتح سده جگر و طحال منقی معده و مسقط جنین و استسقا مفید قاتل کرم معده و سموم بارده و بواسیر را نافع [illegible]
پوسته	پوست خشخاش	قشر الخشخاش	م	ب ۲ حی ۱	ریه	نشاسته و مصطگی	افیون	۶ ر	مخدر رادع مسدد اسهال دموی و صفراوی و سوزش معده و مثانه دور کند منوم و سرفه و امراض سینه را مفید ۱۲
.	.	پوش دو بند	فرضی است از برگ گیاه بیابانی که برگ آن [illegible]	بی ا	.	.	ریوند و شیاف و ماشا	.	رادع مسکن ریه چشم ملین نافع اورام داوجا جاره مفاصل و صداع حار طلا ۱۲
بول	.	مرکی	صمغ سرخ رنگ	ح ۳ ی ۲	محرور و مثانه	شهد	صبر و قسط تلخ	۱ در	جالی مجفف محلل ریاح و اورام بارده [illegible] منقی دماغ [illegible] مسهل [illegible] شکم رافع درد گرده و مفاصل [illegible] رافع اسهال ۱۲
بونٹ	نخود و بن	حمص خضر	م	بی ا	تفاح	نمک	.	.	افزاینده خون بلغم و صفرو سبک و مقوی بدن و باه و بقول صاحب مجانب [illegible] نخود خام خوردن بوی دهن [illegible] بوی بدن نیکو کند ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
پوی	.	.	برگ شبیه به تنبول با رطوبت و ... درخت ... آن ...	بر	مولد بلغم	شکر	.	.	منوم مبهی مولد منی ملین آلات صوت و حلق مسکن حدت حمیات حاره و مالغ اطلا کردن عضوی که به آتش سوخته شود و طلاء آن به ذکر باعث امساک ۱۲
.	لوبیا کدران	برنجاسف	نباتی است برگ آن ریزه و گل آن مانند بنت ... دار	ح ۳	گرده	انیسون	بالوبه افسنتین	۶ ر	ملطف مفتح مدر بول و حیض مفتت سنگ قاتل کرم معده محلل اورام خصوصا ورم رحم
پهالسه	پالسه	فالسه	م	ب ۳ ی ۱	مبرودین	انیسون و گلقند			مقوی دل و معده و کبد حار و رافع اسهال صفراوی و قی و فواق و تشنگی مزیل حرارت تب و سوزش سینه و معده و حرقت بول و سوزاک ... تقویت معده مفید دافع خفقان و دل و حرارت مسکن عطش
بهانگ	بنگ	شب و ورق الخیال	م	برگ ب ۲	مصدع	قی و شربت خاص	.	۶ ر	ممسک مدر مجفف منی محلل اورام بکار ارواح و باغی مسکر ناشف رطوبت معده ۱۲
بهانگ کے بیج	تخم بنگ	بزر القنب	م	ح ۲	معده	-	.	۳ ر	مدر بول ممسک مجفف منی قاطع باه مظلم بصر جالب شکم مسکر ۱۲
بهٹکٹیا	بادنگان دشتی	بادنجان بری و حاق	گیاهی خار دار ثمر آن زرد و گل آن برنگ بادنجان	حی ۲	مکرب	سکنجبین	اسفرخار	۲ ر	ضماد ثمر او جهت اورام بلغمی مفید خوردن آن جهت سرفه و ضیق النفس و قتل کرم موسر و محلل ... بواسیر نافع ۱۲
پهٹکری	تاک سفید	زاج ابیض دشت یمانی	م	حی ۲ ی ۳	ریه و امعا	شیر و روغن	نوشادر و نمک سیاه	یکماشه	مجفف قابض جالی ... سپیدن او یکماشه با چهار ماشه نبات و شیر جهت رفع قرحه گرده و مثانه ... و حمول آن آب کند ... نزف الدم رحم مفید دافع بیاض و درد چشم ۱۲
بیدانه	بهیدانه	حب السفرجل	تخمیست سیاه معروف	بر ۲	مضعف و مرخی معده	شکر و بادیان	اسبغول	۷ ر	لعاب آن خشونت حلق و سرفه حار و یابس را مفید مسکن حرارت معده و ... سوزش و یبوست زبان و دهان دور کند و قرحه سل را مفید دافع سحج و امراض صفراوی ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
بهلانوان	بلادر	حب الفهم حب القلب	ثمر نیست میوه بری مشکل و مغز تخم آن چون مغز بادام	حی ۳	مورث جنون و سرسام	نارجیل تازه و کنجد مقشر و آب نیجه	روغن بلسان فندق	۱۰	مسخن محلل بلطف مفرح جلد نافع امراض بارده مثل فالج ولقوه و رعشه و سلسل البول و مبهی و قاطع ثآلیل و ریاح ۱۲
۰	بهمن سفید	۰	بیخے سفید	حی ۲	محرورین	عناب و کتیرا	تودری و اندرجو	۹ر	مبهی و مسمن و مزید منی مقوی دل محلل ریاح و بلغم نافع یرقان و خفقان مفتت سنگ گرده و مثانه و منقی رحم ۱۲
۰	بهمن سرخ	۰	بیخ سرخ	حی ۲	سفل	عناب و انیسون	اندرجو و موصلی	۹ر	مقوی دل و دماغ و باه مسمن مصفی رافع خفقان محلل ریاح ۱۲
بهنگرا	۰	۰	گیاہے معروف	حی ۲				برگ بیدانجیر	آب آن مقوی بصر و باه دافع رطوبت و بلاغم و صلابت طحال و جذام و قولنج و امراض دہن و درد دندان را مفید و مسود شعر ۱۲
بهنڈی	۰	یا میاه بامیه	ثمر نباتیست طولانی مخمس مشکل بر نیز طبخ یابند کم از جهت تخم آن مدور	بر	مبرودین و مولد بلغم	گرم مصالح	خطمی بیخ گل عباسی		قلیل الغذا دافع صفرا مولد و مغلظ منی رافع سحج و سوزاک و جریان و مقوی باه ۱۲
بهوٹ	خیار دشتی	قثاء البر	ثمر گیاهیست چون کدو درازتر در ایام گرما و بر مثال میشود	بر	نفاخ سریع العفن	قند سفید و جوارش حارد	خربزه خام		مقوی دل و دماغ مولد حمی بلغمیه مفتح سده دماغی ملین ۱۲
پهول بهلی	۰	۰	نباتیست مفروش بر زمین برگ آن باریک	بی					مقوی باه و مولد و مغلظ منی نافع سوزاک و مدر طمث
پهون آنوله			نباتیست بیلیت مجموعی مشابه بآمله	ب	مبرودین	فلفل سیاه		۵ر	آب فشرده او مدمل ناصور و قروح خبیثه وضماد آن با نمک جهة جرب مفید و تنها جهة سقط و قروح

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
بھوسی	سبوس	نخاله	مراد خاص از سبوس گندم	حی ۱	کبد	نشاسته	آرد جو		محلل اورام و بلغم منقی جالی ملین سینه و شکم رافع خشونت سینه و سرفه مزمن و ربو و ریاح غلیظه و نفخ و تکمید آن با نمک مفتح و محلل ریاح ۱۲
بهیڑا	بلیله	بلیلج	ثمر درختیست صنوبری شکل پوست آن زرد غیر مستعمل	ب ۱ ی ۲	مقعد	شکر و شهد	آمله بلیله سیاه	۱۰/-	ملطف حابس قوی معده و مشهی و بالخاصه مسهل سودا و بالطبع مسهل صفرا و اسهال مزمن و صداع و بواسیر را نافع مقوی چشم و دماغ ۱۲ [illegible]
بهی	به دانی	سفرجل	درختیست معروف قسم شیرین و ترش و ترش شیرین	شیرین ب ع ترش ب ۱ ی ۲	اکثار سرد مولد قولنج	شهد و انیسون	امرود و سیب	.	مفرح مقوی معده و دل و دماغ و مسترافزای روح حیوانی و نفسانی رافع وسواس و خفقان و قابض و مدر و ربو را مفید ۱۲
پیاز	پیاز	بصل	مشهور سرخ و سفید بهترین آن سفید	حی ۳ با رطوبت فضلیه	محرور و مورث نسیان و تشنگی	سرکه و نمک و شهد	تخم حصل و کراث شامی	تولہ ۲ تولہ	مفتح سده و مقوی شهوت طعام و باه خصوصاً پخته آن با گوشت جرب دافع مضرت هوای وبائی و ملین طبع و مسکن چشمای عاض و مقوی باصره و محلل ریاح رافع امراض چشم و مدر بول و حیض و ضماد پخته آن منضج اورام بارده ۱۲
پیاز کی بیج	تخم پیاز	بزر البصل	م	حی ۲	محرور		تخم شلجم	۳/-	مبهی سرد مزاجان مفتح سده مقوی شهوت باه و طعام و ضماد آن رافع داء الثعلب و بهق ۱۲
پیاپالسه	.	.	نباتے معروف	.	.	.	.	.	دافع تپ و ضیق النفس و خوردن با شهد نافع رعاف و نفث الدم و حبس بول و حیض و قاطع بلغم و مشتهی [illegible]
پیاپانگا	.	.	بیخ طویل زرد	حی ۳ با رطوبت فضلیه				۱/-	محلل اورام نافع صداع و ام الصبیان و شبکوری و سرخی چشم و درد گوش و دندان و ضیق النفس در اطفال و امراض بارده را شرباً مفید رافع قولنج و درد شکم ۱۲
پیٹھا	کدوی رومی	محدبه	صنفے از کدو	ب ۲ ز ۱	مبرودین	فلفل و نمک	لوکی	.	مولد خلط صالح مسکن حرارت قلب و معده و جگر و خفقان حار را مفید و منی افزاید و فربهی آرد و مسلول و مدقوق را نافع ۱۲ [illegible]

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
بیٹھے کے بیج	تخم کدوی رومی	بزر الحدبه	م	ب ۲ ر ۱	مبرودین	بادیان	تخم کدو	بکتوله	مسکن اخلاط متحرکه صفرا و جوش خون و حرارت و جگر و تشنگی را نافع مدر بول و حرقه و بیماریهای مثانه دور کند نافع سل و دق [illegible]
پیپل	.	.	درختیست عظیم مشهور قوم هنود پرستش آن میکنند	برگ و پوست بے ۲ و بعضے حی	.	.	.	.	ضماد پوست محلل اورام نافع زخم ناصور و برگ و محلل و مدمل و منفجر آن و برگ خشک آن که از درخت خود بخود افتاده باشد گاو گرم آب مداخته نوشیدن مانع تهوع و دلپوست بیخ آن جهت امساک منی و غلظ آن و تقویت کمر مفید ۱۲
بیج بند	.	.	تخم مثلث براق	بی	نفاخ دیر هضم	شکر	تخم اوٹنگن	۵ ر	ممسک غلیظ منی مقوی پشت و کمر ۱۲
.	بید مشک و بهرامج	خلاف بلخی	درختیست مشابه درخت بید ساده و برگ نازکتر [illegible]	بر			عرق نیلوفر		محلل ملطف مفتح سده دماغ مسکن صداع حار مقوی دل و احشا و باه ۱۲
.	بید ساده	غلاف	درختیست مشابه درخت بید مشک [illegible] در کنار انهار و میده باشد	بے ۱	کمر	گلاب و شکر	نیلوفر گل حنا	عرقی ۵ تولہ	ملطف مقوی دل و دماغ مفتح سده و جگر دافع خفقان و تشنگی و حمی محرقه و دق و حابس اسهال دموی و عرق آن الطف و اقوی در جمیع افعال ۱۲
بیر بہوٹی	کرم عروسک	کاغنه	کرمیست بسیار سرخ ظاهر و باطن آن سرخ بے استخوان	حی ۳	مسقط جنین	روغن	خراطین	یکعدد	برای امراض بلغمیه فالج و لقوه مفید و ضماد آن برای قوت باه و امساک و فربهی قضیب نافع و روغن آن اقوی ۱۲
بیر	کنار	سدر و نبق	ثمر درخت خاردار چند قسم شیرین و ترش و جا قشنی دار	بی ۱	مبرود دماغ و معده	سکنجبین گلقند	سیب		قلیل الغذا صالح الکیموس مطفی حرارت غریبه و ترش آن مانع صعود ابخره بدماغ و دافع صفرا و تشنگی و آب آن مفتح سده و جگر و کشنده کرم امعا و معده و برادهٔ چوب آن مانع نزف الدم و نافع قروح امعا و اسهال ۱۲ [illegible]
بیگن	بادنگان	باذنجام	م	حے ۲	مولد سودا بواسیر و قولنج	گوشت و روغن و سرکه			مقوی معده مفتح اسده ملین صلابات مدر بول مسکن اوجاع حاره بالخاصه قلیل الغذا الکثیر الفضول ۱۲ [illegible]

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
بیل	.	.	درختیست مشابه درخت انار وبرگ آن وشگوفه آن زرد خوش طعم طیب رایحه	ح ۱ ی ۲	مسدد و مولد ابواسیر	شکر		توله	مقوی قلب کبد و معده قابض و حابس اسهال فرمتی قاطع لزوجات مجفف رطوبات دماغی صنفع عرا
پیلو	درخت مسواک	اراک	درختیست که از بیخ آن بیشتر مسواک شوند	۲ے	سج	کتیرا اسبغول	کیوڑہ و صندل	۲/	جالی محلل مقطع مفتح مقوی باه دافع اسهال محلل اورام رحم بلو ا سیر و جرب و جذام رافع و جهال و مسهل صفرا و بلغم و استسقا و مسواک چوبها و جالی دندان و مقوی لثه ۱۲
بنیت	خزران	خزران	کیا ہیست سه قسم قسمیکه از شاخهای آن است و قسمی که اکثر نقصار از آن چیزستی که اتیار میسازند	حر	میبس	روغن	مارسنگار	۱/۸	مقتت سنگ ادرع محلل اورام و آشامیدن آب او قاطع نزف الدم ۱۲
بیوسی	رنگ وفله	کنبا	لعابیست که اول از دهن نو زائیده می دوشند	بر	مسدد	شهد وشیرینی	پنیر		سمن بدن محرک باه محرورین قابض شکم مورث قولنج مولد خلط غلیظ و منجد کننده شیر ۱۲
تاڑ	تال	طار	درختیست بلند ثمر آن مشابه نارجیل بود و با سه تخم دارد	خام بر پخته بی تاڑی مرکبه القوے	بطی الهضم نفاخ	قند عرق بید			مقوی باه دافع فساد صفرا و خون مدر بول مسمن بدن مقوی ارواح منشط و تاڑی او مسکر و مسمن و مقوی و دافع فساد باد و بلغم
تالمکهانه	.	.	تخمیست خرد که درخت آن اکثر بر کناره آب میباشد چون لودری یا غررنگ	حی ۱ بارطوبت فضلیه	محرورین نفاخ	اشیاے بارده	ثعلب مصری عزیز بهلی	۷/	مقوی مفرح مسمن بی و زیاده کننده منی و مغلظ و ممسک و دافع فساد سوداوی خون و جریان منی ۱۲ استسقاء نافع ۱۲
تانبه	سرخ	نحاس	از جمله فلزیات معدنیه است سرخ رنگ	حی ۲	محرور	کتیرا		۱/	فالج و لقوه و امراض بارده را مفید و ضماد آن به سرکه نافع جرب و اورام
تانبه جلا هوا	مس سوخته	روسختج	خاکستریست که از مس میسازند	حی ۳	منقی قوی	کتیرا صمغ عربی	توبال مس	۲/	مجفف اکال محلل منقی جراحات و مدمل و جالی غشاوه چشم و نافع زیادتی قروح خبیثه و جهت استسقا نافع ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
تتلی	.	سداب	گیاهیست برشاخ برگ آن زیره و بدبو بسیار سبز و گل آن زرد	برگ حی ٣	باه و بصر و مصدع	انیسون و سکنجبین	صعتر و پودینه	١٠/	ملطف محلل ریاح و نفخ مقوی دماغ امراض باغی و امراض سینه و طحال و یرقان و قولنج ریحی را نافع مفتت سنگ گرده و مثانه مدر بول و حیض و اگر برگ را آب سائیده بر اگرب و عکه مالیدن مفید ١٢
تتلی کے بیج	.	بزر السداب	تخمیست سیاه	حی ٢	مصدع مقلل منی	کتیرا و شهد	برگ سداب	٧/	با شهد نوشیدن نافع کابوس و صرع و استسقا و فواق ریحی و سردی معده و قولنج ریحی مقوی بصر
تتلی جنگلی	.	سداب بری	گیاهیست مشابه بسداب	حی ٤	قاتل	قی نمودن	.	.	چون در مکانات بدارند باعث حفظ از حشرات الارض میشود ١٢
تج	.	قرفه و سلیخه	پوستیست درختیست که برنگ خون تیره و بو طیب الرائحه تند طعم است	حی ٢	گرده و امعا	کتیرا و سپستان	دارچینی	٧/	ملطف مسخن منضج محلل ریاح و اورام بارده مقوی اعضای رئیسه مقطع اخلاط مدر حابی بصر نافع نزلات و زکام و ربو و سرفه ١٢ [illegible]
.	تخم بلسان	حب بلسان	تخمیست بقدر فلفل سیاه	حی ٢	شانه	کتیرا	عود بلسان بیخ بسباسه	٧/	مقوی معده و هاضمه نافع برودت معده و مجفف رطوبت امعا محلل ریاح و نفخ مفتح سده جگر و نافع سده و استسقا عرق النسا و امراض دماغی و سوداوی و بلغمی را مفید ١٢
تربوز	هندوانه	بطیخ هندی	م	بر ٢	معده و طحال و سر	قند و شهد			مسکن حدت صفرا و خون و تشنگی مدر بول مولد خون رقیق و بلغم و حمی حاره را نافع و با سکنجبین یرقان را مفید و آب آن مفرح محرورین بطی الهضم نفاخ ١٢
تربوز کے بیج	تخم هندوانه	بزر البطیخ هندی	م	بر ٢	مبرودین	شهد	تخم کدو	٩/ توله	مسکن مواد متحرکه مسمن رافع خشونت سینه و سرفه حار و تشنگی تبها حاره و حرقت بول و مخرج حصاة ١٢
ترمرا	تره تیزک	جرجیر	گیاهیست چند قسم بری و بستانی برگ و گل ابیض [illegible] خشونت دار و زرد	ح ٣ ی ٢	مصدع مظلم بصر	کاسنی و خرفه	توری	٣/	مفتح سده جگر و طحال مولد منی و شیر هاضم طعام و محرک جماع ١٢

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ت	افعال وخواص
ترمری کا بیج	تخم تره تیزک	بزر الجرجیر	تخمیست بزره تر از حب الرشاد	حی ۲	مورث جذام	کتیرا و شیر	تخم پیاز و آلو بخاری	۵ ر	سهی منعظ مسمن مقی بلغم مدر بول و شیر محلل ریاح وضماد آبهق وکلف و قوبا را نافع ۱۲
.	.	ترنجبین	شبنمیست که بر خار شتر در خراسان وغیره منعقد میگردد و طعم آن شیرین	حرا	طحال محرور	عناب تمر هندی	شیرخشت و شکر سرخ	۳ تولہ ۵ تولہ	ملین طبع و سرفه و مسهل صفرا برفق محرک اخلاط در سینه و غثیان و تبهای حاره را مفید جالی و مخرج اخلاط ثلثه ۱۲
تگر وسکہ بالا		اسارون	بیخ گیاهیست برگ آن مائل بزردی و ثقیل الرائحه	حی ۲	ریه	مویزج	خولنجان و سونٹھه	۵ ر	ملطف مسخن محلل مفتح مقوی دماغ و معده و جگر و اعصاب و طحال و گرده مسهل صفرا و بلغم تب های مزمنه را دور کند مدر بول و حیض ۱۲
تلسی وزرا بو	شاهسپرم وریحان	شاهسفرم	ریحان سبز مائل بزردی	ح ۱ ی ۲	دماغ	کشنیز و گلاب	بادرنجبویه	۴ تولہ	مفتح سده و دماغ محلل اورام رافع خفقان وضعف معده و ریاح و فساد خون غلیظ دور کند
تلسی کے بیج	تخم ریحان	بزر الریحان	م	ح ۱ ی ۲	دماغ	گلاب و مرزنجوش	کفوجیه	۶ ر	جهت زحیر عجیب النفع و با شکر و ربو و سرفه و خشونت سینه را مفید مغلظ منی ۱۲
تلسی جنگلی	ریحان دشتی	ریحان البری	نباتیست تاکید ع تند رایحه	حی ۲	ریه و دماغ	-	-	۶ ر	محلل اورام بلغمیه رافع امراض بارده و قطور آن در گوش مخرج کرم دندان بالخاصه ۱۲
تل	کنجد	سمسم	دانه ایست سیاه و سفید مشهور باد و جنست	حرا	بطی الهضم مصدع	بریان نخود و شهد	بزر کتان	۵ ر ۹ تولہ	صالح الکیموس قلیل الغذا مغری مفتح مسمن بدن ملین صوت و خشونت حلق مقوی باه محلل اورام مزید شیر و منی مدر حیض و ضماد آن ملین جلد و رافع آثار سیاهی [illegible]
تماکو	تنباکو	تنباک	برگیست مشهور تخم آن چون خاکشی	حی ۳	محرور و دل و دماغ	شیر تازه			مجفف معطش منقی رطوبات دماغ دافع ربو بلغمی و سرفه رطوبی و ضیق و نزلات دماغ و دود آن مصلح فساد هوا و بائی و خوردن و کشیدن نافع ریاح و منقی بلاغم بزرگ و محلل اورام خصیه و ضماد ورم نشیمن ۱۲

ه	ن	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
تمالبتر	تیمری وتمم	سماق	دانه ایست ترش بقدر عدس	ب ۱ ی ۲	معده و جگر بارد	مصطگی و انیسون	اقاقیا زرشک	۱ م	قابض رادع مقوی دلیغ معده و احشا مانع انصباب صفرا بمعده و اسهال و قی و نشان و ذرب و اسهال مراری کهنه و دوسنطاریا و نفث الدم و ترشح الدم و کثرت بول [illegible] ۱۲
تن	.	.	درختیست گل آن چون گل نیم و از آن اصباغان رنگ می سازند	ب	.	.	.	.	قابض شکم مبهی و بثور جذام و امراض جلدی را نافع ۱۲
.	تتروی خطائی و شاه چینی	شاه چینی	اقراص مصنوعی مختلف الوزن	مرکب القوی	[illegible]	کتیرا	جدوار	۲ م	رادع محلل قابض اورام حاره و بارده و در سر نافع قاطع نزف الدم و زرور آن قرحه چشم و ذکر را مفید ۱۲
توتیا	دودیا	طوطیا	چوبیست شبیه به شبث نبود رنگ و چند اقسام است	حی ۴	مقی	شهد	[illegible]	کحل الاول ۲ م	اکال مجفف بغایت تخفیف ۱۲
توت میٹھا	توت شیرین	توت حلو و توت نبطی	م	حی ۱ ر ۲	مصدع ومعده	سکنجبین		.	مولد خون صالح مفتح و سده مصلح کبد محلل سمن و مبهی و مقوی [illegible] بحلق و زبان ۱۲
توت کهٹا	توت ترش و توت شامی	توت حامض	م	ب ۲ ی ۱	سینه	شهد	آلو بخارا	.	قاطع صفرا مسکن تشنگی و جوش خون و مانع صعود ابخره ۱۲
.	تودری سپید	بزر الحجم ابیض	تخمیست از عدس کوچک‌تر و از اسپغول بزرگ‌تر	حرا	احشا	زرشک	بهمن سفید	۷ م	مسمن بدن محلل اورام مغلظ منی مبهی و مشتهی ۱۲
.	تودری سرخ	بزر الحجم احمر	تخمیست چون تودری سپید	حرا	احشا	زرشک	بهمن سرخ	۷ م	مشتهی و مبهی و مغلظ و مسمن بدن مفتح مجلی صورت محلل اورام ۱۲

نمبر	ف	غ	هر	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
[illegible]	.	.	ثمر گیاهیست چون خیار و خیار سه قسم میباشد	بر بالزوجت	نفاخ	گوشت دزنجبیل	پچپیڈا		ملین و دافع حرارت مزاج منضج ماده بلغم خام رافع زردی بدن و استسقا و طحال مقوی اعضا ثمر آن سرد و خشک دافع فساد بلغم و سودا و صفرا ۱۲
[illegible]	[illegible]	تمیع المر	ثمر گیاهیست مدور چون سبوچه و مستطیل تا یکدرع	حی ۳	معده	قی کردن دروغن کردن			قی کردن بآن جهة ضیق النفس و سرفه کهنه مفید و نشوق آن یرقان را نافع و سنون و درد دندان دور کند ۱۲
تهوهر	.	[illegible]	درختیست از تبوحات	حی ۳ ی ۲	قاتل محرور	شیر تازه	لفط	نیم ماشه	محلل ریاح مخرج اخلاط ثلثه جالی مسهل قوی رافع آثار چیچک ضماد او و شیر آن مفرح لاکن سمی ۱۲
[illegible]	[illegible]	خرفه	م	بے	اعصاب	روغن بنفشه	قیشور	۹ ر	ضماد آن محلل اورام و سنون آن مجلی دندان و مقوی لثه و حابس خون لثه ۱۲
[illegible]	.	سالرج هندی	برگیست عریض خوشبو	ح ۳ ی ۲	ریه و شانه	مصطگی و شربت بهی	سنبل هندی و سلیخه	۴ ر	حافظ ارواح و اخلاط مفرح سمن محلل ریاح و مصلح حال معده مقوی احشا و حواس و دماغ و مفتت سنگ نافع وسواس و جنون و سیلان لعاب
[illegible]	ککل پلیه	.	ثمریست از درخت ڈہانکه	بے	قابض			توله	دافع فساد بلغم و خون و صفرا و مدر بول و گل سفید او مقوی باه و نطول آن در مثانه و درد انثیین را نافع و عسر بول زائل کند ۱۲
.	تیوارج	.	پوست درختیست	حی ۲	محرورین	کتیرا	انجبار	۳ ر	درد سر و درد دندان و رطوبت سینه و نزله رطوبی و رعاف دور کند و بخور آن حابس خون ۱۲
[illegible]	خایه روباه	خصیة الثعلب	بیخ سفید بالزوجت دلوی آن بیوی منی مشابه و اقسام است	حرا	قم معده	شکر و آمله	تخم گاجر مشقاقل	۹ ر	سمی مولد منی مقوی عصب و باه و منعظ و فالج و لقوه و کزاز و امراض دماغی را نافع رویانیده مو و مانع اسقاط مو ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	اعمال و خواص
		جار النهر	برگ ست بر آب مفروش چون نیلوفر	ی ۲	عصب	شکر	لطباد	۲ر	حالبس اسهال دموی مانع عطش محلل اورام ضماداً و شرباً ۱۲
چاکسو	حشمیرج و چشمک	قشمیرج و حبة السود	دانه ایست سیاه بقدر عدس	حی ۲	محرورین	کشنیز سبز	طباشیر	۲ر	جالی قابض محلل نافع قوت بصر و دمعه و غشاوه و نافع جراحت قضیب و رمد ضماداً ۱۲ و بدون کشنیز یکی سبز ساحق
جامن	.		ثمر یست از درخت عظیم تر چون آن بکار عمارت می آید	ب ۲ ی ۳	دیر هضم نفاخ	نمک	.	.	مسکن و حالبس اسهال صفراوی و مقوی معده و کبد حارین مطفی جوش خون و صفراو محرک شهوتین و سرکا او محلل ورم طحال و خسته او مغلظ منی و مقوی باه ۱۲
جای پهل پیهتری انبه	.	.	ثمر یست چون امرود و سیب	حر	مبرودین و مرطوبین	.	.	.	مفرح و مقوی دل ملین طبع مدر بول حالبس اسهال و ثمر آن قابض ۱۲
جام گهاس	.	.	گیاهیست بیخ آن سفید بقدر چهار انگشت	حی	.	.	.	.	برگ و ساق او خوردن جهت استسقا مفید ۱۲
چاندی	نقره و سیم	فضه	م	ی ۱	اعضا مشابه	کتیرا و شهد	فیروزه	۲ر	مقوی دل و معده و حافظ قوت حیوانی و گوشت و چربی و مغز و استخوان و منی [illegible] ۱۲
چاندنی کے پهول	.	.	گیاهیست که برگ و گل سفید می باشد و در گلشن مستعمل است	بر	.	.	.	.	مقوی قلب نافع خفقان و مفرح و گلقند آن رافع خفقان و وسواس ۱۲
چاول	برنج	آرز	م	ب ای ۲ و بعضی حی دانند	مولد قولنج و مسدد	شکر و شیر و روغن	آرد جو		مولد خلط صالح رافع تشنگی مسمن بدن مولد منی کثیر الغذا از خیره قروح امعا و اسهال دموی و امراض گرده و مثانه را مفید و اگر برده سایند طلا سازند آثار بثره زایل کند ۱۲ [illegible]

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
چاول موگرا	بیخ موگر	.	ثمر درختیست مغز آن سیاه با رایحه [illegible]	ح ۳	محرورین	.	.	.	مفتح جالی مصفی خون فاسد و جذام و جرب و قوبا و امراض دمویه و سوداویه را شرباً و ضماداً مفید ۱۲ [illegible]
چاب چینی	بابسن برگا	ضیان	گلیست کوچکتر از یاسمن	حی ۳ بر	محرق	روغن گل	دفلی	.	قلاع و بثور دهن را مضمضاً و امراض باصره را مفید و آب آن زخمها را نافع ضماداً و عطر او مقوی دماغ ۱۲
چاه	چای خطائی	.	برگ گیاهیست با خوشبوی و اندکی تلخ با قسام چند	حی ۲	جلد و یبوست آرد [illegible] ضیق النفس پیدا شود	بادیان خطائی و شیر و شیرینی	آب نخود و شهد	۳/	مقوی قوی و امراض معده و باه مبرود و منشط و منفظ و ملطف و مقطع مفتح و منفج و معرق مسکن عطش کاذب مصفی رنگ و جوش و خون محلل مسخن هاضم مذوب ۱۲
چای سهل	جوز بویا	جوز بوا و جوز الطیب	ثمر درختیست بقدر بلوط و بزرگ از آن	حی ۲ بی ۳	جگر و یبه محرور مصدع	کشنیز و بنفشه و شهد	بسباسه	۹/	مفرح ملطف مسکر حافظ حرارت غریزی و هاضم طعام و مقوی معده و فم آن جگر و باه مبرودین و صلابت جگر و طحال و اورام بارده را مفید و استسقاء لحمی و اوجاع مفاصل دور کند ۱۲
	جیلان و سیلان	عناب	ثمریست مشابه کنار دشتی	ب ۱	معده بارد و نفاخ مضعف باه	شکر و مویز منقی	سپستان و مویز منقی	۱۰ عدد ۱۵ عدد	منضج اخلاط غلیظ ملین صدر مسهل اخلاط رافع خشونت سینه و حلق و آواز مصفی خون مسکن سوزش و تشنگی ملطف خون نافع ربو و سعال و وجع صدر و جگر و گرده ۱۲
چچیندا	.	.	ثمر گیاهیست بسیار طویل تا دو درعه سبز و سفید	بی و ح	مورث بلغم	گوشت و گرم مصالحه	.	.	رافع یبوست و لاغری بدن هاضم و سبک و صفراوی مزاجان را نافع و اشتها زیاده کند و بیخ او مسهل و نار فارسی را مفید ۱۲
چرانکس	کلاکلی	اذخر	گیاهیست خوشبو	حی ۲	گرده محرور و مصدع	گلاب نیلوفر و صندل	قسط زعفران چرائته	۲/	محلل نفخ مفتح و کبد منضج اخلاط لزجه غلیظ مسکن اوجاع و امراض بارده و فالج و لقوه و تشنج و استرخاء را مفید مقوی معده و عمور اسنان ۱۲
چرائته	نی نهاد	قصب الذریره	گیاهیست غیر معروش	حی ۲	کرگاه	انیسون	عدس صندل زعفران	۷/	ملطف مدر محلل مقوی جگر و دل و استسقاء و درد سینه و درد رحم و عسر البول و امراض جلدی نافع مصفی خون و ورم کبد و معده را مفید و حکه و جرب و جذام دور کند ۱۲

ھ	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
چربی	پیہہ	شحم	م	حر			زیت		محلل اورام صلبہ مزمنہ و مسکن اوجاع و مرطب ۱۲
چرچرا و چرچٹہ	خاردارگوندہ	اکمہ	نباتیست گلسرخ	یبس	تخم او مزیل اشتہا				بواسیر و قوباء و استرخاء بہق و جرب و استسقا و دمامیل را نافع و مسواک چوب او مزیل گندہ دہنی و اگر با دوغ آمیختہ زن بخورد خون حیض بند شود [illegible]
چرس	شجرۃ بنگ	.	شیئی چسپیست کہ بر برگ بنگ [illegible] تصفیہ [illegible]	حی	مضعف دل و دماغ	شیر گاو			مسکر و ممسک مجفف محلل مظلم بصر مکدر حواس ظاہریہ و باطنیہ ۱۲
چرونجی	نقل خراسانی	حب السمنہ	مغز تخمیست مشہور بادامیست	بارد رطوبت فضلیہ	ثقیل و بطی الہضم	سکنجبین و شہد	پستہ و کشمش	۱۱/ر	کثیر الغذا مسمن بدن مسہل بلغم و صفرا منعظ جالی مصفی بشرہ و دافع مرہ صفرا و جوش خون و تشنگی و حریرہ او با بادام و شکر مبہی ۱۲
چنبیلی	[illegible]	[illegible]	از اجناس یاسمین معروفست	حر	محلل رطوبات قولنج	شہد		۳/ر	در ظرف او استعمال اکل و شرب نمودن مقوی دل و معدہ و طلای محکوک با عنب الثعلب و آب با دیان محلل اورام و سرمہ او بیاض چشم و سلاق دور کند ۱۲
چنبیلی کا پھول	.	.	گلیست مشہور	حی ۲	مصدع و قاطع منی	کاسنی و بادرنجبویہ			مسخن محلل قابض ہاضم مدر مفتت ۱۲
چقندر	چقندر	سلق	م	حر ۲ مرکب القوی	معدہ و پیشاب مغص و قولنج	گوشت و عدس و خردل	شلجم		جالی محلل ملین مفتح بلغم نفاخ قلیل الغذا و جرم او جالس طبع و مطبوخ محرک باہ و نافع درد گردہ و وجع مفاصل و رعشہ ۱۲
چقندر کے بیج	تخم چقندر	بزر السلق	م	حر ۲	معدہ	سکنجبین	تخم شلجم	۶/ر	مدر بول و حیض قاطع بلغم کاسر ریاح ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مضر	مص	ب	ق	افعال وخواص
چکنی ڈلی	پوپل	فوفل	م	حی ۲	ریه	صمغ عربی		۷/	قابض رادع مقوی اعصاب و قلب معده و مسهل بالعصر ۱۲
چکوتره	چکوتره	.	ترنجی از لیمون بسیار است بقدر خربوزه خوب تر سرخ چاشنی دار	بر ۲	سینه	قند	اناناس	.	مسکن تشنگی و صفرا و مشتهی مقوی معده تا تمام مقام اترج ۱۲
چکه دانه	.	.	دانه ایست اغبر مایل بسیاهی تیز بلسان	حی	.	.	.	.	مسهل اطفال و دافع قولنج محلل ۱۲
چلابا	جلاپا	.	بیخ گیاهیست اغبر رنگ بقدر شلجم کریه الرایحه	حی ۲	مصدع محرورین	ترشی	مخلوط ان	۳/	مسهل بیفایده با قوت تمام بغیر سنکرم طبیعت برای درد گرده و ظهر و عرق النسا و مفاصل و قولنج و استسقا و یرقان مفید ۱۲
جل پیپل	پیپل آبی	فلفل الماء	فلفلیست که در آب غیر جاری میروید برگ آن برگ بید مشابه	بے	.	.	.	.	قابض مقوی دل و چشم مبهی دافع فساد خون و تبوده و ماسیل و سوزش سینه ۱۲
	چلغوزه	.	م	ح ۲ را	بطی الهضم	میوه ترش و سکنجبین	بادام و شقاقل	۹/	مبهی و مشتهی طعام و مقوی دل و اعصاب مفتح سدد منضج معده و کبد و ریه و گرده و مثانه و آلات تناسل را نافع
جل کمبی		سطراطیوس	نباتیست که بر روی آب پهن شود برگ آن برگ بادروج به مشابه	بر	.	.	.	.	ضماد او با سرکه جهت منع زخمها و رادع اورام حاره و سرخی و جهت سوزش بول و ادرار و حبس خون گرده و التحام اعضا را نافع ۱۲
جل نیم	.	.	نباتیست که بر کناره دریا سبز شود	حی ۲	.	.		۳/	مشفی و امراض جلدی را نافع خصوصا جرب و آتشک و جذام را و مسهل بلغم و سودا ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
جمالگوٹہ	تخم بیدانجیر خطائی	حب السلاطین	تخمیست سیاه مغز آن سفید بادہ ہیئت	حی ۳	مقی محرور	شیر و روغن	ریٹھی	یکعدد	مسہل مقطع جالی جاذب رطوبات مفتح نافع امراض بارده و آتشک و جذام و امراض جلدی و روغن آن هم مسہل و طلای روغن او برذکر مہیج و مقوی و ورام البعیان [illegible] اطفال ۱۲
چنا	نخود	حمص	م	حی ۱	نفاخ و مثانہ	ترشی و سکنجبین و گلقند	لوبیا و باقلا		کثیر الغذا منقی مفتح سده جگر و سپرز و گرده و جالی و ملین و مقوی حرارت غریزی و مولد خلط صالح مسمن مہیج مصفی آواز و خون و امراض دموی و سوداوی را نافع مدر بول
چیناپاپڑہ	.	.	ثمر نباتیست بقدر عناب در غلاف تیسہ شکل [illegible]	حی ۲ مسہلہ با قوت	.	.	.	.	مسہل بلغم خام و غلیظ محرق امراض صفراوی و سوداوی را نافع و آب سرد بر او نوشیدن معین فعل او است ۱۲
.	چنار	دلب	درختیست معروف برگ آن [illegible]	چوب برد و پوست و خوب تری	حواس و آواز	عود و دارچینی و شیر تازه	قسور انار		و ضماد پوست سوختہ او جالی و مجفف و جہت برص نافع و دافع رطوبت متعفنہ زخمہا و آشامیدن مطبوخ ثمر تازه او دافع سمیت جانوران ۱۲
چمبک	سنگ آہن ربا	حجر المقناطیس	سنگیست سیاه رنگ	حی ۳	سینہ	رب السوس	کف دریا	۵	محلل جہت فالج و اوجاع مفاصل و عرق النساء و نقرس مفید مقوی جگر و طحال [illegible] و بالخاصہ تسہیل ولادت کند تعلیق او اکثر بر آن چسپ نمایند [illegible]
چینا	.	قاغر	گلیست مشہور زرد رنگ طیب الرائحہ تند بو	سے	تا طبع اشتہای طعام	.	.	.	بوئیدن مقوی دل بار خوردن دافع بلغم و ریاح و امراض سوداوی
چنبیلی	.	یاسمین	گل گیاہیست با خوشبو	۲ سے	مصدع محرورین	بنفشہ گلسرخ	نرگس و سوسن	۱۰	مفرح مفتح دسمس و آشامیدن مسہل بلغم و سودا و ریاح غلیظ و فالج و لقوه و خدر و اوجاع مفاصل [illegible] و طلای آن مقوی دماغ و ضماد برذکر باعث انعاظ [illegible]
چندن سپید	صندل سفید	صندل ابیض	درختیست عظیم چوب آن مستعمل	ب ۳ ی ۲	قاطع باه	عسل و مصری	صندل سرخ	۲/۳	مفرح مقوی دل و معده رادع قابض محلل ورام مصفی رافع خفقان و سوزش معده و اسہال صفراوی

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
چندن لال درهندی	صندل سرخ	صندل احمر	درخت عظیم چوب آن مستعمل	ب ۲ ی ۳	مورث خارش	روغن گل و سرکه	صندل سفید	۳ر	اسهال دموی و خفقان دور کند و سرخ در ضماد اقوی محلل رادع مسکن حرارت ۱۲
چندر بس	سندروس	٠	چیزیست شبیه کهربا زرد و سرخ رنگ و بعضی خام سست کهربا است	حے ۲	گرده	صمغ عربی	کهربای شمعی	۲ر	مجفف رطوبات دماغی و سائر اعضا و حابس خون جمیع اعضای ظاهری و باطنی قاطع بلغم معده و اسهال قاتل کرم شکم و ستون او مقوی لثه و دندان و بخور او قاطع بواسیر و سرمهٔ آن مقوی بصر ۱۲
جنگری	٠	٠	ثمر درختیست چون لیمو ترش و بعض آن شیرین	حے ۲	صفرا و بلغم زیاده کند	بادیان	مرچ کبابه	۲ر	آرزوی طعام پیدا کند و مشتهی و کاسر ریاح ۱۲
جواسا	خارشتر	حاج	گیاهیست که در خراسان ترنجبین بر آن منعقد میگردد	حے ۲	سرد گرده	کتیرا و گل نیلوفر	جند قوتی و سندروس	۲ر	رادع مفتح جالی تریاق سموم و امراض بارده و وجع مفاصل را دور کند و صداع مزمن را نافع مدر و سرمهٔ او بیاض چشم را نافع و روغن او طلا [illegible] برای وجع مفاصل موثر ۱۲
جوار	ذره مکه	حنطهٔ رومیه و خندروس	دانه ایست از قسم غله است دو قسم خورد و کلان سپید و سرخ	مائل بحرارت دی ۲ دب	ثقیل نفاخ	گلقند			قابض طبع و رافع اسهال و سل محلل بلغم و ثقیل و لزج و غذائیت از گندم کم و از برنج زائد ۱۲
جواکهار	٠	نطرون	نمکیست سپید با ترشی و تلخی	حی ۳	محرک قے	طباشیر و صمغ عربی	نمک تلخ	۳ر	محلل نافع قولنج و باد دیه مناسب سرفهٔ بلغمی را نافع مفتح سده و هاضم و سنگ مثانه دور کند ۱۲
	چوب بلسان	عود بلسان	چوبیست گندم رنگ با خوشبو	حے ۳	امعا	کتیرا و صندل و طباشیر	حب بلسان	۱ر	مفتح سده و مقوی قوی منقی رطوبات دماغی و در ربو و ضیق النفس سرفهٔ معده و جگر را نافع و دافع زهر سموم ۱۲
چوب چینی	چوب چینی	خشب الصینی	بیخیست گلابی رنگ	مرکب القوی مائل بحرارت	محرور	انار	عشبهٔ مغربیه	۷ر ۹ر	ملطف محلل فضول مفتح سده و مصفی خون و ادرار محرک حرارت غریزی مجفف رطوبات و فالج و لقوه و امراض بارده دماغیه و عصبانیه و امراض رحم و مقعد را مفید و در اوجاع مفاصل نافع آتشک و جذام ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
چوب حیات	چوب حیات	خشب الحیات	چوبی است عنبری رنگ خفیف الرائحه	حـ ۲	۰	۰	۰	۰	مفتح محلل اورام مسکن اوجاع باتریاقیت و قوت قابضه و مفتحه و اسهال رطوبی و تهوع و ریاح باطنی را مفید ۱۲
جو	جو	شعیر	م	بی ۱	مثانه و امعا	روغن و گرم مصالح	۰	۰	قلیل الغذا قابض و مجفف رادع مسکن جوش خون و صفرا و عطش و حدت تپ حاره و سل و دق و ذات الجنب سعال و صداع حار و مدر [illegible]
جو برهنه	جو برهنه	شعیر العریان	م	حـ ۲	نفاخ	بادیان	۰	۰	با شیر خوردن مسمن بدن گرده و جریره با روغن منقی سینه و گرده و مثانه و ضماد آن محلل ورم ۱۲
جوتری	بزبار	بسباسه	پوست زرد پوست جوز [illegible]	حی ۲	مصدع و مضر جگر	صندل و گلاب	جاپهل	۳/۱	مفرح مقوی معده و کبد و باه و [illegible] مجفف رطوبات و محلل ریاح و فضلات باطنی مقوی رحم [illegible] فضلات معده [illegible]
۰	۰	جوز السرو	ثمر درخت سرو	یـ ۲	مسدد	شهد و روغن بادام	انزروت و [illegible] انار	۱/۲	قابض و حابس خون مقوی اعصاب و معده و کبد و سپرز و امعا و کاشف رطوبات از عروق ممسک منی نافع نسیان و مصفی [illegible] دهن خوش کند ۱۲
۰	جوز جندم	۰	[illegible]	حـ ۲	مثانه و [illegible]	سکنجبین [illegible]	۰	۳/۱	مقوی باه مسمن بدن مفتت سنگ قاطع شهوت ۱۲
چوک	۰	۰	[illegible] از کوهستان [illegible]	یـ	عصب	قند	لیمو	[illegible]	مقوی معده دافع صفرا و خون و نفخ شکم و هاضم و جرب و جذام و امراض جلدی نافع بالغ سمیت [illegible] ۱۲
چوکیکاسگ	تره خراسانی	بقلة حامضة	[illegible] ورق بی ساق طعم آن ترش	بی ۱	مبرد معده و عصب	شهد و شربت انار	[illegible] و انار	۰	مقوی جگر و ملین و سوزش سینه [illegible] صفرا را نافع و اشتها طعام آرد ۱۲

ص	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
چوکیا کا بیج	تخم ...	بزر الحماض	تخم سیاه مائل به سرخی	ب ۱ ی ۲	طحال و گرده	رازیانه و قند	تخم بارتنگ	۷ ر	قابض نافع امراض دل وجگر ومعده وقی ویرقان واسہال دموی وصفراوی ومطفی مره صفرا [illegible]
چولائی کا ساگ	.	.	م	[illegible]	بطی الہضم ومبرودین	شیرینی و جوارشات حاره	خرفه	.	ملین طبع مرطب بدن قلیل الغذا مطفی حرارت مولد خلط صالح مسکن تشنگی و سرفه حار مدر ۱۲
چونه	آہک	نوره وکلس	م	۴ ج	اکال	روغن بادام	ہرتال	ا ر	قاطع نزف الدم وضماد آن حابس اسہال محلل ورام نافع حرق النار ۱۲
چونک کی پتی	.	.	نباتیست برگ آن بالزوجت وثمر آن چون زلچه	بی	.	.	.	.	دافع صفرا مسکن محلل حابس سبہی سوزاک وآتشک رانافع ۱۲
چوہرکنی	گوش موش	آذان الفار	گیاہیست برگش چون گوش موش گل آن گلابی ... تخم آن چون کشنیز	ی ۲	مثانه	مرزنجوش	مرزنجوش	۳ ر	مدر بول محلل مفتح امراض بارده لقوه وفالج وصرع رامفید وسعوط آن لقوه رانافع ۱۲
چھاچھه	دوغ	مخیض	دوغیست رقیق	ی ۲	حمیات مرکبه	سکنجبین بزوری	.	.	مسکن تشنگی مولد خلط خام وسمین بدن ومحرک باه محرورین ومضمضه آن جوش دہن وقلاع رانافع ۱۲
چھال السر	بالنگا سکری سری	سپس	تخمیست ازنباتی ...	ح ۱ ی ۲	بطی الہضم	نمک وصعتر	لوبیا وتخم خربزه واسفنتین	۵ ر	مفتح سده وکبد وطحال محلل صلابات باجالی مدر بول وحیض مسقط جنین مخرج کرم نافع کلف وبرص وبہق نافع ورم طحال ۱۲
جہاؤ	گز	طرفاوثل	درختیست که اکثر بر ساحل دریامی باشد	ب ۱ ی ۲	سر	شہد	گلنار	۷ ر	قابض رادع محلل مفتح سده جگر وورم صلب جگر وطحال ودوکنده قاطع نزف الدم ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
چهرلیه	دوالی و دواله	اشنه و سیبة العجوز	چیزیست شبیه بریسمان باریک پهن با نوشنوبر درخت تلون میشود	مع یابوست قابضه	اعصاب و احشا	انیسون	سنبل و قرونانا		قابض محلل و موافق جوهر روح و مقوی حواس و آشامیدن طبیخ آن موجب سرور سینه و خفقان و صرع و قی و غثیان و وجع گرده و امراض را مفید مقوی معده و باه بدر حیض ۱۲
جهربیری	سنجد و کنار صحرائی	غبیرا	ثمریست بقدر عناب	ب ۱ ی ۲	قوت هاضمه و موی سرفه	شکر	بیر	۲۰ مثقال	مفرح مقوی معده حار و دل و سفوف خشک آن قابض دافع قی و اسهال صفراوی و پوست درخت آن امراض دندان و قلاع دهن را مفید ۱۲ [illegible]
چهوهارا گهجور	خرما	تمر	م	ح ۲	مصدع و محرور	آب انار و بادام	مویز منقی کشمش		مولد خون صالح و کثیر الغذا مسمن مهی مقوی گرده و کمر نافع فالج و لقوه اوجاع مفاصل سنگ موافق سینه و ریه ۱۲
چیت و چیت	.	.	درختیست متوسط برگ آن برگ تمر هندی مشابه [illegible]	حی ۳					آب برگ او مسهل بلغم و قاتل کرم و برگ او محلل ورام و منضج دمامیل ضماداً ۱۲
چیتا	بیخ بیرنده و شقیره	شیطرج هندی	[illegible]	حی ۳	ریه و کبد	[illegible]	زرنجیو و حبیبه	۳ م	جالی هاضم محلل مفرح جلد محرق منفط مفتح مسهل اخلاط غلیظه مصفی واز دافع بلغم مفاصل و اوجاع مفاصل مهیج باه و برص را ضماداً نافع ۱۲
چینا	ارزن	دخن	غله ایست معروف	بی ۲	مسدد	قند و شیر و روغن	کاکن و برنج		قلیل الغذا مجفف حابس بطن مدر [illegible] الانحدار و کماد او محلل اورام [illegible] ۱۲
.	.	حاشا	نوعی از پودینه کوهی تخم آن کوچک تر نزول	ح ۳	ریه	طباشیر	افتیمون	۱ م	ملطف محلل مفتح [illegible] مدر مسهل بلغم و مصفی [illegible] افتیمون [illegible] جوشانیده او عسر النفس [illegible]
.	.	حب الزلم	حبی است چرب لذیذ خوش طعم	ح ۲ ی ۱	حلق و مولد سده	بنفشه و گلقند	[illegible]	۱ م	محرک باه مسمن مقوی جگر نافع امراض سوداوی و خشونت سینه و سرفه ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
.	[illegible]	حب الصنوبر	تخمیست چون بادام	ح۲ ر۱	[illegible]	سکنجبین [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible] مقوی اعصاب [illegible] مفتح سده [illegible] نافع فالج و لقوه [illegible] مفید ۱۲
.	حرام مغز	نخاع	نقرات پشت در گردن میباشد	م	.	.	موم روغن [illegible]	[illegible]	طلاء او محلل صلابتها و ضماد او اکال قروح و جرب و رافع شقاق لب و مرطب اعضاء مجفف ۱۲
.	حسن یوسف	حاشیش	[illegible] صلب	حی۲	اکثر بو مقی	شیر تازه	اسطوخودوس اسپغول	۲/	جالی و منقی زنگ رخساره و آثار حکه و جرب وغیره و خوردن قاتل ۱۲
.	.	حماما	[illegible]	ح۲	معده	کرفس	اسارون	[illegible]	منضج مفتح مقوی کبد [illegible] مفید
خایه [illegible]	[illegible]	[illegible]	خصیه حیوانیست آبی	ح۳ ی۲	محرور	شربت بنفشه	[illegible] و دار فلفل	۳/	مفتح سده محلل [illegible] ادویه بارده [illegible] حرارت غریزی نافع امراض بارده دماغی و عصبانی مدر حیض و بول مقوی باه و رحم ۱۲
خربوزه	خربزه	بطیخ	م	تر۲	[illegible]	[illegible]	[illegible]	.	جالی [illegible] سریع النفوذ [illegible] مفتح [illegible] مدر بول [illegible] استعمالش نافع [illegible] کلف را نافع ۱۲
[illegible]	[illegible]	[illegible]	ا	ح۲ ر۱	سپرز احشاء	شهد بنفشه	جلغوزه	[illegible]	[illegible] ملین طبع و حرقت بول و درد [illegible] و جالی کلف طلاء ۱۲
خرفه سبز	تره خرفه	بقلة الحمقاء	تره معروف	ب۳ ر۲	[illegible]	[illegible]	کاهو	۵ تولہ	مسکن حدت صفرا و خون جگر و معده و حرقت بول و شانه و عطش و جالی ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
خربوزہ کے بیج	تخم خرفہ	بزر البطیخ وبزر القرع	م	ب ۳ ر ۲	باہ وسپرز ومعدۂ بارد	قند	تخم کدو وتخم خیارین اسیغول	۹ ر	تپہائے حارہ وصفراویہ وتشنگی وذیابیطس وصداع حار وحرارت معدہ ورحم وجگر ومرقہ حار وتنزف الدم رامفید ۱۲
.	خرنوب نبطی	خرنوب نبطی	درخت عظیم کہ گل آن زرد وتخم آن در غلاف کہ [illegible] باشد	خی ۲ ب ۲ بہم گویند	معدہ وامعا	لعاب بہدانہ	نانخواہ نانین خورد	۶ ر	قابض ومقوی بدن مدر بول مجفف عضا حابس اسہال قاطع نزف الدم مسکن درد ۱۲
خس	ریشۂ گیاہ [illegible] خس بیشاخہ	.	بیخ گیاہیست چون موی طیب الرائحہ	خی ۲	.	.	.	۶ ر	مفرح مقوی قلب معدہ ودماغ بارد وخفقان وسیلان منی وسرعت انزال را نافع [illegible] خون لوبید از آن مفرح دماغ وعطر آن مقوی دل ودماغ ومفرح ونافع صداع حار وبارد
خشخاش سپید	کوکنار وخشخاش سفید	بزر الخشخاش البستانی	دانہ الیست سفید چون خاکسی	ب ۲ ر ۱	زیہ بروده	شکر وشہد	تخم کاہو	۱۱ ر	مخدر منوم منضج مواد رقیق صفراویہ قابض شکم خشونت سینہ وحلق وقصبۂ ریہ ومرفہ حار یابس وتپ دق وضعف جگر را نافع مسمن وبدن ۱۲
خشخاش سیاہ	کوکنار [illegible] خشخاش سیاہ	بزر الخشخاش الاسود	م	بر ۳	دماغ	بادیان	تخم کاہو	۳ ر	حرارت جگر وسیلان رحم را نافع قاطع اسہال قرحۂ مفتی سینہ و بوئیدن لوداده او رافع بیخوابی ۱۲
خطمی	تخم خطمی	بزر الخطمی	م	بر ۱	معدہ وریہ	شہد وبادیان	خبازی ونیلوفر	۲ ر	منضج محلل اورام گرم مرخی مسکن وجع ملین فات الجنب الریہ ومرفہ حار رامفید وبرگ وی محلل ورم خصوصاً ورم پستان ومقعد ومنضج اورام ۱۲
خطمی کے پھول	گل خطمی	ورد الخبازی ورد الخطمی	م	بر ۱	معدہ	شہد	خاکشی	۳ تولہ	رادع منضج محلل مسکن درد ودر پاشویہ استعمال آن نافع صعود ابخرہ بدماغ ونافع درد سر ۱۲
خطمی کی جڑ	ریشۂ خطمی وبیخ خطمی	اصل الخطمی	م	بر ۱	معدہ	بادیان	خبازی	۶ ر ۹ ر	ملین مسکن مغص وزحیر واسہال صفراوی وحرقۂ بول وامعا ومرفہ حار رانافع حابس البطن ۱۲

ه	ف	ع	[illegible]	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
خوب کلان	خاکشی	جتہ	دانہ الیست اغبر بقدر خشخاش	ح ۲ ر ا	مصدع	کتیرا	تودری درباہ	۹	مسہی تشنگی محلل مقوی معدہ باعثنا دافع حکہ وجدری وشری شتیح بصفر دوشروی آن وزہر سرفہ مزمن وحمی را مفید وباشیر مسمن ۱۲
خوبانی	شکر بادام وزدالو	شمش	ثمر یست معروف	حر ۲	نفاخ العفونہ	شکر سکنجبین	آلو		مسہل صفرا مسکن تشنگی وجوش خون منضج دبین صلابات منفتح وحمی صفراوی و دموی را نافع ۱۲
ڈابہ	.	.	قسمی از تاڑ است بسیار گرم صلب لہ دراو چون خار بشکند	ب	.	.	.	.	دافع دشواری بول مفتت سنگ مثانہ دافع فساد بلغم وصفرا وخون و درد مثانہ وتشنگی امراض مقعد را مفید ۱۲
داتون	بیخ بید انجیر خطائی	اصل حب السلاطین	م	حی	.	.	.	.	حاد باضم دافع فساد بلغم وخون و استسقا و آماس اعضا را مفید قاتل کرم شکم ۱۲
داڑھی برگد	ریشہ برگد	لحیۃ الشیخ	بر ریشہ ایست کہ از درخت برگد می آویزد	ب ۲ ی ۳	گردہ	عناب و تباشیر	رسوت واقاقیا	۴ ر	قابض قاطع نزف الدم واسہال مراری ودموی و قرحہ ریہ را مفید مقوی معدہ وضماد او محلل اورام ومنقی قروح خبیثہ ۱۲
دال چینی	دارچینی	دارصینی	پوست خوشبو معروف	حی ۲	مثانہ و مصدع	مصطگی ربی وکتیرا	کبابہ و نخ		ملطف مفتح منضج نفس منضج اخلاط حافظ ارواح وقوی ثلثہ محلل ریاح ومدر بول وحیض مقوی باہ مانع خفقان واستسقا وجنون ۱۲
دامن و دہامن	.	.	درختیست خارناک	ب	.	.	.	.	دافع فساد بلغم وصفرا وخون ودلواسیر وزردی بدن ۲
ہاتھی دانت	پیل دندان	عاج	م	بی ۲	ریہ	شیرہ صنوبر	شاخ بز	۲ ر	بارہ ۵ باشہد مقوی حافظہ وفہم وحابس اسہال ونزف الدم ودر طلا معین باہ بادویہ دیگر وخوردن با مصری بعد طہر معین حمل ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
٠	درسنه	وحشرق و سیج	نباتیست بلندی شبیه گل آن خوشبو بستانی و بری و کوهی	حـ ۳	سر و صداع و عصب	مصطکی و بنفشه	افسنتین یا بادرنگ	۲ م	مفتح سده و قاطع بلغم محلل اورام مدر مخرج و قاتل دیدان مسهل اخلاط سده ملطف منضج مبهی و دافع درد کهنه و مرکبه و عسر البول و فواق را نافع
٠	درونج	درونج عقربی	بیخ عقربی شکل	حـ ۲	محرور و مصدع	بادیان و لیباسه	زرنجوبه و لونگ	۴ م	محلل بلغم و سودا و ریاح غلیظ و مقوی حواس و دل و معده و طحال و هاضمه و مسکن با شکر صداع بلغمی و درد سینه و امراض بلغمی و سودای را نافع مفتح تریاق سموم و حافظ جنین ۱۲
دندناله	٠	٠	نباتیست تا یکدرع برگ آن برگ کرفس مشابه [illegible]	حـ ۲	سینه	صمغ عربی	ریوندی	۳ سرخ	مسهل بلغم و در امراض بارده اطفال مفید ۱۲
دوب	مرغ و مرغزار	آب و عشب	گیاهیست بسیار سبز و شاداب بعضی سفید	ب	٠	٠	٠	٠	دافع جوشیدگی و سیح فساد بلغم و صفرا و خون مدر بول نافع هیضه و ضماد آن محلل اورام حاره و جرب و ضماد بر پیشانی حابس رعاف ۱۲
دودهی	شیره گیاه و سپید		گیاهیست شیردار چند نوع	حـ	نفاخ		٠	٠	دافع فساد بلغم و جذام و وبا و سوزاک قاتل کرم شکم محلل مبهی و بیبور را مفید ۱۲
دوده اونٹنی	شیر شتر	لبن اللقاح	م	ح مایل بخشکی	لطحال احشا و معطش	شکر	شیر گاو	۸ ماو	جالی منضج محلل مقوی جسم مفتح سده محلل اورام باطنی و استسقا و قی و ضیق النفس و ربو را مفید ۱۲
دوده بکری	شیر بز	لبن الماعز	م	بر مایل بحرارت خفیفه	نفاخ مضر معده	شهد و بادیان	شیر گاو	۱۰ ماو	ملطف جالی و نفث الدم و سرفه و سل و قرحه ریه و حلق و مثانه و خناق را مفید مدر طمث بغرغره و امراض حلق را مفید بالخاصه ۱۲
دوده عورت	شیر زن	لبن النساء	م	حـ	محدث قراقر و قولنج	روغن بادام و شهد	شیر عورت	۳ تولیم	مقوی جوهر دماغ و نخاع و باه و قرحه و امعا و نفث الدم و زحیر را مفید ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
دوده عورت	شیر زن	لبن النساء	م	بارد و تر وجواز لیسر	مرخی العفونت	شکر و شهد	شیر خر	۵ مار	مرطب مقوی دماغ و باه مدر مفتح سده خیشوم ملین طبع و یبوست سینه و سرفه یابس را مفید و سعوط آن نافع بیخوابی و یبوست دماغ ۱۲
دوده گائی	شیر گاو	لبن البقر	م	مع بالرطوبت فضیله	سپرز و احشا	شکر و شهد	شیر بز	۵ مار ... مار	کثیر الغذا سریع الهضم مولد منی مقوی دل و دماغ ملین طبع مسمن بدن جالی مفتح مبهی نافع تخم و وسواس و خفقان نافع بیچ و سل و قرحه ریه ۱۲
دوده گدهی	شیر خر	لبن الاتان	م	ابرد وارطب	سپرز و دین و مرطوبین	گلقند	شیر گاو و شیر بز	۵ مار	مرطب و مبرد و مفرح جالی مفتح مقوی قلب حار و سل و دق و قرحه ریه و حمیات حاره و سرفه حاره و نفث الدم و عسر النفس و استسقاء و لاغری را نافع ۱۲
دونا مروا	مرزنگوش	مرزنجوش	گیاهی مشهور با بو خوشبو گلهای آن سفید تخم آن شبیه با تخم ریحان	ح ۲ ی ۱	گرده و مثانه	کاسنی خرفه	افسنتین و بلکوی	۹ م	ملطف محلل مفتح جالی جاذب بلغم مقوی قوه و صداع ریحی و رطوبات دماغی و درد سینه و ضیق النفس و قولنج ریحی و سده جگر و طحال و استسقاء مفید منقی دماغ و بوییدن نافع زکام و فالج و سبات ۱۲
ڈہانکہ کا پتہ	برگ پلیہ	.	برگ مدور چمن	گر و گل آن بارد	.	.	.	.	مشتهی طعام محلل ریاح و نفخ شکم و قولنج و بواسیر و دیدان شکم را نافع و گل آن قابض و دافع بلغم و مدر بول ۱۲
ڈہانکہ کا گوند و حنا گوند	شکم و گوند پلیه	.	صمغیست زرد	گر	.	.	.	.	دافع امراض گرده و بواسیر قابض مغلظ منی عود ...
ڈہانکہ کے بیج و پلاس پاپڑہ	تخم پلیه	.	تخمیست که در غلاف میباشد	حی	.	.	.	.	آشامیدن آن بواسیر را مفید و روغن آن محرک باه ۱۲
دہاوہ	.	.	درختیست هندی و گل آن مستعمل	ب ۲ ی ۳	.	.	.	.	قابض و کرم شکم را قاتل اشتها آور و دوا اسهال دور کند و در آب جوشانیده نشستن خروج مقعد را مفید ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
دہاوکیے پہول	.	.	م	بی	مورث بلغم	.	.	.	ہمہ نوع اسہال رامفید واشتہا رانافع ۱۲
دہاوی	.	.	درحقیقت گل آن مستعمل است	مع	.	.	.	.	حابس اسہال دافع فساد صفرا وخون قاتل کرم شکم وحابس خون حیض وبواسیر زرور آن خروج مقعد رانافع ۱۲
دہتورہ	تاتورہ	جوزالماثل	برگیست خاردار تخم آن ریزہ مدور	بے ہم	مورث جنون وفساد وفکر	باویان مرج سیاہ وشہد	لفاخ و بزرالبنج	سیاہ دتے	مخدر وقوی مسکر منوم مسکن صداع صفراوی ودموی رادافع اورام مجفف رطوبات غریبہ وممسک ۱۲
دہماہیہ	.	.	گیاہیست بقدر دو وجب درازی بامسدد رستہ شبیہ بگیاہ سکاعی	مع	ریہ	افسنتین	.	.	حرارت تپ ودوران سرواستسقا وسیلان منی وضیق النفس رانافع مصفی خون مسکن عطش مقوی معدہ وجگر ۱۲
دہنیا	کشنیز	کزبرہ	م	بی ۲	مقلل منی و مورث نسیان وسدہ	سکنجبین شہد	تخم کاہو خشخاش	۹ ر تولہ	مفرح مقوی دماغ وقلب مانع صعود ابخرہ خفقان ووسواس مقوی معدہ حابس اسہال وجریان منی ومنوم وتازہ اورادع مسکن صفرا ومضمضہ او جوشش ہمہ وجع درد گلو رانافع ۱۲
.	دہنہ فرنگ	دہنج	سنگیست سبز ابدار براق دمشقی بہ بہ طاؤسی	حی ۲	مقرح امعا	روغن زرد	فیروزہ	لاجورد	فادزہر سموم وسرمہ او مقوی باصرہ دسعوط آن قاطع وطلاء آن باسرکہ قوبا وبہق د برص انافع ۱۲
ڈہلینڈہرا	.	.	تر لیست مشابہ بی کہ باگوشت دیگر گوشت پختہ میخورند	ح	نفاخ	توابل حارہ	انیسہ بلدی	.	دافع صفرا مولد بلغم دیر ہضم وباگوشت نافع حمی وودر جمیع افعال مثل کدو ۱۲
دہی	جغرات وماست	لبن الحامض	چیزیست از شیر کہ منجمد بسیار ترش طعم	بر ۲	مبرد دین ومعدہ	نمک وزنجبیل وپودینہ	.	.	مرطب مسکن تشنگی مقوی باہ مجرورین وغذائیت آن نسبت بدوغ اغنی محیض بیشتر دیر ہضم مسدد ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
۰	دیودار	شجرة الجن	درختیست عظیم چوب آن مانند بوریا دهنیت	حی ۳	ریه	کتیرا و روغن بادام	۰	۰	رادع محلل ریاح و اورام بارده مسکن وجاع مفتت سنگ گرده و مثانه و فالج واسترخا و سکته و لقوه را مفید مفتح ۱۲
دیگجوش	نعال مس	توبال النحاس	ریزه باریک از مس	حی ۳	سورش هیچ و قرحه امعا	۰	۰	/۱	جالی ملطف مغص اخلاط مانع انتشار قروح خبیثه و جرب و حکه و زخم چشم و سیل و بیاض چشم را مفید منقی مسهل بلغم [illegible]
راب	۰	۰	قوامیست که از افشره نیشکر تیار میکنند	حر	محرورین	ترشی	قند سیاه	-	مقوی اعضا مولد اخلاط ثلثه مدر عرق مصفی ۱۲
۰	۰	راتینج	صمغ صنوبریست سیال و بعضی منجمد و سیومی بینهما	حی ۳	مهیج اورام	آب کلفه	علک البطم	/۱ز	بارزده زخم مرغ سرفه کهنه و ربو را مفید دافع جریان منی و مذی و منفخ او سرفه رطوبی را دور کند شکل تماکو در حقه کشیدن قرحه ریه و سرفه و ربو را عجیب النفع ۱۲
راج انبر	۰	۰	میوه هندیست شیرین	حر	قابض شکم	۰	۰	۰	دافع فساد بلغم و صفرا
۰	راشن	زنجبیل شامی	بیخ نباتیست خوشبو تند طعم یاقوتی رنگ	حی ۲	مصدع و مضر محرورین	آثار ترش خمیره بنفشه	ایرسا و بچه	/۵	مفرح و مقوی دل و فم معده و هاضمه و باه و مثانه و رافع بالیخولیا مراقی و توحش و غم مفتح سده جگر محلل ریاح ۱۲
رال	لعل سمر	قیر قیقهر	رطوبت است منجمد از درخت کریه السرایحه	حی ۳	ریه و معده	شهد و خشخاش	۰	/۲	محلل جالی مدمل منقی را دق نافع صرع و ربو و ضیق النفس و استسقا و قروح مزمنه و مدر و طلای آن منقی آثار قروح و جرب ۱۲
رام لمسی	پلنگ مشک	و نجمشک	نوعی از ریحان	حی ۲	مصدع محرور	بنفشه و سکنجبین	لونگ بادرنجبویه	/۴	مفتح سده دماغی و مصفاه و مقوی دل و جگر و معده و هاضم محلل خفقان و وسواس سوداوی و بلغمی نافع مشتهی مسکن مغص لثه و دندان مستحکم کند سنونا و بوی دهن خوش کند ۱۲

ص	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
رانگه	ارزیزه	بیض رصاص الا[illegible]	م	بی ۳	قاتل	قی نمودن وشهد	سرمه	۲ سرخ	وسرمه او قاطع چشم وغلیظ احقان وبا روغن گل ورم مقعد را مفید وجرب و بواسیر را نافع ومحرق آن سوزاک را نافع ۱۲
رائی	.	خردل	دانه ایست خرد مدور سیاه وسرخ	حی ۳	مغثی	کاسنی و روغن بادام	تخم شلجم و خردل	۱/۷	مهی ومقوی باه ومنشط ومخرج کرم معده وجالی مصفی مسکن نزلات بارده ومقوی معده وهاضمه وکاسر ریاح مدر نافع رعشه وفالج واسترخا ودر خشه وسکته وضماد آن با روغن مهیج باه ۱۲ [illegible]
رای بیل [illegible]	.	.	گلیست چند نوع طیب الرائحه	حر	.	.	.	.	صفرا وحرارت تپ دق ولواق دور کند وبوئیدن او مقوی دل ودماغ ودر روغن او با آب آمیخته بر بدن مالش نمودن خارش وپیس بدن دور کند ۱۲
رتالو	.	.	بیخیست چون شقاقل که آنرا تنها وبا گوشت میخورند	بر	دیر هضم	گوشت و گرم مصالح	.	.	نافع صفرا وحرارت ومنی افزاید وقوت بدن وباه زیاده کند وفربهی آرد ۱۲
رتن جوت	شده کارده [illegible]	الدخلسا	نباتیست شبیه ببرگ کاهوی سیاه	حی	دماغ ومصروع	روغن بنفشه وکدو	انجوان	۳/۷	محلل اخلاط مراری ودافع وتا نفث الدم اسهال مدر حیض مفتت سنگ ویرقان وتپهای کهنه را مفید وضماد او محلل ورم طحال وبهق وکلف وخنازیر ۱۲
رودراج	.	.	درختیست که از ثمر آن مهره ها تسبیح میسازند	ح ب	.	.	.	.	مقوی اعضا ودافع فساد اخلاط مهی قاتل کرم وامراض اطفال وبلغم وسرفه وبرسوت را نافع ۱۲
رودنتی	.	.	نباتیست که گل آن شبیه برگ نخود وبرگهای آن خرد سیاه وشاخهای آن باریک ومزه برگهای آن تیز	حر و ی ۳	نفاخ	نبات	.	۳/۳	مقوی بدن ومسمن ومشهی وهاضمه وباه را قوت دهد ۱۲
رس	نیشکر افشرده	عصاره قصب السکر	م	حر	نفاخ مهیج صفرا وبلغم	.	.	.	هاضم طعام ومطلق شکم وباشیر لذیذ ۱۲

ه	ف	ع	ہم	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
رسکپور	۰	۰	جرب سنا تخم سفید حلب و تنگلین تخم لعنی تنقیرت [illegible]	حی ۳	اعضای رئیسه	شیر گاو	جالگونه	یک حبه دو حبه	جدری و جرب خبیث و آتشک را مفید و با شهد سرعت انزال نافع و بدون تشویر خوردن جائز نیست و ضماد او با روغن امراض جلدی دور کند ۱۲
رسوت	۰	حضض	م	مع ح د ب دی ۲	طحال	انیسون و مصطگی	فوفل صندل	۳	قابض رادع محلل مبرد و اورام باطنی و اسهال و سیلان رطوبت و عرق و نفث الدم و قرحه مجاری بول و یرقان اسود و ورم طحال و درد جگر را مفید و ضماد آن محلل و در رمد چشم را مفید ۱۲
رو پا مکهی	چرک نقره	اقلیمیا الفضه خبیث	م	بی	مسدد	روغن بادام	مردار سنگ	۲	مجفف مقوی باصره نافع سیل و قروح چشم و ناخونه و نزول آب و محلل صلابت طحال ۱۲
۰	روغن بادام	دهن اللوز	م	مع	احشای ضعیفه	مصطگی	روغن خشخاش	۶ ر	سوم ملین مرطب دماغ مصفی صوت دافع هزال و به مسهل مقوی معده و اعصاب ۱۲
۰	روغن بلسان	دهن البلسان	م	حی ۲	محرورین	شیر	نارجیل و روغن زیتون	۳ ر	مقوی دماغ و اعصاب و معده و رحم و ملین صلابت معده و کبد مفتت سنگ گرده و مثانه و امراض بارده دماغیه را مفید ۱۲
۰	روغن بلادر	دهن حب الفهم	م	حی	۰	۰	روغن زیتون	۰	دافع اخلاط ثلثه و جذام و قاتل کرم شکم و مقعد ۱۲
۰	روغن بید انجیر	دهن الخروع	م	حر	۰	۰	روغن زیتون	۰	مجلی معده مقوی اعضا حافظ صحت و منفظ دافع فساد و استسقا و اماس انثیین و درد کمر و گرده و قولنج ۱۲
۰	روغن خشخاش	دهن الخشخاش	م	بر ۲	مسدد	۰	۰	۰	سوم مسکن درد سر مقوی دماغ و سرفه گرم تر را مفید ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
	روغن دیودار	دہن شجرہ الجن	م	حی	.	.	.		نافع دمامیل و سرخ بادہ و اوجاع مفاصل و جرب و جذام ۱۲
.	روغن زیتون	دہن الزیتون	م	حرم۳	محرور	شہد و شیر	روغن رینڈی	۳ تولہ ۱ر	مخرج کرم محلل نافع مغص و طلای او اوجاع باردہ را مفید ۱۲
.	روغن سرشف	دہن الحرف	م	حر	معدہ	.	.	.	مقوی اعصاب نافع امراض باردہ بلغمیہ استرخا محلل مواد باردہ طلاءً ۱۲
.	روغن سوسن	دہن السوسن	م	حی۲	محرور	مسکہ	روغن بنفشہ	۲ر	دافع کرم شکم و مقعد نافع جذام و جرب و امراض گوش ۱۲
.	روغن کاہو	دہن الخس	م	بر	.	.	روغن	.	محلل صلابات و مرتب دماغ و منوم و مالیخولیا و صرع یبسی و منع مستی شراب موثر
.	روغن کتان	دہن الکتان	م	حر	.	.	. .	.	مشہی طعام مقوی اعضا دافع فساد بلغم و مدر و مقوی باہ و حرارت امعا را مفید و دملہا و قوبا را نافع ۱۲
.	روغن کنجد	دہن السمسم	م	ح	[illegible]	قند	.	.	مقوی اعضا حافظ صحت ملین مبہی محلی دافع فساد بلغم [illegible] زخم و قروح و ضربہ و سقطہ را مفید و سوختگی آتش اطلای او نافع و زخم ذکر را مفید ۱۲
.	روغن مغز تخم کدو	دہن حب القرع	م	بر	.	روغن کاہو	روغن کاہو	.	مرطب بدن و دماغ دافع یبوست منوم و جہت مالیخولیا و سہر مفرط و تشنج یابس و درد گوش حار و سرفہ حار و دق و ملین صلابات شرباً و سعوطاً و قطوراً و تمریخاً نافع ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
روجین وکهندمل	۰	۰	نباتیست بقدر بلندی ترنج مشابه اوجر	ب	۰	۰	۰	۰	دافع گرمی دل و معده و سوزش اعضا و تنگی نفس و سرفه ۱۲
روهنی	۰	۰	نباتیست مشهور	حر	۰	۰	۰	۰	دافع کرم معده امراض گلو و حنجره و بیماریهای دل و فساد تنفس بلغم و صفرا و سرفه و تب را مفید ۱۲
رهیرا	۰	۰	درائیست هندی	ح	۰	۰	۰	۰	مسهل و دافع ریاح و امراض کبد و طحال و استسقا را مفید ۱۲
ریشه	فندق هندی	بندق هندی	م	حی ۲	مورث ثقل و سقی	سکنجبین و روغن بادام	بیخ خربزه	۱/۳	مقوی معده و هاضم و اعضا و اعضای مسترخیه نقوه و فالج و صرع را مفید و مبهی و درد رحم دور کند [illegible] ۱۲
ریشم	ابریشم	ابریشم	م	حی ۱ مع	گرده و معده	آب ترنج و آب ریباس و اسارون	مروارید محرق و غیر محرق و کهربا	۱/۳ ۱/۵	مفرح و مقوی ارواح ثلثه و قوت حافظه و باه و ذهن را دافع خفقان و ضعف دل و فربهی آورد خشونت سینه را بسبب نزلات نافع و سوخته او حابس رعاف ۱۲
۰	ریشه والا	مو	بیخ نباتیست برگ و ساق آن شبیه بشت	ح ۲ ی ۲ با رطوبت تا فضله	طحال	احمود و شهد	جوزبوا و بالچهڑ	۱/۵	قالبض و مسخن ملطف مفتح سموم و آشامیدن بیخ او جهت سد نزلات و منع ریختن نزلات بسینه مفید مصفی آواز و امراض عصبی و مفاصل و درد ضعف معده و جگر و طحال و گرده و مثانه را مفید محلل ریاح و نفخ معده و کبد و رحم
۰	ریوانس	ریباس	نباتیست شبیه سلق گل آن سرخ و ترش طعم اندک ترش مائل بشیرینی	ب ۲	سینه و باه و مورث قولنج	شهد مربی نرخ	حماض اترنج	۱/۹	قاطع صفرا ملطف مقوی معده و احشاء جگر حار و مسکن حدت صفرا و قی صفراوی و ثمرت او جنون و وحشت و احراق را نافع و دافع بخارات ۱۲
ریوند چینی	بیخ ریواس	ناوند	بیخیست از ریواس شکل شلجم سرخ رنگ مائل به زردی	حی ۲ با رطوبت فضلیه	سفل و اطفال و ضعفا	عناب و صمغ عربی	گلسرخ و سنبل	۱/۵	مجفف و جالی و منضج مسهل اخلاط غلیظ و رقیقه لعصر در بول و حیض مفتح سده و منقی امعا و احشا محلل نفخ و ریاح و امراض بارده را مفید و یرقان سدی بگشاید ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
.	زراوند دراز	زراوند طویل	بیخیست ظاهر آن [illegible] مائل بسرخی [illegible] باطن آن زعفرانی رنگ	ح ۳ ی ۲	جگر و سپرز	شهد و زرشک	زراوند مدحرج	۷ ر	تریاق زهر نباتی و حیوانی جالی جاذب محلل قاطع بلغم مفتح سدد و سنگ مدر بول و حیض منقی سینه و کبد مسهل بلغم قاتل کرم معده رافع صرع مخرج جنین ۱۲
.	زراوند گرد	زراوند مدحرج	بیخیست مدور بقدر فندق ظاهر آن زرد و باطن آن مائل بسرخی	حی ۲	مجفف اعضا و طحال	شهد و روغن گل	زراوند طویل	۷ ر	محلل ملطف منقی سینه و قصبه ریه و معده و دماغ و ضیق النفس و سرفه مزمن و درد سینه و فالج و اوجاع مفاصل را مفید و قوی از طویل ۱۲
.	زرشک بهندی	انبرباریس	ثمر درختیست سرخ رنگ [illegible]	بی ۳ یا توت قابض و تریاقیه	سپرز و [illegible]	لونگ و شکر	زرورد و صندل	تولہ	قاطع صفرا مسکن تشنگی و حرارت معده و جگر و جوش خون مقوی دل و جگر و معده و حابس اسهال صفراوی [illegible] مواد با عضا و اسهال کبدی و معدی را مفید و حابس [illegible]
.		زفت رطب رومی	صمغ صنوبریست تند رایحه	ح ۳ ی ۲	سپرز و طحال	کتیرا و بنفشه و کافور	جاوشیر و موم	۷ ر	محلل و مقوی مفاصل و فالج و لقوه و عرق النسا و فالج و ریاح بارده و اوجاع زانو را مفید و منضج اخلاط غلیظه و منقی سینه و حلق و [illegible]
زسکند بیورن	زسقند	.	بیخیست [illegible] [illegible] گوشت میخورند و از آن اچار میسازند	ع	نفاخ و مضر محرورین	گوشت و دو درخ	.	.	مشتهی طعام و دافع فساد بلغم و قولنج و درد شکم ۱۲
.	رنگی دارو	اسقولوقندریون	نباتیست [illegible] [illegible] برگ آن [illegible]	ح ۱ ی ۲	مسدد	درد و مصطگی	غافث	۳ ر	ملین محلل مفتح مدر بول و حیض ۱۲
زنگال	زنگار	زنجار	چیزیست سبز که از مس تیار میسازند	ی ۲	قتال	شیر و مسکه و لعاب‌ها	شنگرف	لا یوکل	اکال لذاع منقی [illegible] و سرمه او با شهد [illegible] مفید و با موم و روغن نافع لحم زائد [illegible] ۱۲
.	زوفاء خشک	زوفاء یابس	گیاهیست [illegible]	حی ۲	جگر	عناب و مغز انار ترش	صعتر و پرسیاوشان	۹ تولہ	ملطف مسهل بلغم مخرج ریاح غلیظ و کرم معده محلل ورم و فالج [illegible] سرفه مزمن و ربو و دمه و درد سینه و پهلو و معده و قولنج را مفید نافع استسقا ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مف	مص	ب	ق	افعال و خواص
۰	زهره مهره	فادزهر معدنی	سنگیست سفید مائل بزردی و سبزی	مع	۰	۰	زمرد و زبرجد	۱ر	موافق جمیع امزجه دافع سموم و تعفن اخلاط و سهل و مقوی قوی و ارواح و اعضای رئیسه … و حافظ صحت و نافع هوای وبائی و خفقان و غم و اسهال و قی و … سفید
۰	۰	زیتون	درختیست که هزار سال بماند و از چوب آن …	گ	۰	۰	روغن رینڈی	تولہ	مسخن بدن مدر بول … مقوی … سده مقوی اعضا نافع ادرار عرق ۱۲
زیره سپید	زیره سفید	کمون ابیض	تخمیست …	ح ۲ ی ۳	ریه	کتیرا	اجوائن و زیره سیاه	۷ر	مقوی معده و امعاء و کبد و گرده و مسخن و محلل ریاح و ورم مقطع بلغم و آب مضوغ آن … و … چشم و … ۱۲
زیره سیاه	زیره سیاه	کمون اسود	تخم باریکتر از زیره	حی ۳	ریه	کتیرا	زیره سفید	۷ر	مسخن ملطف مقطع محلل مجفف قاطع سیلان رطوبت معده محرک استهاء مدر بول و حیض
ساگودانہ	۰	۰	دانہ ایست …	ح ۲ ر ۱	۰	۰	۰	۶ر تولہ ۲ تولہ	مقوی سهل منعظ مسمن بدن بلین طبع اگر بطبخیر تازه چون شیر بجوشد پخته بخورند و اگر شیر … باشد بآب پخته و شیرینی آمیخته بخورند ۱۲
ساتھر	الیشن و اوشن	صعتر	برگ گیاهیست …	حی ۲	ریه	سرکه	پودینه کوهی	۹ر	محلل ریاح مفتح مقطع ملطف مجفف سهل مشهی منقی معده از رطوبات نافع صعود بخیر ۱۲
ساتکهو	سال	ساج	درختیست کبیر الورق …	بی ۳	جگر	عناب	۰	۳ر	براده آن مسکن تشنگی و سوزش معده و باشد مخرج صفرا و بلغم و ضماد آن محلل اورام و پوست قابض شکم ۱۲
سانپ کی کینچلی	پوست مار	سلخ الحیه	پوست مارست که هر سال …	حی ۳	مظلم البصر مقشر جلد	کشنیز و روغن زرد	بهلاو	۳ر	خوردن براهی جذام … روغن زرد … برای تسهیل ولادت مجرب و شده … بواسیر … ۱۲

ح	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
سالوان	شاماخ	.	غلالیست مشهور	سب	مولد ریاح وبلبس	روغن زرد	.	.	دافع فساد بلغم و صفرا و خشک کننده هفت دهات ۱۲
سپاری	پویل	فوفل	ثمریست مدور مشهور و چند قسم	ب ۲	مسکن سینه و شانه و قولنجی	کتیرا	صندل سرخ و گشنیز	۴ ر	قابض و رادع و مانع صعود ابخره و دافع رطوبت دهن و سستی دندان مقوی دل و معده مدر بول مغلظ منی جالب اسهال و جامع حاره و جوش داده آن مستعمل
ستاور	.	.	بیخیست سفید بالزوجت	حی ۲ یا رطوبت فضلیه	مصدع	شهد	بهمن سفید	۷ ر	ملطف مبهی مسخن معده و کبد و گرده و قاطع بلغم مغلظ منی و شیر دافع نقرس و اوجاع مفاصل و بواسیر و اقسام پرمیو و سوزاک ۱۲
سجی	شخار وقلیا	قلی ذنب العصفر	چیزیست که از خاک مثل شوره میسازند و در کمهار [illegible]	حی ۳ یا قوت سمیه	ریه	روغن و شیر و قی	.	یکجو	جالی محرق و اکال و اقوی از نمک ... مقوی معده و هاضم و مبهی و قاطع بلغم و بالخ [illegible] العلاج و محلل ورم طحال
سداسهاگن	.	.	نباتیست گل آن سرخ برگش مثلث و کنگره دار	ب	.	.	.		دافع فساد صفرا و زهر و خون و استسقا و اگر کید رم برگ در آب ترکرده بنوشند دافع سوزاک بجهت لعابیت مزلق است ۱۲
سرپهوکه	.	.	م	حر	.	.	منڈی	۶ ر	مصفی خون مفتح سدد تپ های سوداویه و امراض جگر و طحال و بثور و دمامیل و سرطان و آتشک مفید و عرق آن نافع سموم ۱۲
سرسون	سرشف	[illegible]	دانه ایست سرخ و سیاه و زرد بقدر خردل	حی ۲	معده و گرده	کاسنی و شهد	السی و خردل	۶ ر	منشف رطوبات و کاسر ریاح و قاتل کرم شکم و دافع فساد جرب و عرق النسا و محرک باه و مدر بول مفتح و محلل ۱۲
سرس	درخت زکریا	سلطان الاشجار	درختیست عظیم مشهور	ب	طباشیر باقریان	لطیم و سرهوکه	.	توله	مضمضه باب پوست او مقوی دندان و لثه و عرق آن امراض جلدی مثل جذام مفید قاتل کرم شکم ۱۲

ھ	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
سرس کے بیج	تخم درخت زکریا	حب سلطان الاشجار	م	ح	.	.	.	.	سرمۀ ان بیاض چشم رامفید مقوی باه ومغلظ منی واگر بآب حب شانیده دبینی کشند نزله را مفید وروغن آن برص را مفید ۱۲
سرکه	سرکه	خل	رطوبتیست سیالی که از انگور ومویز وخرما وانجواب غلیظ تازه وعسل تیار میسازند	بی باحرارت لطیفه	اعصاب وریه وباه	حلویات وشیرینی	آب لیمو کاغذی	۲ توله	قابض مجفف سریع النفوذ ملطف قاطع اخلاط غلیظه قاتل کرم شکم هاضم مشتهی مفتح سدد وسرکه تازی وجامس برآورم طحال ونفخه شکم مفید ۱۲
سرنجی	.	.	نباتیست باکثیر درهم ساق آن گره دار واو گلها زرد سفید ساق برگ او بزرگ خرد وزرد [illegible]	حر	.	.	.	.	خوردن برگ وجهة درد کمر ومفاصل وتمام بدن مفید وبیخ او باد از فلفل جهة حمیات مرکبه نافع وبرگ بالتهم ونرنجبیل جهة التیام زخم عسر الاندمال دواحس مفید ۱۲
سوار وسوال	جعرابه	.	ریشه الیست که در آب جاری پیدا میشود	ب ۳ ر ۲	مبرودین	ماء الرکان	کلغه	.	رادع وبرای سوزاک مجرب وطلا ران حابس خون ۱۲
سرو	سرو	عرعر	درختیست چند قسم بعضی بی ثمر وبعض با ثمر بقدر باقلا مستدیر	ح ا دی ۲ وگل آن حر	ریه	کتیرا	انزروت	۲ مر	قابض محلل قاطع نزف الدم وزائل کننده عفونات طبخ او حبس بول وقروح امعاد سیلان فضول مثانه را مفید ولعوق آن سرفه کهنه را مجرب ومقوی معده ۱۲
سروالی	.	بطانیقی	نباتیست گل آن مایل بسرخی وبرگ آن برگ حماض بری	مرکب القوی با قوت قابضه	موورث غثیان	عناب	تودری	۹ ر	ضماد آن محلل ورام وآشامیدن جهة تپها نافع مقوی باه مولد منی وسوختن آن جابس استحاضه
سروالی کے بیج		بزر بطانیقی	تخمیست سیاه مدور بسیار ریزه	مرکب القوی	موورث غثیان	عناب	تودری	۵ ر	مقوی باه مغلظ منی نافع سوزاک وآتشک وفساد خون ۱۲
سرنجی	.	.	نباتیست برگ آن ببرگ رتکبد وگل آن زیره وسفید	حی ۲	.	.	.	.	سعوط یکعدد وگل آن باد عدد فلفل جهة تفتیح سدد خیشوم وثقل وصداع مفید ۱۲

ص	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
سریش	سریشیم	غری	چیزیست که از پوست گاو و غیره تیار میسازند بسیار چسپنده	ح ۱ د ی ۲	مسدد	سکنجبین ماء الاصول	سریشیم ماهی	۱/۲	مغری مجفف نافع سل و قروح خبیثه باطنیه و حابس خون و ضماد آن محلل اورام ۱۲
سریش مچهلی	سریشیم ماهی	غری السمک	چیزیست که از فلس ماهی تیار میسازند	حی ۲	مسدد	ماء الاصول	زفت	۳/	نافع سل و ضماد آن شقاق رخساره و برص نافع و نافع جرب و قوبا و خنق جامر کو سفیدی ناخن را نافع ۱۲
سفیده کاشغری	سفیداب	اسفیداج	چیزیست مانند خاک [illegible]	ب ۳ ی ۲	مورث خناق و قاتل	قی نمودن و شیر و روغن [illegible]	مرداسنگ	۲/	ملطف مجفف قروح و خراش و جرب و حکه و با سفیدی بیضه رافع شقاق مقعد قاطع لحم زاید مدمل نافع درد چشم ۱۲
.	.	سقمونیا محموده	شیریست منجمد اگر آب [illegible] شیر سفید شود	ح ۳ ی ۲	دل و معده و کبد و [illegible]	کتیرا و سیب و روغن بادام	صبر زرد و بلیله زرد	۲ رتی	جالی محلل مدر مفتح مسهل صفرا مقوی [illegible] مسهل [illegible] معده و امعا و امراض سوداوی را نافع ۱۲
.	سقنقور	اسقنقور	حیوانیست چون ماهی [illegible] یافته میشود	تازه حار و خشک حی ۲	دماغ	شهد عدس	لعاب بهی دگاجر	تولد ۲ تولد ۳ تولد	گوشت آن مقوی باه مسخن و مولد منی و جهت [illegible] رعشه و خدر و نقرس و اوجاع مفاصل را مفید ۱۲
سکندبیلا	.	.	م	حی ۲	قاتل	قی نمودن	.	.	محلل مدمل نافع جرب ۱۲
سلاجیت	.	.	چیزیست از انواع مومیائی که یافته میشود	حی ۲	محرورین	روغن	.	۳ رتی	فساد اخلاط و ضیق نفس و جریان منی و استسقا و جذام و اورام صلبه و دق شیخوخت را نافع قاتل کرم شکم ۱۲
سلاجیت کاست	.	.	جوهریست لطیف از سلاجیت	حی ۲	محرورین	روغن	عطر تاگیسر	سرخ یک	مقوی باه و گرده و مثانه و سوزاک و جریان را مفید ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
سالارس	۰	سعه يا ليبر	صمغ بالذي است بسيار خوشبو [illegible]	ح ۳ ی ۴	ريه	مصطگی	جندبيدستر رغن [illegible]	۱/	محلل رياح مقوی منضج مستعمل [illegible] در زکام و درد سينه و ريه و درد گرده و کمر [illegible] و سنگ مثانه و اوجاع مفاصل را مفيد ۱۲
سمندر پهل	۰	۰	م	حی ۲	۰	۰	۰	نيم عدد	نافع پرميو و جريان منی باشکر نافع درد شکم و رياح و بابول [illegible] اطفال را مفيد ۱۲
سمندر پهين	کف دريا	زبد البحر	جسميست متحجر که در سواحل قلزم [illegible]	حی ۳	ريه و صوت	صمغ عربی و لعاب	بوره ارمنی	لا ايوکل	ضماد [illegible] بهق و کلف و [illegible] و [illegible] استسقای طبلی مفتت سنگ قاطع [illegible] بياض چشم و جلای [illegible] دندان و با سرکه [illegible] جرب
سمندر سوکه	۰	۰	تخميست بقدر خردل	برا	نفاخ	شير و شکر	تخم سرالی	۳/	نافع سوزش بول و سوزاک و رقت منی مقوی باه و دماغ مولد منی و [illegible] سوخته آن ناصور را نافع ۱۲
سمندر لون	نمک دريا	ملح المحيط	نمکيست مصنوع از آب بحر که در عراق و عرب و روم و حجاز	حی ۲	۰	۰	۰	۰	مشتهی و هاضم کاسر رياح و مسهل ۱۲
سنبهالو	فنجنکشت	اثلق	درختيست بامن شجر و گياه برگ آن از برگ [illegible]	حی ۲	گرده	تخم کرفس	گلنار	۳/	قابض محلل ملطف و سده طحال و ورم رحم و احتباس حيض و داء الکلب مفيد و جهت گزندگی سگ مجرب ۱۲
سنبهالو کے بيج	تخم فنجنکشت	بزر الاثلق و حب الفقد و حب [illegible]	تخميست چون فلفل کوچک سياه و سفيد	حی ۳	گرده	صمغ عربی و شير بز	شاه دانه	۳	مفتح سده کبدی و دماغی و ورم دماغ و [illegible] را نافع [illegible] ۱۲
بر سنگه	مرگ موش	سم الفار و [illegible]	جسميست معدنی سفيد و سرخ و سياه و زرد و سنگين	حی ۴	۰	۰	۰	لا ايوکل	محلل [illegible] ملتحم زخمها بارده و طلاء و با روغن جهت جگر و جرب و اورام بارده و استسقا مفيد ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
سنگتره	.	.	قسمی از نارنج بسیار سرخ شیرین مائل بترشی	ب ۱ ر ۲	اعصاب وحنجره	قند و شهد	نارنگی	.	مقوی دل و معده مفرح مقوی مسکن حرارت و سمیت هوا و رافع تشنگی و قاطع صفرا و صفراوی مزاجان را موافق و خفقان و وحشت دور کند
سنگهاره	.	.	بیخ گیاهیست که در آبها میروید [illegible]	تازه بر و خشک بی	مسدد ثقیل دیر هضم	نمک و اجزای حاره	.	.	مقوی باه محرورین و سرفه و تپ حار صفراوی و دموی و سوزش دل و خشکی حلق و تشنگی را مفید مولد و مغلظ منی مسمن رافع جریان ۱۲
.	سنگجراحت و سنگ زخم	حجر الاعراب	سنگیست سفید نرم رخو	بی ۲	مثانه	مسکه و شکر	.	۲ ر	قاطع ترف الدم جمیع اعضا و جراحات رافع درد سینه و اسهال و موی حبالی دندان و مستحکم کننده لثه ۱۲
.	سنگ سرماهی	حجر السمک حجر الحوت	حسیست سفید صلب [illegible]	حی ۲	.	.	.	.	مفتت سنگ گرده و مثانه ۱۲
.	سنگ یهود	حجر الیهود	سنگیست بشکل بلوط باخطوط موازنه در طول	حار ای ۲ ومع	جگر و معده و سپرز	صمغ و کرفس	کرفس	۲ ر	مدر بول مفتت حصاة و مانع تولید آن اذابت در مثانه خون منجمد در مثانه
سن	لاونه	.	ریشه ایست ازان ریسمان میسازند	ب	دیر هضم و نفاخ	.	.	.	گران قابض شکم و گلاری حابس خون نفاس ۱۲
سوبیج نکهی	گل آفتاب پرست	اررلیون	گیاهیست گل آن زرد و طلائی بزرگ پهن و همیشه بر آفتاب میدارد	حی ۳	محرور و طحال	سکنجبین و شهد	تخ و زعفران	۲ ر	محلل حالی مفتح سده و رافع [illegible] مقوی معده و جگر و باه و مغلظ [illegible] استسقاء و قولنج را مفید مفتت سنگ و ضماد النقرس را نافع ۱۲
سورنجان میتها	سورنجان شیرین	سورنجان حلو	بیخیست شبیه بسیر تحتانی صنوبری شکل [illegible] چند قسم میباشد	حی ۲	معده و جگر	کتیرا و زعفران	تربد و سونٹهه	۳ ر	مسهل اقسام بلغم از اقاصی بدن مفتح سدد جاذب اخلاط لزج از عمق بدن مقوی باه و نقرس و وجع مفاصل را مفید ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
سورنجان کڑوا	سورنجان تلخ	سورنجان مر	م	ح ۳ ی ۲	.	.	تسطیل تلخ	۲ ماشہ	محلل اوجاع منضج جالی و با روغن گل مسکن درد مفاصل حمول آن بروغن گل مسقط مضر لواسیر و اکل آن جائز نیست ۱۲
سورایاخ	.	.	م	بی	.	.	شاہترہ و صندل سرخ	.	نافع سوزش بدن و تشنگی بواسیر و جذام و سرخ باده و دامیل فساد خون را مفید
سوسن	سوسن آسمانگون	سوسن آسمانجون	در حقیقت کہ گل آن کبود میباشد	حی ۱ و مع	ریہ	شہد و نیلوفر	مازریون	۱ر	امراض ریہ و وجع طحال و کبد و رحم و بواسیر و ادرار حیض را نافع ۱۲
سوسن کی جڑ	بیخ سوسن	اصل السوسن	بجنسیت گرہ دار کہ دراج گرہ آن بوی بنفشہ می آید	حی ۲	ریہ	شہد	اصل السوس	۹ر	ملطف مسخن منضج جالی منقی مسہل صفرا و سودا و بلغم و تشنج امتلائی و فالج و سکتہ و فزع صبیان و در خواب مفید و ضماد آن صداع مزمن را نافع ۱۲
.	سوسن آزاد	زنبق	در حقیقت گل آن سفید	حی ۲	یرقان	. ترب	ایرسا و نرگس	۱ر	ملطف مقوی دماغ مدر بول و روغن آن مقوی اعضا و مسہل صفرا ۱۲
سونا	درہ طلا	ذہب	م	مع مائل بگرمی	مثانہ و آلات بول	شہد و مشک	یاقوت	یک تا دو رتی	ملطف مفرح مقوی قلب و دماغ و حرارت غریزی و فکر و [illegible] خفقان دور کند [illegible] بواسیر و ضعف گردہ را نافع مقوی باہ و سرمہ آن مقوی بصر ۱۲
سونا مکھی	چرک طلا	حجر الذہب و اقلیمیا ذہبیا	جنسیت زرد و صلبیہ و سنگین	حی ۱	ریہ	روغن بادام	طوطیا	یکجو	مجفف معین مقوی باہ و مزیل بیاض چشم و سبل و ناخونہ مقوی قلب و خفقان دور کند و محلل صلابت طحال ۱۲
سونٹھہ	.	زنجبیل	بجنسیت مشہور نبات آن بہ نباتات [illegible]	ح ۳ ی ۲	حلق	شہد و روغن بادام	دار فلفل	۷ر	مقوی قوت حافظہ و باہ و معدہ و کبد و مفتح سدہ جگر [illegible] محلل ریاح غلیظ قاطع بلغم مخرج خلط غلیظ [illegible]

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
سولف	بادیان و رازیانه	رازیانج	م	حی ۲ می ۱	محرور	صندل کافور سکنجبین	تخم کرفس	۹ ر	مفتح سدد و مجاری سینه و کبد و طحال و گرده و مثانه و مسهل و جاع مقوی باصره معده محلل ریاح دافع بلغم نافع بخور صعود ابخره و مدر و با سکنجبین تپهای کهنه را مفید منضج مولد شیر قولنج [illegible] واسهال کو سرفه و بواسیر را مفید ۱۲
سولف کی جڑ	بیخ بادیان	اصل الرازیانج	م	حی ۲	محرور	کشنیز و کتیرا و صندل	بیخ کرفس	۴ ر	محلل کاسر ریاح و هاضم مفتح سده مدر بول و حیض مسکن اوجاع منضج نافع قولنج و درد پہلو و دهیگا و طلای آن با شهد جهت زہر سگ دیوانه مجرب ۱۲
سویه	شبت	سبت	گیاهیست معروف برگ آن ریزه و گل آن چتری	حی ۲ می ۱	مضعف باغ و مغثی	ترشی و سکنجبین	تخم شبت	.	محلل ریاح و منضج مفتح سدد و هاضم مسکن مغص و اوجاع بارده و درد گرده و مثانه و قولنج را مفید مخرج اخلاط غلیظه از معده ۱۲
سویه کے بیج	تخم شبوت	بزر الشبت	تخمیست ریزه از رازیانه	حی ۲	قاطع منی مضر محرور	ترشی و شهد	سولف	۷ ر	محلل ریاح و مدر بول و حیض و شیر نافع امراض رحم و مثانه و انثیین و فواق بلغمی و درد کمر و درد طحال را مفید ۱۲
سهاگه	تنکار	.	جسمیست معدنی بزرقی سفید و چند قسم می باشد	حی ۳	اعضاء رئیسه	صمغ عربی و سرکه	بوره ارمنی	۱ ر	ملطف محلل جالی مسقط مشه بواسیر دافع گوشت فاسد ۱۲
سهند	.	.	نباتیست بلندی [illegible] برگ آن بریحان مشابه	بهم	.	.	.	.	دافع دشواری بول و با فلفل سیاه نافع حمیات لازمه و بیخ او سائیده اگر بر قضیب طلا سازند موجب لذت طرفین شود ۱۲
سہجنہ	.	.	درختیست عظیم برگ آن ریزه [illegible]	حی ۳	صفراوی مزاجان	.	.	۱ ر	سریع التاثیر دافع بلغم محلل اورام مقوی باه مشهی دافع ریاح و فساد خون مدر بول مفتت سنگ مثانه و اوجاع مفاصل و درد شکم را مفید [illegible]
سهوڑه	.	.	درختیست [illegible] در رنگ [illegible] از [illegible] آن مسواک می سازند	حی	.	.	.	.	قاطع فساد خون و باد و بلغم و عالبن سهال و موی و مسواک چوب آن مقوی دندان و برگ او با فلفل سائیده دافع گزیدگی کلب ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مصلح	ب	ق	افعال وخواص
·	سیب	تفاح	ثمریست مشهور	شیرین بیخ ۱ ترش بی ۲	سینه وسپرز ریاح	دارچینی شهد وگلقند	بہی	۲ تولہ	مفرح مقوی دل وجگر ودماغ ومعده وضم معده ملطف روح حیوانی مسکن حرارت وخفقان وعطش النفس را مفید [illegible] الاشجار [illegible] ۱۲
سیپ	گوش ماهی	صدف	مرواریدست مروارید است	ب ۱ ی ۲	لبید وسینه	عناب وشهد	شاخ گاو کوچی وکهر	۳ ر	ملطف حابس اسهال ونزف الدم ورعاف وسوخته آن جالی [illegible] مقوی لثه ومجلی دندان وسرمه آن امراض چشم را مفید ۱۲
سینٹھ	جنس نے	قصب	نوعی از نے غیر مجوف است	ب ۲	ریه	کتیرا	·	·	بیخ او جالی محلل [illegible] را مفید وسوخته او جالی دندان ومانع سیلان خون لثه وضماد سوخته او جهت جرب وحکه وزخمهای چرکدار را مفید ۱۲
سیسه	سرب	رصاص الاسود	نوعی از فلزات	بر ۲	·	·	·	·	قابض رادع وطلاء محلل او بار وغن گل مسکن التهاب ۱۲
سیندور	·	اسرنج	چیزیست مصنوع از قلعی وسفیداب سوخته شبیه به شنجرف	ب ۳ ی ۳	قاتل	شوربای چرب	مردار سنگ	لایوکل	محلل جالی منقی زخمها منبت لحم صالح دافع بدبوی زخم [illegible] مفید ۱۲
سینڈه		زقوم شامی	از جمله اشجاریست [illegible] وخاردار برگ آن [illegible]	حی ۳	اکال	شیر تازه	تهوہر		مسهل دافع فساد وبلغم مشتهی طعام دافع استسقاء وجذام وزردی بدن ومفتت سنگ مثانه
سینگه	شاخ [illegible]	قرن	دوا [illegible] که بر سر اکثر حیوان برمی آید	·	·	سداب	کهر	ار	مجفف وسوخته او حابس نزف الدم ۱۲
موسلی سینبل کا	·	·	درختست عظیم چوب [illegible]	[illegible] فضلیه	مولد ریاح	·	ستاور	تولہ	مسهل دافع فساد خون وجذام مقوی باه ومعده ملین طبع وحرارت غریزی را زیاده کند ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ش	افعال وخواص
سیسم		علاء الغول	ثمر گیاہیست چند قسم	بے	تفاخ بطئی الہضم	گوشت گرم مصالح	•	•	دافع فساد باد بلغم وصفرا و باگوشت می پزند لذیذ میباشد. و برگ او برقو با الیدن سودمند
سیسم کے بیج	•	غول	م	بی	نفاخ و بطئی الہضم	گوشت و گرم مصالح	•	•	دافع فساد بلغم وصفرا مقوی معدہ ومبہی ۱۲
سیوتی	گل نسرین	در ہندی نسرین	گلیست سفید باخوشبو	ح ۲ ی ۱	دماغ	کافور	چمیلی	۲/ ۵/	ملطف محلل مفتح منقی سینہ وا ورام سینہ وحلق مقوی دل و دماغ وجگر مسخن سپر مدر حیض مسہل بلغم وسودا و بوئیدن مقوی اعضاء رئیسہ ۱۲
•	شاہ دانہ و شاہ دانہ	شادنج حجر الدم	سنگیست مدوّر شکل و کثیر الاوزان و بالوان مختلفہ	مغسول ح ۲ وغیر مغسول خ ای ۲	مثانہ و معدہ	کتیرا و زرشک	رسوت دم الاخوین مقناطیس	۱/	مجفف قابض رادع ملطف مدمل قرح مقوی بصر و محلل دافع عسر بول و حابس خون و شقاق مقعد را مفید ۱۲
شال و شالون	•	•	درختیست عظیم	ح	•	•	•	•	دافع تپ وتنگی نفس و فساد اخلاط ثلثہ و غثیان و حابس اسہال و مبہی دافع خشکی مقوی اعضا و تپ کہنہ و اماس دور کند ۱۲
•	شاہ بسند	•	دانہ الیست مشہور	ح ۲	مصدع مکرب	آلوی بخارا	جلاپا	۱/	مسہل مقوی محرج اخلاط ثلثہ مخرج کرم شکم ۱۲
•	•	شبرم	نباتیست کرہ دار شبیہ بنی وشیر دار و دانہ آن بقدر عدس	ح ۳ ی ۲	معدہ و جگر	مسکہ و روغن گاو	ماذریون	۲/	مسہل بلغم وسودا مدر اخلاط از عمق بدن
•	شبوی	خیری نرالی	از جملہ گلہاء خوشبو است سفید و زرد و بنفشی	حی ۲	قابض مصدع	روغن بادام و سرکہ و روغن گل	نرگس	۴/	محلل ملطف جالی جذاب مسکن فواق مدر بول و حیض جنین مردہ مشیمہ بیاض چشم را طلاء مفید و بوئیدن محلل بلغم از دماغ و ریاح غلیظ

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
شریفه	.	.	ثمر درختیست [illegible]	حر با رطوبت فضیله	نفاخ بطی الهضم محدث داء السیل	ترشی	.	.	ملین طبع مولد خون بلغمی لزج سوداوی سحنح و مفسد معده مولد منی مقوی باه و دافع خفقان [illegible]
.	.	شکاعی	ساق خار است [illegible]	ح ۱ ی ۲	ریه	صمغ عربی و شهد	بادآورد	۷/	ملطف بلغم مفتح قاطع نزف الدم از سینه نافع امراض بارده معده و جگر و حمیات مرکبه کهنه و مانع سیلان رطوبت رحم و فالج و لقوه و رعشه و جذام [illegible]
.	شکر تیغال مهالی علان حیوانی	شکر تیغال	[illegible]	مع در حر	اکثار او مغثی	شکره ترنجبین	مصری	۵/	ملین صدر و خشونت سینه را نافع مسکن حدت اخلاط و سوزش مری [illegible]
شکر سفید	شکر	شکر ابیض	م	ح ۲ ی ۱	صاحبان سل و حار مزاجان	آب انار و طباشیر	قند	۳ تولہ	ملین طبع و حلق و سینه و جالی رطوبات سینه [illegible] مولد خون مقوی باه بخور آن رافع زکام و مفتح سده دماغی ۱۲
شکر قند	.	.	بیخیست سفید و سرخ که تازه آنرا جوش داده میخورند	حر با رطوبت فضیله	مسدد و نفاخ و قابض	قند	.	.	مسمن مغزی سینه و قصبه ریه و مغلظ و مولد منی مقوی دماغ و بعضی مهیج باه گفته اند
شلجم	شلغم	شلجم	م	حرا	بطی الهضم نفاخ	گوشت و ترشی	چقندر و گاجر		کثیر الغذا رافع سعال مغزی و ملین سینه و بطن مقوی باصره و مشتهی طعام و مبهی مفتت سنگ مدر بول
شلجم کے بیج	تخم شلغم	بزر الشلجم	تخمیست سرخ و سیاه بقدر تخم ترب	ح ۳ و ر ۱	مصدع محرور	سکنجبین	تخم گاجر	.	مبهی و مشتهی و مدر و در جمیع افعال از شلجم قوی تر ۱۲
.	شمشاد	بقس	درختیست برگ آن [illegible]	حی ۲	.	.	.	۳/ ۵/	ضماد برگ او با خاکستر سر مقوی مو و دافع صداع و نطول برگ او خروج مقعد را مفید و تخم او قابض مجفف رطوبات معده و امعا و قاطع لعاب دهن و عرق شکوفه او مقوی دل و دماغ ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
شوره	شوره	البقر	م	حی ۳	گرده و مری	کثیرا و شهد	نمک اندرانی	۱ط	مفتح سده منقی بلغم و اوساخ بدن و مسهل در نهایت حدت و قوی تر از نمک بهمراه شکر مدر بول و حیض نافع سپرز و درد کمر و قولنج ریحی
.	.	شوکران	بیخ است	ب ۴ ی ۳	مهلک	قی	بزرالبنج	لایوکل ار	مخدر و مسکن و منوم و ضماد آن جهت اوجاع حاره حاره مثل نمله و حمره و جمره مفید و ضماد برگ و تخم او بر پستان مانع کبر آن ۱۲
شهد	انگبین	عسل	م	ح ۲ ی ۱	محرور و دماغ و مصدع	انار و سرکه و کشنیز	دوشاب انگوری و خرمای جید	۳ تولہ	جالی مفتح سده مقطع بلغم لزج و رطوبات و زائل کننده استسقا و استرخا و انواع ریاح ... مقوی معده منقی صدر و نزد جالینوس در امراض ... ده بهتر از این نیست اگر چند قطره ... با شوره قلمی آمیخته در گوش چکانند دوی ... و طنین دور کند ۱۲
.	شیرخشت	شیرخشت	بزعم بعضے شبنم ... است اگر بر برگ ... و بزعم بعضے صمغ است	ح ۱ مع	مولد ریاح و تراقر و نفخ	روغن بادام و سونف	ترنجبین	۵ تولہ	جالی ملین طبع مسهل صفرا و اخلاط ثلثه مقوی جگر و معده مسکن حرارت معده و جگر و قلب نافع سرفه و خشونت حلق و سینه و حمیات و مرقق منی ۱۲
شیشم	.	ساسم	درخت عظیم که چوب آن اکثر بکار عمارت مے آید	حی	.	.	.	۹ ر	مصفی خون دافع جذام و برص و امراض جلدی و قروح و دامیل و سوزش عضا و آتشک را مفید قاتل کرم شکم ۱۲
صابون	صابون	صابون	م	حی ۳	قاتل	شوربای ... و روغن بادام	توره و اشنان	۲ ر ضماداً	ملین اورام منفج اکال جالی مقطع مغص نافع حمل مخرج جنین مدر حیض حمولاً و شیاف آن نافع قولنج و مخرج دیدان ضماد او با حنا و درد الورک و عرق النسا و خشن کلف و قوبا و درد مفاصل را مفید و مصفی ... جلد ... ۱۲
.	.	صنوبر	درخت ... ثمر کوچک و بزرگ	ح ۳ ی ۲	محرور ... و القوی اعصاب	کثیرا و روغن گل ...	.	۱ تار	برگ و پوست آن شرباً نافع درد گلو و جراحت ریه و قاطع رعاف و خون جراحت تازه و با عسل جهت علاج ... و ورم و غلظ آن و خشک آب سر و حالس ... در آن ... مواضع ... رسیده
طالیستر	.	طالیسفر	پوست درخت ... قوی الرائحه ... زعفران مشابه	حی ۲	ریه	شهد	کمون	۳ ر	جهت لقوه و فالج و نفث الدم و نزف الدم و حبس سیلانات و اسهال بواسیر و قروح امعا را مفید ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
حباسی کا پهول	.	.	م	گل حی ۲ وتخم بر وبیخ حر	.	.	.	.	برگ او منضج ثبور ودمامیل وبانمک رافع قوبا وتخم او قابض وگل آن مبهی وبیخ آن مغلظ منی ومنعظ ومصفی خون
.	.	عشبه مغربیه	شاخهای نباتیست ظاهر آن سرخ وباطن آن سفید	ح ۲ ی ۲	محرور دجوان	روغن بادام	چوب چینی	۶ ر ۹ ر	محلل مرقق ملطف معرق مدر ودر اکثر امراض بارده رطبیه نافع صدریه ومعدیه وکبدیه گرده ومثانه ورحم را مفید مسهل اخلاط قامع امراض جلد وجذام وغیره وادجاع مفاصل را حکم تریاق دارد ۱۲
عشق پیچه	عاشق الشجر	لبلاب	گیاهیست که بر درخت مجاور خود پیچیده آنرا خشک بسازد	حی ۲	مسده دمثانه	قند سفید ترمندی	شاهتره خطمی خیاری	۳ ر	مفتح ملین محلل مسهل صفرا وضماد او محلل اورام ومسکن وجع وسعوط عصاره وبا شهد نافع درد سر کهنه ۱۲
.	.	عصارهٔ ریون	عصاره ایست از بیخ راوند	حی ۲	امعا ومقعد	روغن بادام وروغن گل	.	۱ ر ۱ ر ۲ ر	مسهل اخلاط مفتح مخرج دیدان مدر بول نافع لقوه وفالج واسترخا وتشنج امتلای وضیق وسرفه بلغمی وجنون ۱۲
.	عصاره مهک	رب السوس	عصاره ایست خشک سیاه از بیخ مهک	حی ۲	گرده	کتیرا	سوسن	۲ ر	نافع ربو وخشونت حلق وسینه وسوزش معده وعطش وضیق وسرفه ونفث الدم وترف الدم را نافع ومضرت مسهل واد ویه لذاعه دور کند ۱۲
.	.	عقیق	سنگیست مشهور سرخ وسفید وزرد وکبود ودرخشان	بی ۲	گرده وحلق	کتیرا وتخم کدو	بسد وکهربا	[illegible] ر	مقوی دل رافع خفقان حابس نفث الدم وترف الدم سیما خون حیض مقوی بصر تعلیق آن مسکن حدت غضب رافع خفقان وغم ۱۲
.	.	عنبر اشهب	[illegible]	ح ۲ ی ۱	امعا مولد شری	صمغ عربی وکافور	مشک وزعفران	۳ رتی	حافظ ارواح وقوی ثلثه مفرح مقوی حواس ظاهریه وباطنیه وحرارت غریزی موافق پیران نافع امراض دماغیه وقلبیه وخفقان ودوار کبد مفتح سدد محرک باه [illegible]
.	عنبر بید	جعده	گیاهیست با خوشبوت [illegible]	ح ۲ ی ۲	مصدع ومضر معده	کشنیز	پودینه کوهی	۴ ر	قوت تریاقیه ومسهل ومفتح سدد جمیع اعضا وملطف اخلاط مدر بول مخرج کرم شکم محلل ریاح

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
•	•	حو صلیب و ناوایة		حی ۲	معده	کتیرا	عاریقون و فستقین	۳ ر	نافع نقرس و وجع معده و گرده و مثانه و رحم و یرقان و صرع و کابوس مفتت سنگ قابض مجفف مدر بول و حیض مقوی دل قاطع نزف الدم ۱۲
•	•	غار	درخت بسیار ممتاز مختم داخل یونان از چوب آن تاج میسازند و درخت آن هزار سال باقی ماند	حی ۳	جگر	زرشک کثیرا و طباشیر	کلونجی	۲ ر	محلل ملطف و حب آن نافع درد گرده و رحم و لسعه عقرب مدر بول و حیض تریاق سموم شرب قاتل جنین رافع ربو و ضیق النفس و سرفه و امراض جگر و مثانه مفتت سنگ ۱۲
•	باهشبان	غاریقون	چیز است سفید او سیده که از چوب درخت انجیر و جز آن مانند قارچ که از درخت بلوط بهم رسد یافته میشود	ح ۱ ی ۲	مورث کرب و خناق	کشنیز و جند بیدستر	ترید و شحم حنظل	۳ ر	مسهل بلغم و سودا و صفرا ملطف اخلاط غلیظه مقطع مواد صحیحه محلل ریاح و اورام و قولنج مدر بول و حیض مقوی اعصاب دل و دماغ تریاق سموم نافع حمیات بلغمیه و ربو ۱۲
•	•	غافس	گیاهیست خاردار برگ آن دراز و عریض و طولانی گل آن کبود مستعمل	ح ۱ ی ۲	طحال	انیسون و ورد	اسارون و فستقین	۵ ر ۷ ر	ملطف مقطع جالی جاذب مفتح سده جگر و طحال و منقی تپهای مرکبه و اخلاط لزجه و سوخته و امعا محلل اورام و استسقا مدر بول و شیر و عصاره او قوی از و ۱۲
•	تریون ذوفیلا عاقط الطفال و گل بنفشه	ولسکن بنفشه و گل بنفشه	لبن نباتیست اشنع عا کستری رنگ مائل به زردی با طعم دلوی تند	حی ۳	محرور و اثیثین	ربالسوس و صمغ عربی و روغن ها	جند بیدستر و داوریون	۳ رتی	جالی ملطف مسهل بلغم منقی فضول بلغمیه از اعصاب و جهت لقوه و فالج و استرخا و رعشه و عذر و صرع و سکته و کابوس و استسقا و قولنج را نافع مدر حیض ۱۲
•	نطر اسالیون	•	تخمیست سیاه طولانی شبیه بنانخواه خوشبو و تند	حی ۳	محرور	کشنیز	تخم کرفس و شاه بلوط	۳ ر	مفتح مدر حیض و بول قاطع لزوجات محلل نفخ و درد پهلو و مغص یکی را سفید و فرجه او مسقط جنین و مشیمه و مقوی باه ۱۲
	تندق	بندق	تخم درختیست و چند قسم و ترشته پهلوانی چون مغز آن مانند بادام با دیست	حی ۱	معده مولد ریاح	سکنجبین و شکر	حب الصنوبر و اخروث	۱۰ ر	مسمن و مقوی اعضا و زیاده کننده جوهر دماغ با شهد نافع سرفه و رافع هزال گرده و منفخ نزله و حرقت بول با سوء سند را فع و الثعلب
•	فیروزه	فیرونج	سنگیست سبز آسمانی گون براق	ب ۱ ی ۲	گرده	کتیرا	زمرد	۳ ر	مفرح مقوی روح و روح باصره و دل و دماغ و معده رافع اسهال و قرحه امعا و خفقان و مفتت سنگ گرده دافع امراض چشم و بالخاصه تعلیق او مقوی دل مانع خوف و باعث فیروزی به خصم

قاتل بنفشه و اکل بنشته عاقط استعمل عاقط الاطفال و در وسن العمر و جینانی حالاسی خوب گویند ۱۲ مولوی عبدالرزاق شاهجهانپوری ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
.	قیلگوش	فیلجوش اذن الفیل	نباتیست که حصص آن است	حی ۲ یا جوہر ارضی	مولد خلط غلیظ	صمغ عربی	اسفنتین	۳ ر	ملطف محرج مقطع اخلاط غلیظه لزجه مفتح سدد جالی اعضا و چشم و عصاره او رافع بیاض چشم حادث از زخم قطورات خوردن او مدر بول و دافع عسر بول و مفتت سنگ [illegible]
قدم	.	.	درخت است عظیم برگ آن برگ چنار …	ب	.	.	.	.	دافع فساد بلغم خون و صفرا ۱۲
.	.	قردمانا	نباتیست برگ گل آن شبیه بکرویا	حی ۲	طحال	انیسون و صندل	خردل و شکر اسبغ	۲	مفتح ملطف مدر مفتت نافع امراض بارده و قاتل کرم شکم منقی سینه دافع قولنج و ریاح غلیظه نافع فواق و سرفه و ربو و عرق النسا و فالج ۱۲
.	.	قنطوریون صغیر	نباتیست که برگ آن شبیه برگ سداب گل آن سرخ مایل بنفشی …	حی ۳	امعا	صمغ عربی	بسپایه و شان (?) ذراوند …	۳ ر	مقطع ملطف مسهل بلغم و صفرا محلل صلابات مفتح جگر مدر بول و حیض ۱۲
.	.	قنطوریون کبیر	نباتیست ساق آن شبیه …	ح ۲ ی ۳	دماغ	صمغ عربی و کتیرا	سعد بنجان (?) و ربسوت	۳ ر	مدر محلل قابض جالی منقی دماغ رافع سده کبد و طحال و قولنج بلغمی ۱۲
گاجر	زردک و گزر	جزر	م	حر ۲ یا رطوبت فضلیه	بطی الهضم نفاخ	ادویه حاره و قند سیاه	شلجم		ملطف مفتح سده جگر مقوی معده و ملین و مبهی و منعظ و قاطع بلغم و سرفه و درد سینه و مدر و مخرج سنگ گرده و مثانه نافع استسقا [illegible]
گاجر کے بیج	تخم گزر	بزر الجزر	م	ح ۲ ی ۳	معده و حلق و عصب	انیسون	دو قوه انیسون	۷ ر	مقوی باه مدر مبهی منقی رحم رافع درد سینه و سوخته و استسقا و عسر بول و انتفاخ شکم و قروح مثانه ۱۲
گاجر جنگلی	گزر دشتی	جزر البری	بیخیست پر گره بالزوجت سفید رنگ	حرا	اشتهاء و ریه	شهد	حب الصنوبر و لوز بادام و تخم گاجر	.	مبهی مفتح مقوی پشت مسخن معده و کبد و گرده مقوی ارواح و قوی باه و زیاده کننده منی و مغلظ منی ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
کاسنی جنگلی کے بیج	تخم کاسنی دشتی	رقهود و بزر الهندباء البری	تخمیست شبیه بتا نخواه	ح ۳ ی ۲	مثانه و باه محرور	کتیرا و مصطگی	تخم کاجرو تخم کرفس	۴ ر	مفتح مدر بول و حیض مقوی معده و ہاضمہ و باه و زیاده کننده منی محلل ریاح و نفخ و سدد مواد بلغمیه غلیظه مفتت سنگ نافع سرفه کهنه و فضول سینه و تشنج اطفال ۱۲
کاجل	دود	.	چیزیست سیاه [illegible]	حی	-	-	-	-	منقی چرک چشم و مقوی عین و باصره ۱۲
سبز کاسنی	کاسنی	هندبا	م	ب ر ا	اصحاب سرفه	شربت بنفشه	شاہتره	تولہ	مفتح سدد [illegible] و تشنگی [illegible] جهت یرقان و سده کبد و طحال و استسقا حاره و حمیات حاره صفراویه و دمویه مفید ۱۲
کاسنی کے بیج	تخم کاسنی	بزر الهندبا	م	بی ۲	طحال	سکنجبین و انیسون	تخم خشخاش و تخم کشوث	۱۲ ر ۹	مفتح سدد و مدر بول و جهت صداع و خفقان و استسقا و یرقان و حرارت جگر و تشنگی حمیات و ضعف گرده و طحال را نافع قاطع نفث الدم و محرک اشتها ۱۲
کاسنی کی جڑ	بیخ کاسنی	اصل الهندبا	م	ح ا ی ۲	مغثی	سکنجبین	بیخ بادیان	۷ ر	مفتح ملطف اخلاط منقی مجاری غذا مدر بول مصفی خون دافع ورم احشا و استسقا محلل مواد و حمیات مرکبه مزمنه و اوجاع مفاصل و تشنج اطراف ۱۲
کاسنی جنگلی	کاسنی دشتی	طرخشقوق	نباتیست برگ آن از [illegible]	حی و بی	.	سکنجبین	زراوند مدحرج	۳ ر	مفتح مقوی معده قابض قاطع نزف الدم مدر حیض [illegible] و جهت یرقان انفع ۱۲
.	.	کاشم	نباتیست زرد رنگ شبیه به انجدان [illegible]	حی ۳	محرور و مثانه	بادیان و سرکه	زیره سفید و تخم کرفس	۳ ر	مفتح سده جگر محلل ریاح منضج اخلاط غلیظه مقوی معده [illegible] نافع استسقا [illegible] قاتل کرم معده ۱۲
کاغذ	کاغذ	قرطاس	م	بی و سوخته خ ا و ی ۲	گرده	کهربا شمعی	دم الاخوین	۲ ر	نافع قرحه و سوزش معده و امعا قاطع نفث الدم اسهال و سوخته ملتئم ۱۲

ص	ف	ع	ا	ط	ض	س	ب	ت	افعال وخواص
کاکنج جبلی	تخم جاره	[illegible]	[illegible] مشبه تخم خشت	حی ۳	کبد و گرده	کتیرا و سکنجبین	کندش	۳ در	مفتح سده جگر و محلل ریاح جالی مدر فضلات قاتل کرم شکم استلای معده وایلاوس مفسد وضماد او برص وبهق را نافع ۱۲
کاکنج بستانی	.	.	[illegible] سیب شبیه سبلان [illegible] و کوفت [illegible]	ح ۱ ی ۲	سپید گرده	کتیرا و سکنجبین	.	.	سرفه وضیق النفس بارده و مرطوب خصوصاً اطفال را و تواتر دی اسهال الدم را سفید وانواع تشنگی وفساد بلغم و مشتهی طعام وضماد آن بهق را نافع
کاکن	قسم خورده از زن	دخن	نوعی از غله بسیار خورده	ب ۱ ی ۲	پیه موریش سنگ گرده	مستعمله مصطکی	برنج	.	قلیل الغذا قابض مجفف مدر قاطع اسهال معزوی و بارد و مزاج را جمیع صداع مثل سدی ۱۲
.	کاکنه و نوعی سبک بیش بهر دو	کاکنج	از انواع عنب الثعلب است [illegible] باشد جبلی وبستانی	ب ۲	مخدر	گل سرخ و گلقند	کحوه	۲ عدد ۵ عدد	ربو و عسر النفس و امراض گرده و مثانه و یرقان و سرفه و عطش مفرط را مفید و مسهل ناکل کرم
کالاداته	.	حب النیل	دانه سیاه مثلث	حی ۳	گرینه موریث مغص سحج	شیره بریان کرده بروغن بادام	تخم حنظل	۲ در	مسهل سودا و بلغم غلیظ منقی بدن نافع سده جگر و طحال و تحیج میان و نقرس و درد مفاصل و جرب و قروح خبیثه را مفید جالی بهق و برص ۱۲
کالی زیری	کره یا شاه زیره	کمون رومی	تخمیست سیاه و سفید تیز و تلخ [illegible] و دو بار یک تر قوی الرایحه	حی ۳	گرده و ریه محرور	بوره زوفی	کمون ایسون درازیانه	۵ در	دافع مواد بلغمیه و مخرج اقسام کرم معده و امعاء و حب القرع وضماد او محلل اورام بارده و باضم و مشتهی و کاسر ریاح ۱۲
کالبسر و کلبسر	.	.	درخت کوچک برگ آن باریک [illegible] [illegible] زردی [illegible]	حی ۲	.	.	.	.	قابض شکم دافع استسقاء مدید مثلی [illegible] علاوه تشنه و تب و رحمت تحج زنان که بسبب خون حادث شود و دفع کند ۱۲
کاکج	آبگینه	زجاج	جسمیست حجری معدنی و مصنوعی که از ریگ و سنگریزه میسازند	ح ۱ ی ۲	احشا و امعا	کتیرا	زبرجد	۲ در	ملطف مجلی دافع دامیل مقوی بینم نافع گرده و مثانه ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
کانجه	بنگ بهشتی	قنب بری	نباتیست از قسم بنگ که آنرا در قلیان میکشند سریع السکر	حی ۳	مورث غشی و دماغ	شیر گاو و ترشی	-	-	مسکر و مخدر قوی تر از افیون مجفف ۱۲
کانذا	پیاز دشتی	بصل الفار و بصل الخنزیر و اسقیل	بخست سفید بزرگ تر از پیاز	حی ۲	مکرب و مصدع	قند و سکنجبین	[illegible]	۵	مفرح و مالیخولیا و سدر و فالج و لقوه و در بول سرخ کند و صلابت طحال و استسقاء یرقان دور کند و جاذب خون بظاهر جلد و مقی ۱۲ [illegible]
کاندر	ادشه	اشق و لزاق الذهب	صمغ درختیست مختلف الاقوال	حی ۲ یی ۱	معده و گرده	انیسون و زوفا و بادام	خردل سفید و دجاج شیر	مث	محلل مجفف قوی ملین جالی جاذب از عمق بدن مفتح سده جگر و آشامیدن با شهد جهة صرع و فالج و حذر مفید و ضماد آن ملین صلابت طحال و مفاصل ۱۲
کانڈلکا ساژ	تره شنف	بقلة الحرف	م	حی ۲	معده و حابس بول	کاسنی و شهد			ملین طبع کاسر ریاح قلیل الغذا مولد خون غلیظ رافع فساد بلغم و مشتهی طعام و رافع جرب طلاء ۱۲
کانس	-	-	کاهیست که از آن ریسمان میسازند	بی	-	-	-	-	رافع دشواری بول و سنگ مثانه و فساد خون صفرا و سوزش اعضا و حابس خون بواسیر بالخاصه ۱۲
کبانسه	رومین	طالیقون	جسدیست مصنوع از اجساد سبعه	حی ۳	-	-	-	-	حابس قی رافع اماس اعضا مقوی ذهن و بطلان حس شامه باقوت سمیت
گاو زهره	سنگ گاو	حجر البقر	سنگیست که در زهره گاو یافته میشود	بی ۲ حی ۲	مصدع محرور	کتیرا		دو جو	محلل مفتت در بول و حیض مفتت سنگ و طلای آن مزیل کلف و بهق ۱۲
گاو زبان	گاو زبان	لسان الثور	برگیست مشهور	حی ۱	طحال	صندل	ابریشم خام و گل سرخ	۱ م	مفرح و مقوی ارواح و حرارت غریزی و اعضای رئیسه ملین طبع مسهل مره صفرا و احتراق مرة و رافع خشونت سینه و قصبه ریه و سرفه و ضیق النفس و امراض سوداوی

ه	ف	ع	بہ	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
گاؤزبان کے پھول	گل گاؤزبان	زہرہ لسان الثور	م	حر ا	طحال	صندل	گاؤزبان	۳م	مفرح مقوی ارواح و حرارت غریزی و اعضاء رئیسہ و حواس و مسہل مرہ صفرا و اخلاط محترقہ در فرط یرقان ۱۲
گاؤزبان کے بیج	تخم گاؤزبان	بزر لسان الثور	م	حر ۲	طحال	صندل کشنیز	گل گاؤزبان	۱ر	مقوی و مفرح واز گل قوی والطف ۱۲
.	گاؤ شیر	جاوشیر	صمغیست ... [illegible]	حی ۳	انثیین	مرباخورہ وکمونہ حبہ	اشق	۳م	محلل ریاح مفتح سدہ و مقوی اعصاب ملین صلابات و امراض ردہ واستسقا و یرقان وتقطیر البول و وجع مثانہ و [illegible] رحم و قولنج ریحی بلغمی دور کند
کاہو	کاہو	خس	نباتیست معروف	بر ۲	سل و ربو	پودینہ [illegible]	خرفہ		مولد خلط صالح رقیق مسکن حدت صفرا و مصفی خون و دافع [illegible] ۱۲
کاہو کے بیج	تخم کاہو	بزر الخس	تخمیست مشہور	بر ۲	باہ و موی نسیان	مصطگی	تخم خشخاش	۳م ۹ر	مسکن حدت صفرا و خون مانع صعود ابخرہ بدماغ مسکن تشنگی و سوزش ملین بطن [illegible] منوم رادع اورام مجفف منی مصفی خون
کائی	پشم درخت و جامہ غوک	طحلب	سبزیست ریزہ ریزہ کہ بر آب ایستادہ گلون می باشد	بر ۲	مبرود	نشاستہ و موم	کاغذ		ضماد آن حابس خون و محلل اورام حارہ و [illegible] و آشامیدن خشک آن حابس اسہال حراری ۱۲
[illegible]	دار شیشعان	عود البرق	پوست سطبریست مانند [illegible]	ح ا ی ۲	جگر و طحال	مصطگی	اسارون و زرونبد	۳م	محلل قابض نافع نزلات دافع وسواس سوداوی مجفف رطوبات مقوی اعصاب مخرج جنین مفتح و سعال و ربو و [illegible] و جریان منی و درد معدہ بارد را مفید ۱۲
[illegible]	.	کبابہ و حب العروس	دانہ ایست شبیہ [illegible]	ی ۲	مثانہ	مصطگی و صندل	دارچینی	۳م	ملطف مفتح مقوی معدہ و دل و احشا محلل ریاح مدر بول و امراض گردہ و طحال را مفید و خائیدن آن بوی دہن خوش کند ۱۲

م	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
.	کبابہ خندان وفاغره	فاغره	دانه ایست بقدر نخود جوزی [illegible] نصف شگافته با عطریت	حی ۳	مصدع محرور	نیلوفر گلاب	الائچی و دارچینی	۵	مقوی معده و باطنیه و جگر بارد و مفتح سدد و منقی اخلاط بلغمی و سوداوی و امراض بارده دماغیه و ریاح غلیظه و اسهال بارد را مفید مصفی خون ۱۲
کبر جوره	جعل و خروک	خنفاء	[illegible]	حی ۲	.	.	.	.	آب نقوع آن مسهل اخلاط معدی و کبد کاو معاو برائے استسقا مجرب آب فشرده آن مقوی [illegible]
کبرکی جڑ	بیخ کبر	اصل الکبر	[illegible]	حی ۳	معده و گرده و مثانه	سکنجبین و شهد و انیسون	حیتت وزراوند	۶ ر	مفتح جالی محلل ملطف قاطع بلغم و سوداو اخلاط لزجه مدر نافع امراض بارده دماغیه وعرق النسا و بواسیر و برص مقوی احشا ۱۲
کپور	کاپور	کافور	[illegible]	بی ۲ باقوت تاریه	گرده و مثانه و باه	صبر و مشک و زعفران	صندل سفید و طباشیر	۳۰ سرخ	مفرح مقوی دماغ و دل و حمی دق و ذات الجنب و قرحه ریه و سل نافع تشنگی و سوزش جگر سموم ۱۲
کیوکڑی	.	زر جاده عرق الکافور	[illegible]	حی ۲	دل و مصدع	بنفشه و صندل و بودینه	بوزیدان و درونج	۴ ر	مفتح سدد و مفرح مقوی دل و دماغ و معده و [illegible] و اسهال مدر بول و حیض مسهل سودا دافع سرفه بارده و زحیر اطفال کاسر ریاح هاضم و منفط بالیدن خشک و محلل ورم و مسکن دندان درد ۱۲
کلکی سفید	.	خربق ابیض	[illegible]	حی ۳	گرده و مثانه و خناق	کثیرا و مصطگی	بهکرمول	۳ ر	مسهل بلغم و صفرا غلیظه و اخلاط لزجه و مخلطه مفتح سدد منقی معده مدر بول و حیض [illegible] و صرع بلغمی و لسر غشی امراض بارده دماغیه و مفاصل را مفید ۱۲
کلکی سیاه	.	خربق اسود	[illegible]	حی ۳	محرور و مثانه و خناق	کثیرا و روغن گاو	غاریقون و کندش	۱۰ ر	مسهل مره سوداو بلغم و جذاب از عمق بدن محلل ملطف نافع امراض بارده و نزلات و بهق و برص و امراض جلدی را نافع طلا او ۱۲
کهو سفید	.	کات	[illegible] درخت [illegible]	بی ۲	[illegible] گرده و مثانه و باه	مشک و عنبر	کیرو	۳ ر	قابض مجفف حابس اسهال ارواح مقوی دندان و لثه و دافع قلاع و جریان منی و جرب و قروح امعا و یرقان دافع احتلام را مفید ۱۲

۷۷

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
کتهل	چکی	.	[illegible]	ح ۲ ی ۱ با رطوبت فضلیه	نفاخ مولد امراض سوداوی	ثمرش بریان کرده خوردن	.	.	مسهل منفخ ممسک مفسد خون نفاخ مولد خون غلیظ بطی الهضم و تخم آن مسهل و مولد منی ۱۲
کهنوهر	انجیر دشتی	تین بری	درختیست تر آن مشابه انجیر	ح ۲	.	.	.	.	دافع برص و قوباء و کوتاه بهق ضماد آن بیخ او قوی طلاء ۱۲
کتیرا	گون	کتیرا	صمغ درختیست بسیار خاردار و بهترین آن سفید	مع	سفل	انیسون	صمغ عربی تخم کدو	۳ م	مغری مغلظ خون ملین صلابات مسکن لذع و حدت اخلاط مقوی امعاء قاطع نزف الدم اعضاء باطنی و سرفه و خشونت سینه و قرحه ریه را مفید ۱۲
کشیله	.	.	نباتیست نادوره	حی	محرور	کشنیز و کافور	انجیر	۲ م	دافع کرم و باد و تپ و درد پهلو و دشواری بول و بطلان حس شامه و دافع بخاری دل و بالخاصه ملین و مشهی و هاضم طعام و دافع سرفه و تنگی نفس ۱۲
کچیل	.	.	تخم نباتیست برابر فلفل دراز و یا او مشابه تر	حی	.	.	.	.	هاضم مقوی جگر و معده ممسک نافع بیماری مزمنه و عارضه شکم و بواسیر و حابس اسهال و قاتل کرم شکم و در امراض باه طلاء نافع ۱۲
کچوری	دستنبویه	شمام	ثمر نباتیست بقدر خیاره و کوچکتر از آن بسیار خوشبو	حی ۲	مصدع محرور	کشنیز	انجیر	۳ م	مقوی احشاء و محلل صلابات عصب و فالج و لقوه و امراض بلغمی و بواسیر و ریاح و رطوبات غریبه را نافع قابض طبع مسهل ۱۲ [illegible]
کچله	کچله	اذاراقی قاتل الکلب	تخم ثمر درختیست مدور پهن صلب و تلخ	حی ۳	مسکر قاتل	قی و شکم و درد غن	بلادر	۲ رتی	فالج و استرخاء و وجع مفاصل و درد ظهر و عرق النساء و قولنج ریحی و سائر امراض عصبانی را مجرب مدر بول و حیض مفتت سنگ ۱۲ [illegible]
کچال	.	.	درختیست [illegible] اندک خوشبو	بی ۲	نفاخ	[illegible] ترش و کرم مصلح			بطی الهضم ردی الغذا قابض مجفف مقوی معده و امعاء حابس بطن دافع اسهال قاتل کرم شکم دافع فساد خون و کلال نفث الدم و کثرت حیض و جراحات باطنی و مقعد را مفید ۱۲

ح	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
کدو گول	کدو شیرین	دبا القطین حلو	م	حر ۲	نفاخ	ترشی و گوشت	کدو دراز	۰	قلیل الغذا مولد خلط غلیظ ملین بطن و دیر هضم و با گوشت لذیذ ۱۲
کدو لانبا لوکی یا توبیا	کدو دراز	قرع و یقطین	م	بر ۲	مبرودین و معده	گوشت و گرم مصالح	پالک و خرفه		مولد خلط صالح قلیل الغذا ملین بطن مدر بول مرطب مبرد مفتح مسد د نافع حمیات حاره و صفراوی مزاجان محرور را بهترین غذا آب مدقوق ماء القرع مشوی تسکین حرارت قلب جگر د معده و حمی حاره بعدیل
کدو لانبے کے بیج	تخم کدوے دراز	بزر القرع	م	ب ۲ ر ۱	مبرودین و مثانه	بادیان	تخم تربز و کتیرا	۹ر	مسمن بدن مدر بول و خشونت سینه و نفث الدم و سرفه حار و تشنگی و حرقة البول دمثانه و حمی حاره را مفید رافع سهر ۱۲
گرچ و گلوے	گلوی نیم		تا ثبت بسیار طولانی گز بر جی در قوت تچید از ابرنیات مدور	حی ۱			ست گلو	۲ر ۹ر	مرخه و یرقان و غشی دق صفراوی و تقطیع بلغم و جمیع اقسام تپ را نافع مبهی و مشتهی ملطف و مولد منی ۱۲
گرچ کا ست			نشاسته گلواست	بے			گلو	۲ر	تپ مزمنه و صفراوی و دموی و سوزش دل و معده و کبد را مفید و سرفه بلغمی و درکنده سوزاک دفع سازد و حابس اسهال مزمنه ۱۲
۰	گرد آسیا	غبار الرحی		بے					مجفف و سعوط آن قاطع رعاف و ضماد ا و بر پیشانی جهة منع ریختن مواد بچشم و لقوت اعصاب را نافع ۱۲
کرث	تخمکدانه	قرطم و حب العصفر	م	حر ۲ یا قوت ۱ مسهد	معده	انیسون شیرینها	جند الحضرا	۶ر ۹ر	مخرج و مسهل بلغم محلل ریاح منقی سینه مصفی آواز منفتح سدد مقوی باه و باعث تر ریبی و جهت استسقاء و مالیخولیا و سواس و جرب و جذام و حکه و قولنج را مفید ۱۲
کرث	قند سیاه	فانید	م	حرا	محرور	ترشی و طباشیر	سشهد		ملین طبع جالی و بر درد حار و دحم را مفید قاطع بلغم و با ضم و سرفه و ضیق النفس بلود دود سینه را مفید

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
.	کرم دانه	حب العود	تخمی است سیاه و زرد و بعضی آن باریک و بالراست	حی ۲	.	.	.	.	مسهل صفرا و مخرج دیدان مسخن قبل و مصفی آن از فضلات ۱۲
کرم کله	کرنب و کلم کرد	بقلة الانصار	م	مع و بعضی حار و بارد گویند	دماغ	روغن و نمک	گوبهی		ملین منفخ مقوی باه ردی الغذا مولد خون غلیظ سوداوی قابض نفاخ ۱۲
زند	سنباده	سنباذج	سنگیست سرخ و سفید سیاه اعرک رخو احمر رمل محکم	بی ۲	عصب	زعفرانی	لالیوکل		مقوی لثه و احتر غار لثه دور کند و سنون آن مجلی دندان و ضماد او محلل ورام مسکن سوزش دباسفیدی تخم مرغ دافع سوختگی آتش با موم دافع بواسیر و سوخته او قاطع تر قلاع و قروح رفیده او دور کند
زن بات		الاظفار الجن	نباتیست سرخ و زرد سفید نباتی خن چیده اعجزا مل بیابانی	حی ۱	دماغ	عناب	اغذیه چو نکوکل دوقوقل	۱۰ر	جهة یرقان اسود و سرفه خشک مفید و بالخاصه دافع بیخوابی [illegible]
زنجبن	خاد ابلیس	الکهت	تمر درختی خاردار	حی ۳	صدر حلق	کتان روغن			محلل ورام جالب تحرف الدم مانع مو آدبانی دافع حمیات مزمنه حافظ جنین با وجع دافع قولنج ریحی ۱۲ [illegible]
کرد تده	.	.	ثمر درختیست سفید سرخ دسیاه کوچک تر تقریبا و رستانی خرش شیرین بجهت آن مقدار عناب بخته نیم	بے	ریه	کتان شیرین			مشتهی طعام و قاطع صفرا و حابس تشنگی و اسهال صفراوی و خام او قبض نفاخ و حابس بطن ۱۲
زر بل	.	.	درختست گل آن سرخ و بعض زرد برگ آن برگ توت	مع	تنزله	مصری	گل چاندنی	تولہ	مفرح قلب مطیب نفس دافع خفقان حار و بارد و بالخاصه نافع صعود ابخره و علت مراق و برگ گل و بیخ او توحش و جنون را مفید مقوی ذهن و حواس محرک باه ۱۲
[illegible]	.	.	ثمر نسبة بزرگ طعم قابستانی سیاه و زرد حب السلا قهوه مغز او بجهة تنقیل [illegible]	ب	قابض ثقیل	نمک			منفخ مسهل منفخ قابض شکم ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
کریل و مثینٹ	۰	۰	درخت بے برگ ثمر آن بقدر کروندا	مع	۰	۰	۰	۰	مفرح منشط مقوی دل بالخاصه مانع توحش و جنون و مقوی حواس و ذہن و باه ۱۲
کریلا	۰	قثاء الحمار	ثمر نباتیست گل آن زرد طعم تلخ	ح ۲	مورث و بیچش محرور	روغن	ماهودانه		مدر بول ملطف جالی منقی دافع مسهل صفرا و بلغم خام مقوی معده بارد قاتل کرم شکم و فالج ولقوه و استرخا رادع جاع مفاصل و استسقا و یرقان را مفید مفتت سنگ مقوی باه و اعضا دافع جریان منی ۱۲
کستوری	مشک	مسک	م	ح ۳ ی ۲	محرور و مصدع	طباشیر گلاب کافور	صانج هندی و جدوار		ملطف محلل خلط غلیظ و بالخاصه مفرح و مقوی دل و دماغ و سائر اعضای رئیسه حرارت غریزیه و مذکی حواس ظاهره و باطنه محرک باه رافع سرعت انزال و لقوه و رعشه و نسیان و فالج را مفید
۰	کنگر کا فرونی	خرنوب شامی	درختیست بری و بستانی گل آن زرد و غلاف آن بقدر شبری	ی ۲	مولد خلط فاسد	شهد	شاه بلوط	۶ در	مجفف قابض مقوی معده مدر بول مسمن مانع تاکیل ۱۲
کسم	گل عصفر	اخریض	گلیست مشهور	ح ۲ ی ۱	مفسد معده و طحال	شهد	۰	۴ در	منضج محلل با قوت قابضه منوم مقوی کبد و ذائب خون منجمد و ضماد او با شهد و لعوق او سیر دقوبا و برص و خارش بدن را مفید ۱۲
کسونجی	۰	۰	نباتیست با نبات ... برگ او شبیه برگ سنائی	ی ۲	۰	۰	۰		دافع سمیت مشروب و هوام ... اخلاط دافع سعال و استسقا محلل ورم و ضماد او قوبا را مفید ۱۲
کسیرو	۰	۰	بیخ نباتیست که در آب ایستاده میروید	بر ۲	ثقیل مولد بلغم	شکر و پوست او	۰	۰	مقوی قلب دافع خفقان دافع اسهال صفراوی و دموی و سوداوی مسکن عطش و سوزش دافع زهر حار و سمیت نافع سوزاک ۱۲
کسیس	زاک زرد	زاج اصفر	م	ی ۲	قاتل	تیزاب تازه و قی کردن	۰	۰	قابل و مخرج کرم معده محلل اورام و صلابت طحال و سرمهٔ او مقوی بصر ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
.	کشمش	قشمش	م	حار و تخم او بے	مولد تپ	سکنجبین کاهو خیار	مویز منقی		مفتح ملین صلابات و مفتح سده و شیرین ملین طبع مسکن خوش خون و [illegible] مقوی باه و سمن بدن با قوت مسهله ۱۲
ککرونده	.	کمافیطوس	نباتی است برگ آن بزرگ [illegible] تخم آن باریک سیاه	حی ج	ریه	انیسون	سیسالیوس		مفتح سده محلل اورام دافع درد گرده [illegible] استسقا [illegible] منقی و جالی صدر [illegible]
ککری	خیار زه خیار دراز	قثاء	م	بر ۲	نفاخ بطی الهضم	نمک و اجوائن	کهیرا		جالی مسکن تشنگی و حرارت صفرا و سوزش و حدت خون و جگر مدر بول مهیج حمیات [illegible] و قولنج [illegible] ۱۲
ککری کا بیج	تخم خیار	بزر القثاء	م	بر ۲	مهیج مواد ساکنه	سکنجبین	کهیرے کے بیج	۹	مفتح جالی منقی عروق از مواد لزجه مسکن حرارت [illegible] سوزش خون [illegible]
ککروندا			گیاهی است [illegible]	ب یبس ج	.	.	.	.	دافع تپ جهد محلل اورام ۱۲
گلاب	عرق گلاب	جلاب و ماء الورد	م	مرکب القوی مائل به سردی	صاحبان نزله	جلاب و مصری	عرق بادیان	۵ تولہ تا ۷ تولہ	مقوی دماغ و دل و معده و خفقان حار را مفید [illegible] مسهل ۱۲
گلاب کا پهول	گل سرخ	ورد احمر	م	مرکب القوی ب ای ۲	باه و معطش	مرزنجوش و انیسون	بنفشه	۳ توله	مقوی قوی دارد [illegible] محلل مسکن صفرا و بلغم رقیق و درد گرده [illegible] و خفقان و غشی را مفید [illegible]
گلاب کا زیره	زیر گلاب	بزر ورد	م	حی ۲ و ب	ریه	کتیرا	کزمازج	۵ م	رافع نفث الدم و نزف الدم و اسهال [illegible] مقوی معده [illegible]

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
گلاسدا	صدا گلاب	ورد بهار وردبری	م	مرکب القوی	نزله وزکام	انیسون وقند	بنفشه	۶ر	مقوی قوی دماغ و معده و جگر و مقعد و رحم رافع خفقان حار [illegible]
گلاب جامن	.	.	ثمر درختیست شیرین و ترش	مع	نفاخ	سیب	سیب		مفرح مقوی اعضاء رئیسه شریفه مولد خون غلیظه ۱۲
گل چینا	.	.	گلیست سفید [illegible]	حی	محرور	دد	.	.	پوست بیخ آن مسهل قوی [illegible] دافع [illegible] و محلل اورام صلبه ۱۲
گلتسی	ماش هندی	حب القلت	دانه ایست سیاه مائل ازرق [illegible] دانه عدس	ح ۳ ی ۲	دیه	شهد	السی	۲ر	مفتت سنگ گرده مشتهی طعام دافع [illegible] مفتح سده [illegible]
گل داودی	گل داودی	بابونه	گلیست شبیه گل [illegible]	ح ۲ ی ۱	مصدع	شکر و مصطگی	.	۶ر	گل او محلل دافع خون منجمد [illegible] و رحم [illegible] دافع [illegible] ۱۲
گل دوپهریه	.	.	نباتیست [illegible] مختلف میشود	[illegible]	مولد بلغم	شهد	.	.	[illegible]
گل روغن	روغن گل	دهن الورد	دهم	مرکب القوی				[illegible]	[illegible] مقوی معده و مقعد ۱۲
[illegible]	[illegible]	[illegible]	نباتیست [illegible] مختلف الالوان	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible] مقوی دل [illegible] ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
بنفشه جهمر	گلقند	جنجبین	م	تازی مرکب الغوی [illegible]	کبد	تخم خشخاش	۰	۳ تولہ	مقوی دماغ و معده مجفف رطوبات غریبه مانع صعود بخارات بدماغ مخصوصاً بعد از طعام و علاج جهت سردردی و مشایخ و رطوبی دماغ را نافع و فالج و تشنج و لقوه را مفید و رفع [illegible] حمل مفید ۱۲
۰	گل مختوم	طین مختوم	خاکیست سرخ رنگ قرص بسیاحت و مهر مقروره	ی ۲ یاقوت تریاقیه	ریه و طحال	کثیرا شهد	گیرو	۳ ر	قابض مفرح مقوی مدمل قرح و اورام حاره مانع انصباب مواد مقاوم جمیع سموم حابس نزف الدم ظاهری و باطنی قابض قواه عروق و مسالک ۱۲
[illegible]	۰	۰	گلیست لبنانی و بالوان مختلف	حر	۰	۰	۰	۰	خوردن تخم او در قلایا مقوی باه و آب کوبیده برگ و گل و شاخ و ساق او رافع سوزش اعضا با آتش و آب گرم ۱۲
	گلنار فارسی	جلنار	م	ی ۲	مصدع و مسدد	کثیرا	زیره آبار و جفت بلوط	۲ ر	قابض و حابس اسهال و سیلان دم و رطوبت و رادع و مجفف و مقوی اعضا و اسهال دموی و صفراوی و دردان قامع نفث الدم و نزف الدم و مستحکم کننده دندان ۱۲
کالوجی	شونیز و سیاه دانه	حب السودا	دانه ایست سیاه کوچک مثلث	حی ۳	مورث خناق و مصدع	کثیرا و سرکه	انیسون	۵ ر	مسخن مجفف رطوبات منضج مقطع اخلاط عالی مدر بول و حیض و سرفه بارده و درد سینه و قولنج ریحی را مفید ۱۲
کلیجن	خسرودارو	خولنجان	بیخ درخت خوبیت	حی ۲	دل و حجاب و سینه	کثیرا و طباشیر و ابریشم	دارچینی و کبابه	۳ ر	مقوی معده و با ضمه و احشا و باه و اعضای باطنی کاسر ریاح مصفی صوت و سرفه رطوبی مسکن بول و منقطع و درد گرده و قولنج را مفید ۱۲
	۰	[illegible]	[illegible]	حی ۲	اعضا و گرده	کثیرا	بسپایسون	۴ ر [illegible]	مفتح مقطع اخلاط غلیظ ملطف مسخن مدر بول و حیض نافع امراض اطفال و سرفه ۱۲
		۰	[illegible]	ی ۲	مبرود	[illegible]			قابض و مسکن حدت صفرا و عطش شدید و قی و اسهال صفراوی و مزه دهن نیکو کند و در همه افعال قریب ریباس ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
کمیله	کمیلائی	قنبیل	در ماہیت آن اختلاف ... ریگ سرخ رنگ	حی ۲	معده وامعا	کتیرا و مصطگی	بازنگابلی ورس	۲ م	مخرج اقسام کرم معده وامعا و مسهل رطوبات لزجه واخلاط فاسده و عرق بدبو ... مجفف قروح رطب و جرب و قوبا با روغن گل ۱۲
.	کندر	کندر ذکر	صمغیست زرد طولانی ...	ح ۲ ی ۱	محرور	عناب	مصطگی و بهمن	۲ م	مقوی روح حیوانی و دماغی و باه و مثانه و معده و مجفف بلغم حابس خون مدمل قروح و قشار کندر شدید القبض مجفف قوی ۱۲
کندرو	.	.	ثمریست مشابه به بلوط ترش طعم	بر	قابض نفاخ	ادویه حار	کرویه درار		دافع فساد صفرا و خون مصلح ذهبی مفرط ... و ممسک و مضعف معده ۱۲
کندری	.	.	نباتیست برگ آن به برگ زرد ... و از آن عریض تر	حی ۳	محرور	عناب	کندر	۲ م	مدر محلل منضج و در اکثر امر قائم مقام کندر است ۱۲
کندل	سگبینه	سکبنج	صمغ نباتیست ...	حی ۳	مثانه و گرده	کتیرا و مصطگی	جاوشیر و فقه	۳ م	مسخن ملطف جالی محلل ریاح و قولنج و اورام صلب و محلل مسهل بلغم و صفرا مصلح ادویه مسهله قاتل کرم شکم نافع استسقا و فالج ... ۱۲
گندنا		کراث	نباتیست برگ آن به برگ پیاز مشابه و از آن ... تر	ح ۳ ی ۲	محرور	کشنیز کاسنی	... فستقین	۲ م	مفتح محلل ملطف منضج مقوی باه ... رافع بواسیر ۱۲
گندنا کے تخم	تخم گندنا	بزر الکراث	تخمیست چون تخم پیاز	حی ۲	گرده و مثانه	شهد	تخم جرجیر	۲ م	مفتح محلل ... مقوی گرده و مثانه ۱۲
گندنا پہاڑی	کراث جبلی	فرسیون و علقا	نباتیست شبیه بسیر تند بو	ح ۲ ی ۳	گرده	کتیرا و ...	انیسون	۳ م	منقطع ملطف مدر مفتح سده جگر و طحال منقی سینه ... مدر بول و شیر و عرق ... محلل ریاح غلیظ جالی ... مخرج جنین ۱۲

م	ف	ع	ہ	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
کندو بوده	بارزد	قنه	لبنی صمغ سفید تند رائحه	ح ۳ ی ۲	دماغ	روغن بنفشه و کافور	جاوشیر و اشق	۲ ر	ملین محلل جاذب و سرفه کهنه و ربو اختناق رحم و ربو اسیر را مفید مفتت سنگ مفتح سده گرده و مثانه آن نافع سوزاک و قروح مجاری بول ۱۲
گندهک	گوگرد	کبریت	م	ح ۳	معده و دماغ	کتیرا و تیز	هرتال	۲ ر	ملطف محلل جاذب مجفف جالی سخن نافع جرب و امراض جلدی الکا و عربا و سکته و شقیقه را سعوطاً مفید ۱۲
.	کنکرزد	تراب القی	صمغ حرشف است	ح ۲ ی ۱	دماغ	روغن جوز	جوز القی	۳ ر	مقی بلغم و صفرا و بشهد و سکنجبین بآسانی و ضماد او محلل ورام مقوی باه و هاضمه ۱۲
کنکول	.	.	دانه‌ایست مشابه فلفل دراز	ح	مورث لاغری	هلیله زرد	.	.	مشتهی طعام دافع بیماری‌های دل و فساد بلغم و باد و قابض ۱۲
کنگهی	درخت شانه	مشط الغول	نباتیست [illegible]	ح ۲	نفاخ	شکر	اوت گانه	۵ ر	جهت امراض سینه و ربو اسیر و اورام و تپ نافع و در بول و قروح مجاری را نافع و تخم آن مسهل و قابض و برگ آن درد کمر و اعضا را مفید و مضمضه آن دافع درد دندان ۱۲
کنوچیه	مرو شک	مرو	م	ح ۲	مصدع	گلنار و ورد احمر	اسبغول و دیرکتان	۲ ر	ملطف محلل بلغم و ریاح و نفخ مفتح سده مقوی معده و امعا دافع استسقا مدر بول و عرق و تخم بیان آن قابض نافع زحیر و بیج یا روغن بادام ۱۲
کنول گٹه و کلهار	.	.	تخم نباتیست مانند [illegible]	بر	دیر هضم	شهد	تخم آمله	۳ ر	گل آن حمیات صفراویه و خفقان و عطش صفرا مفید و بیخ آن مسهل و قابض اسهال و مسکن جوش خون و صفرا و قروح آن برای عطش اطفال مجرب و تیزی او مقوی معده و حابس اسهال ۱۲
کنیر	خرزهره	سم الحمار	درخت مشهور گل آن سرخ و سفید	ی ۳	ردیه	شهد و روغن	بابونه و مویز	۳ ر	محلل ورم و صلب مجفف جالی مسکن وجع پشت کهنه و عرق النسا و مقوی باه اکل آن جایز نیست ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
کواچ	.	.	جانیست مشهور بنا آن تا یکقیم و در عینیا ... و تخم آن در غلاف	حی ۳	بواسیر	روغن گل	تخم اوتنگن	۹ ر	محلل و ملطف غلیظ منی و ممسک مقوی باه و تخم او مبهی در وقت منی را مفید و برگ او قاتل کرم شکم با فلفل دراز و شیره برگ او رافع آتشک ۱۲
کوبی	کلم روی	قنبیط	م	بی	قابض نفاخ	گرم مصالح	کرم کله		مقوی دافع فساد بلغم و صفرا و خون و ... و ... دامیل و ... بول مسکن خمار و برگ او با آب سائیده قی الدم را مجرب [illegible]
کوٹ کڑوا	گوشت تلخ	قسط المر	قسمیست ... نبات آن ... سفید ...	حی ۳	. .	.	درج	ضماد ۳ ر	محلل اوجاع بارده و نقرس را مفید مسکن درد ۱۲
کوٹ میٹھا	گوشت شیرین	قسط الحلو	بجنسیت مائل بسیاهی مغز آن مائل بزردی کم بو	حی ۳	مثانه و ریه	افسنتین و گلقند	عاقر قرحا	۳ ر	مقوی دماغ و اعضای رئیسه و باه و جگر و اعصاب و محلل ریاح و دافع امراض ماغیه مثل لقوه و فالج و رعشه قاتل کرم شکم مدر بول و حیض ۱۲
کودو	کو درم	.	غلالیست مشهور	بی در نخر زاقم حی	معده	.	.	.	مقوی و ملطف معده و مقلل منی تقلیل الغذا مولد خلط فاسد ۱۲
کوڑی	خرمهره	ودع	م	بی	ریه	عسل	صدف	۲ ر	مجفف مصفی امراض جلدی و سوخته او برا کحال مجرب و زخم مجاری بول را نافع ۱۲
گوشت ابابیل	گوشت پرستوک	لحم الخطاف	م	حی ۳	ریه	سکنجبین	موثر		گوشت آن منفعت سنگ گرده و مثانه دافع یرقان و امراض ... نافع و خون تازه او مجلی رنگ رخساره دیق و کلف ۱۲
گوشت الو	گوشت بوم	لحم البوم	طایریست ...	حی	لا یوکل	.	.	.	خوردن گوشت او باعث ... و جمیع ... آشامیدن خون و زهره او با ... شهد نافع و رافع سلس البول و البول فی الفراش ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
گوشت [illegible]	گوشت شتر	لحم الجمل	م	ح ۳ ی ۲	مفسد	[illegible]	.	.	غلیظ و ثقیل دیر هضم مولد خون سوداوی [illegible] دافع [illegible] محلل بول و نافع [illegible]
گوشت باره سالها	گوشت گوزن	لحم الایل	م	ی ۳	[illegible] محرور	[illegible]	[illegible]		مقوی باه و اعصاب بطی الهضم ردی الغذا ۱۲
گوشت باز	گوشت باز	لحم البازی	طائریست شکاری تیره رنگ	ح ۲ ی ۳	[illegible]	[illegible]			بطی الهضم ردی الغذا [illegible] جهت اندمال جراحت مفید و سرگین او [illegible] ۱۲
گوشت پاتک	گوشت کوکو	[illegible]	طائریست [illegible] رنگ [illegible]	حی ۲	[illegible]	[illegible]	[illegible]		مولد خلط ردی [illegible] رعشه و فالج و جمیع امراض اعصابی بارده و ریاح غلیظه را مفید [illegible] کلف و محلل اورام
گوشت [illegible]	.	لحم السمانی	م	[illegible] ی ۱۲	[illegible]	روغن	[illegible]		دافع تپ دق و [illegible] مقوی معده و قابل غذای ناقهین و ضعیف الاشتها
گوشت بچه [illegible]	گوشت [illegible]	لحم الضبع [illegible]	حیوانیست متوسط [illegible]	ح ۲ ی ۲	[illegible]	شهد	راسو	حرام	[illegible]
گوشت بلبل	.	.	طائریست چون عصفور	حی	.	.	.	.	سریع الانحدار مولد خون صالح موافق [illegible] مقوی باه بالخاصه دافع فساد [illegible] و صفرا
گوشت بلغ	گوشت اردک	لحم البط	م	ح ۲ ی ۱	مصلح [illegible]	[illegible] و سرکه	فاخته	حلال	کثیر الغذا دافع ریاح حار مقوی باه زیاده کننده منی مسمن بدن و گرده [illegible] محلل [illegible] و کلف ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
گوشت بکرا بکری	گوشت بز و میش	لحم الماعز	م	حر ۲	سوداوی مزاجان	بادام نارجیل	بیشتر		صالح الکیموس مولد خون لطیف موافق محرورین و مغز سر آن مرطب قوی و ملین دماغ و [illegible] ناقهین و ضعفا را النفع است و حرارت کم دارد [illegible]
گوشت بنگله	گوشت تیتار مرغ خورک	لحم [illegible]	م	حی ۲	محرور	.	.	.	سمین بدن مولد خون صالح مقوی قوت ماسکه و حواس موافق ناقهین و مفلوجین باه و [illegible] کننده قوت حافظه محرک باه ۱۲۵ [illegible]
گوشت بلبل	گوشت هزار داستان و عنادل	لحم العندلیب لحم ملیح الصوت	طائر یست معروف [illegible]	حی ۳	محرور	.	.	.	محرک باه خصوصاً مغز او [illegible] و سرکین او مجلی آثار جلد و [illegible] کننده رنگ [illegible] ازاله کلف و شعر زائد اطفال دور کند ۱۲
گوشت بلی	گوشت گربه	لحم السنور	م	حی ۲ در رطوبت غالب	موجب [illegible]	.	.	لا یوکل حرام	گوشت آن موافق پیران و مرطوبین و اوجاع مفاصل و مرطب و صاحبان نقرس و فتق [illegible] و لیو اسیر و در پشت پوستین گرم خشک [illegible] ۱۲
گوشت بهینس	گوشت گاومیش	لحم الجاموس	م	حی	نفاخ	گواچینی و دارچینی [illegible]			ثقیل و بطی الهضم مولد خلط ردی و جهت اصحاب ریاضت و هزال گرده نافع و گوشت بچه او در [illegible] و غلظت کمتر ۱۲
گوشت بحری	.	.	طائر یست شکاری بزرگ	حی ۲	محرورین	.	.		مجفف موافق مرطوبین مولد سودا ۱۲
گوشت بهیر	گوشت گوسفند	لحم الضان	م	حر ۲	نفاخ	گواچینی و دارچینی	گوساله		سریع الهضم کثیر الغذا مولد خون متین مقوی [illegible] و محلل اورام و استسقا
گوشت بهیڑیا	گوشت گرگ	لحم الذئب	حیوانیست درنده	حی ۳				لا یوکل	کباب او جهت امراض کبد نافع و [illegible] مقوی باه و [illegible] از سردی باشد ۱۲
گوشت [illegible]	گوشت [illegible]	لحم [illegible]	م	ح ۲	محرور	سکنجبین [illegible]	حلال	.	[illegible] جهت امراض [illegible] و تقطیر البول نافع و [illegible]
گوشت [illegible]	گوشت بره	لحم [illegible]	مشهور	حی ۲	.	.	.	.	[illegible] گوشت او باعث [illegible] ساعت ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
[illegible]	گوشت تیهو	لحم الدراج	م	حی ۲	محرور	ترشی	بٹیر	حلال	زیاده کننده جوهر دماغ و فهم و ذهن و حفظ مقوی معده و مبرد و بن بهی صالح الکیموس و سمین و جالی بیاض چشم و دافع آثار جلد ۱۲
[illegible]	گوشت پلنگ	لحم النمر	حیوانیست شبیه به شیر [illegible]	حی	.	.	.	لایوکل	بجهت جالی آن برای فالج و خدر و جالی مفاصل و نقرس و مرض [illegible] مفید و سرمه خون او دافع جمیع امراض چشم و طلای خون رافع آثار جلدی مثل بهق و کلف
[illegible]	گوشت گنجشک	لحم العصفور	م	حی ۲	محرور و احشا	آب انار و سکنجبین	بٹیر		محرک باه و سمن بدن و ملین طبع [illegible] مقوی معده [illegible] فالج و ضعف جگر و یرقان و استرخا و تعصیب را مفید مسقط ۱۲
[illegible]	گوشت چکاوک و قرقرا	لحم القبره و ابوالملیح	[illegible]	حی	محرور	کاسنی [illegible] و روغن بادام	.	.	[illegible] صاحبان قولنج و اوجاع مثانه را مفید و سوخته مجموع او جهة ذات الجنب و وجع الفواد نافع
[illegible]	گوشت مرغابی	لحم [illegible]	طائریست [illegible] مانند [illegible]	حر	محرور	مربای [illegible]	.	.	مولد منی [illegible] مقوی چشم و بدن محرک باه
[illegible]	[illegible]	لحم الحجل	طائریست معروف [illegible]	حی ۲	مصدع و مضر بول	سکنجبین و ترشی	بٹیر	.	مقوی اعضا و سریع الهضم کثیر الغذا مولد خون صالح و سمن بدن بهی فالج و لقوه و امراض بارده دماغیه و صدریه و استسقا را مفید ۱۲
[illegible]	گوشت [illegible]	لحم [illegible]	طائریست [illegible]	حی ۲ ی ۳	.	.	.	لایوکل	[illegible] مسهل فضلات [illegible] نافع استسقا و درد پهلو [illegible] روغن زیتون [illegible] نافع فالج و رعشه و اوجاع مفاصل و نقرس [illegible] بارده و [illegible] جهة [illegible] ۱۲
[illegible]	گوشت استر	لحم البغل	حیوانیست [illegible] اسپ و خر	حی ۳	.	.	.	.	درد مفاصل را نافع و چربی او جهة نقرس و [illegible] مفید و بخور چربی او مسقط جنین [illegible]

م	ت	ع	ه	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
گوشت خرگوش	گوشت خرگوش	لحم الارنب بری وحشی	حیوانیست کوچک گربه باریک و نرم مو بلند گوش	حر ۲ ب	مولد سودا و محرور	روغن بادام و انار	لوعزی		فالج و لقوه و استرخا را مفید و جلوس در طبیخ او نقرس و اوجاع مفاصل را مفید و شیر او [illegible] و ام الصبیان اطفال را نافع ۱۲
گوشت دنبه	گوشت دنبه	لحم الکبش	م	حی ۲	•	•	•	•	مولد خون غلیظ صالح الکیموس مقوی اعضا [illegible] چربی او محلل ورم صلابه [illegible] اعصاب [illegible] بدن ۱۲
گوشت ریکچه	گوشت خرس	لحم الدب	حیوانیست معروف شدید القوة					لایوکل	زهره آن مفتح مقوی و نوشامیدن زهره او و کبد او جهة صرع نافع و سرمه زهره او با آب بادیان و شهد جهة قوت بصر و بیاض چشم و روییدن موی مژه مفید ۱۲
گوشت سارس	•	•	طائریست طویل المنقار و طویل الرجل [illegible] خاکستری رنگ	بر رانقسم حر	حابس بول و براز	•	•	•	مقوی اعضا مانع فساد صفرا و خون ۱۲
گوشت سانپ	گوشت مار	لحم الحیه	م	ی ۳	محرورین [illegible]	•	•	لایوکل	سر او [illegible] مانع نزول آب چشم [illegible] روغن زیتون [illegible] ۱۲
گوشت ساهی	گوشت خارپشت	لحم القنفذ	م	ح ۲	مفید کبد و معده	[illegible] بارد [illegible]		لایوکل	گوشت او مجفف [illegible] مقوی [illegible] ۱۲
گوشت سرالاکو	گوشت [illegible]	لحم الوعل [illegible]	حیوانیست کوهی بقدر جاموش	حی ۲	[illegible]	سرکه [illegible] دانه [illegible]	•	•	جید الغذا مقوی اعضا [illegible] مفاصل مفید ۱۲
	گوشت کباب		حیوانیست [illegible]	ح ا ی ۲	قولنج	روغن بادام		[illegible]	گوشت او مسکن حرارت او جهة درد سینه [illegible] مزاج و [illegible] ۱۲

ه	ف	ع	ه	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
گوشت سور	گوشت خوک	لحم الخنزیر	م	ح۱ ر۲	عقل	شراب و شکر		لاالوکل	مفتح سدد و مسمن بدن مولد خلط غلیظ لزج مورث فساد و غشا و داء الفیل و اوجاع مفاصل و چربی او با نمک مومیائی رافع کرمی سم و حوله و جمیع نصال خون انسان [illegible]
گوشت شترمرغ	گوشت شترمرغ	لحم النعامه	مرغیست عظیم الجثه بلند گردن شبیه بشتر و منقار شتر [illegible]	حی۳	بطی الهضم محرورین	روغن و سرکه	مور		محلل ریاح قاطع بلغم رافع فالج و لقوه و استرخا و استسقا و نقرس و اوجاع مفاصل و فساد خون و محلل اورام و نگین او آثار کلف و جدری دور کند و سنگدان او مقوی معده
گوشت شتر گاو	گوشت اشترگاو	لحم الزرافه	جانوریست گردن مانند گردن شتر و پایش مثل پای گاو	ی۱ ح۳	مولد خلط سوداوی و محرورین	مهرا تجنیبن با پوست خربزه			مقوی معده زهره آن جهت نزول آب مفید
گوشت شیر ببر	گوشت شیر	لحم الاسد	م	حی				لاالوکل	دیر هضم مورث شجاعت و چربی او ضماد کردن بر قولنج [illegible] مقعد مقوی جماع محلل خنازیر و اورام خبیثه [illegible]
گوشت طوطی	گوشت طوطے	لحم البغبغا	طائریست سبز و سرخ و زرد	حی۲ ی۱	بطی الهضم	توابل حاره			حابس شکم نافع فربه و مقطر دافع کلف و سرخ بطی الهضم مفرح دل و زبان و مورث فصاحت و دافع لکنت زبان اطفال [illegible]
گوشت قمری	گوشت قمری	لحم القمری	م	حی۲	مورث وسواس و جذام	روغن و ادویه لطیفه و باد ام	بشیر		موافق مبرودین و مرطوبین و بیضه او برای سرعت تکلم اطفال خورانیدن مجرب است مولد خون فاسد [illegible]
گوشت گاو بیل	گوشت گاو	لحم البقر	م	حی۲	نفاخ	مرچ سیاه دارچینی	نیل گاو		بطی الهضم غلیظ ردی الکیموس مولد خون فاسد مورث امراض سوداوی مضر اصحاب درد مفاصل و عرق النسا
گوشت جوتره	گوشت کبوتر	لحم الحمام	م	حی۲ ی۱ و جنگلی حی۳	محرورین	گشنیز و انگور	تیتر		جهت فالج و لقوه و رعشه و خدر و استرخا مفید مولد خون صالح مسمن بدن مقوی گرده و مثانه مهیج و مولد منی و استسقا زقی و طبلی را مفید

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
گوشت کتا	گوشت سگ	لحم الکلب	م	حی ۲	·	·	·	حرام	جگر بریان نموده او دافع سمیت سگ دیوانه و خاکستر زبان او دافع سوزاک و زخم مجاری بول و چربی او محلل خنازیر ۱۲
گوشت کچهوا	گوشت سنگ پشت	لحم السلاحفات	م	ح ۲ ر ۱	امعا	شهد	·	[illegible]	مقوی باه و گرده [illegible] جهت تحلیل ریاح غلیظه والتیام [illegible] و محلل اورام [illegible] نافع وطلای زهره او جهت خناق [illegible] [illegible] ۱۲
گوشت گدها	گوشت خر دور از گوشت	لحم الحمار الاهلی	م	ح ۲ ی ۳	·	·	·	·	غلیظ البطی الهضم و کباب جگر برای صرع و تب ربع مفید و ضماد چربی او [illegible] و التیام جراحات [illegible] مفید و [illegible] آن جهت برقان و [illegible] و اخراج جنین و [illegible] جهت عسر ولادت مفید و ضماد سوخته [illegible] [illegible] جهت خنازیر و مفاصل نافع ۱۲
گوشت گدهه	گوشت کرگس	لحم النسر	طایریست [illegible]	حی ۲	ردی الغذا	دارچینی سرکه	·	لا اوکل	گوشت محلل ریاح غلیظه و قولنج سجاد و فواق مفتح سدد و [illegible] ناجع بلغم و طلای [illegible] مقوی [illegible] [illegible]
گوشت کلنگ	گوشت کلنگ	لحم الکرکی	طایریست [illegible]	حی ۲	دیر هضم مولد خلط غلیظ	سرکه و آب نمک	·	حلال	مفتح سدد و مقوی بدن محلل قولنج و مغز سر آن دافع شبکوری [illegible] و طلای مغز سر آن برص جرب نافع و زهره او با روغن [illegible] رافع نسیان و سفیدی [illegible] چربی با [illegible] صلابات [illegible] مفید
گوشت گورخر	گوشت گورخر	لحم الحمار الوحشی	حیوانیست شبیه بحمار [illegible]	حی	غلیظ مولد سودا	نانخواه دارچینی زنجبیل	·	·	در جمیع افعال مثل حمار اهلی و طلای چربی آن با شیر [illegible] جهت رفع گریه اطفال [illegible] و طلای زهره او جهت رفع داء الثعلب و دوالی و چربی رافع کلف و قوبا ۱۲
گوشت لوکلا			طایریست مشهور [illegible] [illegible] الصوت	حی	·	·	·	·	گوشت آن قابض شکم مقوی جسم دافع فساد باد و بلغم ۱۲
گوشت گوه	گوشت سوسمار	لحم الضب [illegible]	حیوانیست [illegible]	حی ۳	مکرب	روغن گاو و سرکه	سانڈه	لا اوکل	[illegible] بیاض چشم و نزول الماء را مفید و [illegible] [illegible] چربی آن [illegible]

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
گوشت گهوڑا	گوشت اسپ	لحم الفرس	م	ح ۲	محرور	دوغ انار و جوش اوان			خوردن او صورت شجاعت و فصاحت [illegible] مقوی باه [illegible] قاطع اسهال بطونی
گوشت گینڈا	گوشت کرگدن	لحم الکرکدن	حیوانیست [illegible]	حی	لا یوکل	.	.	حرام	محلل [illegible] جهة بواسیر [illegible] مفید و طلای [illegible] او باعث [illegible] و قطور روغن پوست او با روغن کنجد جهة [illegible] مفید ۱۲
گوشت لٹوره	گوشت کاسکینه	لحم الشقراق	طائریست از گنجشک بزرگتر [illegible] میکند	حی ۲	مصدع	محرور	سکنجبین		محلل قوی ریاح غلیظه و سوداء بلغمیه [illegible] جهة کلف نافع ۱۲
گوشت لک لک	گوشت لک لک	لحم اللقلق	طائریست معروف	حی ۲	محرور	کشنیز	.	.	فالج و لقوه و عقد ریاح غلیظه و برودت [illegible] اعضاء و ضعف باه را مفید و [illegible] قوی تر از گوشت [illegible]
گوشت لوا	.	لحم السلوا	م	ح ۲ ی ۳	دیر هضم قابض شکم	روغن سرکه	.	.	مقوی دماغ و جگر مشتهی طعام [illegible] مفتح و دافع استسقا و ریاح غلیظه و فالج و برودت و احشا و اعصاب محرک باه ۱۲
گوشت لومڑی	گوشت روباه	لحم الثعلب	م	حی	لا یوکل	سکنجبین و انار میخوش و دوغ	نیو لا		[illegible] زنده [illegible] مفاصل و اوجاع بارده و صلابت مفاصل را مفید ۱۲
گوشت مرغابی	گوشت مرغ آبی نزقاز	لحم الاوز و طیر الماء	مرغیست آبی چند قسم	ح ۱	نفاخ و دیر هضم	آب انار و آب کامه	بط		مسمن بدن غلیظ الغذا محرک باه و [illegible] و [illegible] امتلای و تحلیل اورام بارده و صلابت مقعد و شقاق و [illegible] جلد را نافع ۱۲ [illegible]
گوشت مرغ خانگی	گوشت خروس و ماکیان	لحم الدجاج و دیک	م	جوان [illegible]	[illegible] و بواسیر	روغن	کبوتر خانگی		کثیر الغذا زیاده کننده عقل و منی مقوی دماغ و فهم و ادراک [illegible] نافع قولنج [illegible] خون [illegible] اگر شکم او را [illegible]

هـ	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
گوشت چعولا	گوشت بحیره دسکانه	لحم الصفراغون وطعوه	م	حی ۲	محرور	.	لڈره	.	بریان کرده با شهد استعمال نمودن مفتت سنگ گرده ومثانه وعسر بول را نافع مرقوی ۱۲
گوشت مور	گوشت طاؤس	لحم الطاؤس	م	حی ۲	بطی الهضم غلیظ	توابل حاره	.	.	مقوی معده وشوربای او ذات الجنب درد پهلو را مفید وطلای چربی او محرک باه وسفوف سوخته او مقوی دندان ۱۲
گوشت دموکا	گوشت فالنجه	لحم العیق وعیله	م	ح	.	.	.	.	مقوی حافظه ومغز آن مقوی ذهن اطفال ۱۲
گوشت ناکا و گهریال	گوشت نهنگ	لحم التمساح	حیوانیست دریائی خونخوار در بزرگی مشابه بسوسمار [illegible]	ح ۲ ی ۳	ردی الکیموس	.	.	.	گوشت محرک باه وشوربای او سمن بدن خوردن رافع قولنج وسرگین او رافع بیاض چشم وچربی او [illegible] اکل رافع صداع وشقیقه ودرد گوش [illegible]
گوشت نیلگاے	گوشت نیلگاو	لحم البقر الوحشی	حیوانیست دشتی مشابه گوزن	حی ۳	نفاخ	گرم مصالح	.	.	مولد سودا سریع الهضم مدر بول مقوی باه مبرد وین وشاخ سوخته آن بالکیاجیه [illegible] وسیلان رحم رطوبی ودموی نافع ۱۲
گوشت نیلکنٹھ	گوشت سبزک	.	طائریست سبز مائل بسیاهی مشهور	حی ۲	.	.	.	.	دافع فساد بلغم دخون وخوردن او برای آتشک مفید ۱۲
گوشت نیولا	گوشت راسو	لحم الابن العرس	حیوانیست مشهور موش ودراز [illegible]	حی ۳	محرورین	سرکه	کوه	حرام	راسو را ذبح نموده وشکم او صاف نموده با روغن زیت با نمک [illegible] تا که گداخته [illegible] نموده [illegible] مدر بول [illegible] مفاصل وعرق النسا [illegible]
.	گوشت داق		[illegible]	ح ۲ ی ۱	محرور	فواکه حامضه وسکنجبین	.	.	محلل ریاح رافع فالج مطلقا [illegible] رافع رعشه وجهت بیاض چشم وبهق مفید ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مف	مص	ب	ن	افعال وخواص
گوشت ہاتھی	گوشت پیل	لحم الفیل	حیوانیست عظیم الجثه سیاه رنگ	بے	لایوکل	.	.	حرام	اکتحال زہرہ آن جالی آثار چشم ومقوی آن وناخن او رافع بیاض چشم واستان او ... شدن زنان عاقر مجرب وجھوار سرگین او رافع حمل بخور سرگین او رافع تپهای ... [illegible]
گوشت ہدہد	گوشت مرغ سلیمان و ابوبک	.	طائریست خورد باطوق منقوط به نقطهای سیاه و زرد	حی ۲	.	.	.	.	مفتح سدد وقولنج وپیچش را مفید محلل خون منجمد گرده ومثانه ودل او خشک نموده مقوی باه ودر سرمه زہرہ او بیاض چشم را نافع [illegible]
گوشت چیلہ	گوشت مردارخوار	لحم الرخمه	طائریست بزرگ جثه از کرکس	ح ۲ ی ۱	معطش و محرق	.	.	.	ذرور پوست آن ترف الدم وملتیم جراحات و ... جہت ... نافع ودر زہرہ آن قطوراً با روغن بنفشه ... طرف مخالف جہت شقیقه مجرب وبول سرگین ... مفید ۱۲
گوشت ہرن	گوشت آہو	لحم الظبی و غزال		حی ۲	بطی الہضم مورث قولنج	سکنجبین فواکہ ترش	گوشت گاو		در جمیع افعال بمزاج انسان موافق کثیر الغذا سریع الہضم مجفف وجہت فالج واسترخا وامراض بارده مفید وجلوس بر پوست باعث گریختن ہوام ۱۲
گوشت ہنس	.	لحم الراسمان	طائریست چون سارس	حر	نفاخ بطی الہضم	گرم مصالح			گوشت آن مسمن ومشتہی طعام مقوی اعضا دافع صفرا وآواز گلو صاف میکند ورنگ رو برافروزد دافع سرخ باد ۱۲
گوکرمتہ	کلاه ماران	قطر وسماروغ	رستنی است که در ایام برشکال ... سفید	بر ۲	سدد مورث قولنج	نمک و فلفل و سکنجبین	.	.	دیر ہضم نفاخ مورث فالج وسکته ... او با تازه بیاض چشم را مفید مقوی بصر ۱۲ [illegible]
گوکھرو	خارخسک	حسک	م	حی ۲	طحال	بادام	تخم خیارین	۶م	مدر بول مفتت سنگ ملین کاسر ریاح ودرد کمر واستسقا وقولنج ریحی را مفید محلل ... حیض ۱۲
ساگ گوکھرو	خارخسک تره	بقلة الحسک	م	ی ۲	طحال	نمک	خرفہ کا ساگ	.	ملین الطبع مواد خون رقیق کاسر ریاح مصفی خون ... مدر بول وحیض [illegible]

ه	ف	ع	ه	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
گوگل	بوی جوودان	مقل ارزق	مانند درخت [illegible] و چند نوع است	ح ۳ ی ۲	ریه و جگر	کتیرا و زعفران	صبر و مرمکی	۳-۲	جالی ملین محلل ریاح بواسیر منقی اخلاط لزجه که از دماغ و گلو و درد صرع رطوبی را مفید ۱۲
گولر	ثمر شجره دالجراد م	خمیر	م	ح ۲ را بعضی ب	معده و محرور حمی	انیسون سکنجبین	.	.	ثمر او نافع وسواس و سرفه صبی و درد سینه و سپرز و گرده نفث الدم و لعوق او جهت ربو و ضیق النفس و سرفه کهنه را مفید و برگ او سائیده جهت آب قاطع اسهال و ثمر او نفاخ ردی الغذا [illegible]
گومه	.	.	نباتیست	حی ۲	محرور	انار	.	.	ملین دافع فساد باد و بلغم و یرقان و اماس عضا و کرم شکم و بواسیر و تخم او بقدر کیما شه سائیده در بنات صفا و نمودن ممسک قوی است ۱۲
گوند بطم	صمغ بطم	علک البطم	صمغیست از درخت بطم	ح ۲	محرورش قلاع	مضمضه آب مورد	مصطکی		منضج محلل نافع سرفه بلغمی و جرب و حکه ۱۲
گوندل	بیرزد	بردی	نباتیست ساق غلیظ برگ آن مانند برگ خرما و لسیان حصیر سازند	ب ۲ ی ۱	احشا	شهد	.	.	آب او جالی دندان قاطع نزف الدم و خائیدن جهت رفع بد بوئی دهان و لحسن شراب مفید و [illegible] محلل اورام و اشا معین محرق آن با سرکه نافع ورم طحال ۱۲
گوندنی	.	.	درختیست مانند بزرگ مائل بزردی بقدر نخود و مستعمل [illegible]	بر	معنی نفاخ	قند	.	.	ملین منضج قاتل کرم شکم و سرفه را مفید مصفی آواز و برگ او [illegible] بر آن تور دهن و قلاع مفید و خاکستر برگ او نافع زخم ۱۲
گولا			[illegible]	۲ر	مبرودین دو طحبین	نمک و شکر	.	.	مفرح قلب دافع خفقان مسکن حدت خون و صفرا و سوزش معده و کبد و پوست او مقوی معده و دل و طلای پوست رافع کلف و تخم او [illegible] ست ۱۲
گجهد	خرمای هندی	رطب هندی	م	۲ح	محرق خون	بادام	کشمش	.	محلل مسهی مقوی معده و کبد و باه موافق مزاج برطوبه مزاجان مسمن بدن مولد خون ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
کهربا	سنگ بهری	توتیای کرمانی	بجبریت چون نمک معدنی بمصطکی	مغسول بی و غیر مغسول	مسدد	شهد	توبال النحاس	۲ در	مقوی روح باصره حافظ صحت چشم مانع انحدار مواد بسوی او دافع زخم چشم و بینی و جذب دماغ و مقعد و سرطان مفرح و سائر اعضا [illegible]
گهر	کفشک و زالگه	ظلف	جهت جلب بر دست و یا حیوانات رویده شکافته می شود	بی			سینگه		سوخته مجموع هر حیوان مسهل و ضماد آن با شراب جهة گزیدن هوام و با شهد جهة نقرس نافع و طلای سوخته سم بز با سرکه جهة داء الثعلب مفید ۱۲
کهر بکرا				حی					مجفف و مغلظ منی مقوی باه منعظ مفید سوزاک ۱۲
	کهربا و کاه ربا	قرن البحر مصباح الروم	صمغ درختیست طلائی رنگ	مع و بعضی بی	سر	بنفشه	طباشیر و سندروس		مفرح مقوی دل حابس خون همه اعضا [illegible] و باطنی دق و اسهال دموی مقوی معده و کبد و مجاری کابول نافع ضعف گرده و مثانه یرقان و بالخاصه نافع [illegible] ۱۲
کهرنی			درختیست [illegible] سیاه شیر [illegible]	ح ۱ ر ۲	مورث قولنج	کاقند و دوغ			مفرح مقوی اعضا [illegible] مسکن [illegible] و مشتهی طعام و باه [illegible] مغلظ منی مفید سوزاک [illegible]
کهنبار			درختیست کهروار	ح	نفاخ				دافع فساد صفرا و خون و قولنج و [illegible] گران مولد منی مقوی دماغ مدر بول ۱۲
کنگچی	چشم خروس	عین الدیک	م	ح ۳ ی ۲	محرور و مصدع	کشنیز و شیر تازه		۱ در	مفرح و مقوی اعصاب حافظ قوت [illegible] پیری و بجهت قوت باه و ازدیاد منی مجرب دانسته اند ۱۲
کهیرا	خیار و بادرنگ	قثد	م	بر ۲	مفتح افواه عروق [illegible]	[illegible] و شهد نانخواه			مسکن حرارت صفرا و خون و سوزش احشا دافع تشنگی و امراض حاره دماغیه و بیخوابی و حمیات حاره و آب [illegible] دافع تپ صفراوی و دموی و بلغمی ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
کھیرے کے بیج	تخم خیارین	بزر القثاء	م	بر ۲	مبرودین	بادیان	تخم ککڑی	۹ ر	مدر بول مخرج صفرا سوختہ باورار و حرقہ بول وورم کبد وطحال و حمیات حارہ را مفید ۱۲
کسیلی کسیلا	کسیلی کسیلا	۰	چوب خیاسبت شبیہ برونامس	حی ۱	محرور	کتیرا	دارچینی اسارون بادام تلخ	۳ ر	مجفف ملطف مدر مفرح مقوی دل و معدہ مغری مجفف رطوبت مخرج ۱۲
گھی	روغن زرد	سمن	م	حرا	مرخی معدہ و مسقط اشتہا	نمک و شہد	شیرازہ	۵ تولہ	ملین منضج مسمن مفتح سدد و مصفی آواز و خشونت سینہ و حلق و سرفہ خشک و قروح [illegible] باعث برآمدن دندان ۱۲
کہیونی	نیوند مریم	حب الکلب	حب [illegible] شبیہ [illegible] آن [illegible] خوشبو	حی ۲	دماغ و احشا گرم	گلاب و روغن بنفشہ	انزروت و بادام تلخ	۲ ر	باقوت محلل و مفرح [illegible] مفرح مقوی حواس مخرج رطوبات غلیظہ لزجہ سینہ [illegible] و غشی را مفید مقوی جگر و طحال مسکن درد باطنی کبد و طحال و گردہ [illegible] خصوصاً [illegible]
گھیکوار	فیقرا	صبارا	م	حی ۲ ۳	محرور			۲ ر	مسہل صفرا نافع امراض بلغمی و طحال و درد شکم ہاضم طعام و مضاد برگ [illegible]
کیتکی	نوع از کاذی		درخت [illegible] خوشبو [illegible]	حی ۲	محرور	صندل سرخ	صندل سرخ	۶ ر	مفرح مقوی دل و دماغ و جگر و سایر حواس مسکن حدت خون و صفرا [illegible] خفقان اصلاح
کیتھہ کوٹھ	۰	۰	[illegible]	بی ۲	اسینہ	قند			[illegible] مفرح [illegible] مقوی دل [illegible] معدہ و کبد و دافع صفرا [illegible] برگ او ورد دگلو را مفید ۱۲
کیچوہ	زعفرانہ	حراطین [illegible]	م	حرا با [illegible] خارجی	۰	روغن بادام	چوک	۵ ر	[illegible] مدر بول [illegible] مقوی [illegible] و [illegible] مفید [illegible] بادام [illegible]

م	ف	ع	مر	ط	مض	مص	ب	ی	افعال و خواص
گیرو	گل سرخ مصری	طین مصری	م	بی ۲	اعصاب و ثقال و مسدد	مصطگی	کتیرا و گل ارمنی	۵ ر ۶ ر	قابض مجفف رادع حابس خون مسکن حرارت اعضا دافع نفث الدم قرحه امعا و مثانه و بواسیر و جریان دم حیض قاتل کرم ضماداً رادع محلل ۱۲
گیل داؤدی	سرخس	.	بیخست سیاه مائل بسرخی برگ و بیرون [illegible]	ح ۲ ی ۱	ریه	شیخ ارمنی	کمیله	۶ ر	جالی مفتح محلل ریاح منفخ مجفف جلد لذع خارج دافع قمل و بجا ... و دوی مسهل اقسام کرم شکم و دواعا
کیسر	ارکیاس	زعفران کرکم	م	ح ۲ ی ۱	مکدر حواس و مرخی اعضا	زرشک افیمون سکنجبین	تخم لبلاب	۳ ر	مفرح مقوی حواس قوی احشا و آلات تنفس مدری منضج محلل مسمن عفونت خلط مورث نشاط و ضماد ... [illegible]
گیکڑا	خرچنگ	سرطان نهری	م	بر ۲	مثانه	گل مختوم	صدف	سوخته ۲ ر ۵ ر	کثیر الغذا بطی الهضم مسمن و مخصی ادسل و دق و ... نفث الدم ... مدر بول و حیض ... سل و دق و هزال مفرط مفتت سنگ ۱۲
کیله	.	موز و طلع	م	مع در گرمی و ترقی دحار ...	مولد ریاح و ثقیل بلغم و نفاخ	نمک و زنجبیل و شهد	شکر قند		کثیر الغذا بطی الهضم ... مولد ... غلیظ مسمن ... مفرح ملین سینه محرک ... جالی و نافع ... سرفه یابس و خشونت حلق ... مفید ۱۲
گیندا پیلا پھول	گل صد برگ	.	گلیست مشهور	ح	.				برای درد گوش چکانیدن مفید محلل ورم پستان مدر بول ... درد دندان ... با فلفل نوشیدن بواسیر را نافع
گیهوں	گندم	حنطه	م	ح ۱ مع	صاحبان سده و عرق و احشا	سرکه و کابجی			بهترین اطعمه کثیر الغذا مولد خون صالح مسمن بدن ... مفتح ... خام او مولد کرم معده ۱۲
گیهوں جنگلی	گندم دشتی	دوسر	نباتیست مانند گندم و دانه دراز در دشت تر	ح ۱ ر ۲	انیسون	گل کتیرا	کالا دانه	۳ ر	مسهل منضج محلل مخفف ... قاتل کرم معده ... جهت تحلیل ... ضماد ... ابتدای اورام صلبه ... نافع ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
کیوڑہ	عرق کیوڑہ	[illegible]	م	حی بی	طحال	عناب	صندل سرخ	۳ تولہ	مفرح مقوی دل و دماغ و سایر حواس و اعضا نافع خفقان و حرارت قلب معدہ و غشی و سردرد و اندوہ و مصفی و مالیخولیا و اعیا و شربت او قبل از حدوث حصبہ و جدری مجرب است ۱۲
کیوڑہ کی جڑ	بیخ کیوڑہ	[illegible]	م	حی ۲	طحال	عناب	شاہترہ	تولہ	محلل مصفی مقوی حواس مسکن دردہ شدید نافع فساد خون مثل جذام وغیرہ ۱۲
.	لاجورد	لازورد	سنگیست کبود [illegible]	مغسول [illegible] طلا [illegible]	معدہ و کبد	مصطگی کثیرا شبہ	حجر ارمنی	۳ ر	جالی و صاف کنندہ اخلاط مسہل سودا و اخلاط غلیظہ و مالیخولیا [illegible] سودا [illegible] مفرح و مقوی دل [illegible] مفید ۱۲
.	.	لاذن	رطوبتیست [illegible]	حی ۱ ی ۲	مکرب محرور	گلاب صندل سنبل رومی		۲ ر	ملطف منضج محلل [illegible] مقوی معدہ و کبد [illegible] اخراج جنین [illegible] قروح عسر الاندمال طلا [illegible]
.	.	لاغیہ	نوعی از تبوعات نبات آن [illegible]	حی ۳	امعا	کثیرا	انیسون	۲ ر	مسہل قوی و مقوی [illegible] استسقا [illegible] اصفر و اخلاط محترقہ را نافع ۱۲
لاکھ	لاک	لک	صمغ درختیست [illegible]	ی ۳ مغسول الطف	طحال و سینہ	مصطگی	ریوند طباشیر	۲ ر	جالی محلل منقی [illegible] دفع [illegible] جگر و طحال [illegible] استسقا یرقان و ضعف گردہ را مفید مقوی جگر محلل [illegible] ۱۲
لال	لعل	[illegible]	سنگیست [illegible]	تا تل ع				[illegible] دو جو	مفرح دل و اعصاب و قوت باصرہ و قوی [illegible] نفث الدم و بواسیر و در جمیع امراض سودا وی مفید ۱۲
لال ساگ	[illegible] بندک	[illegible]	[illegible]	ب ۳ ی ۱	ریہ	صندل [illegible] تربت [illegible]	چولائی		قابض [illegible] نفث الدم [illegible] صفرا وی و اسہال [illegible] مسکن حرارت ظاہری [illegible] مفید [illegible] مسکن درد گوش ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
لالا	لاله	شقائق النعمان	نباتیست برگ آن قریب با گشنیز شباهت دارد [illegible]	ی ۲	گرده و مثانه			۳	ملطف مفتح وگل خشک آن [illegible] اعضا و آشامیدن با شیره در بول و حیض و در شیر ۱۲
لائی	کنجده	انزروت و کحل پارسی	صمغ درختیست سرخ و سفید مائل بزردی طعم تلخ مائل بشیرینی	ح ۲ ی ۱	معا	نشاسته و روغن بادام	نشاسته و کتیرا	[illegible]	ملین محلل اورام و ریاح مفتح سده مجفف مسمن بدن مدمل مغری مسقط جنین [illegible] قاتل کرم معده و نافع جلدی و درد مفاصل و قروح وسیلان دم را مفید ۱۲
لیلی	.	.	نباتیست برگ آن [illegible] بیخ آن خوشبو [illegible]	حر					بالائی [illegible] دافع خون بواسیر و مغز تخم او امراض چشم را مفید ۱۲
لنگوره لکوشه	.	.	درختیست [illegible]	بر					مسکن حدت صفرا و خون و امراض دمویه و صفراویه را مفید ۱۲
لجالو	.	.	نباتیست [illegible]	بر ۲	طحال	شهد	برگ دهلی	[illegible]	محلل جالی مسهل بلغم و مره سودا مدر حیض مخرج جنین مفتح و آتشک و جذام و داء الفیل را مفید و قطور آب او در چشمها کهنه و ناسور را مفید ۱۲
لچهنا لچهمنی	مهره گیاه	بروج الصنم و اصل اللفاح البری	بیخیست بشکل آدمی [illegible] گذاشته باشند	ی ۲	روح لفانی	دارچینی و شهد	دهتوره	۲	پوست بیخ او مجفف مخدر و آشامیدن بیخ او با زعفران [illegible] در درد مفاصل مفید و با شهد مقی صفرا
لوبان لبان	درخنک	ضرو	صمغ درختیست خوشبو شبیه بمصطگی	ح ۲ ی ۳	محرور	شیره کاهو	حب البطم و مصطگی	۲	مقوی معده و باه و مشتهی محلل ریاح رافع نفث دم بلغم [illegible] سرفه بارد و مضمضه آن برای درد دندان مفید و دود چوب سوخته او قاطع نزف الدم و روغن او مقوی اعصاب و قوبا را مفید ۱۲
لوبیا	لوبیا و لوبا	فریقا	حبیست از حبوب [illegible] غلاف آن از غلاف باقلا دراز و باریکتر	ح ۱ ر ۲	نفاخ بطی الهضم	سوخته زیره و نمک	باقلا		مجلی محلل [illegible] ملین سینه و ریه مولد منی [illegible] محرک باه مسمن بدن منقی خون نفاس مخرج جنین و درد گرده را نافع ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
لوده پٹھانی	.	.	پوست درخت سفید رنگ	حی	قابض			۳ر	مقوی چشم دافع فساد بلغم حابس خون حیض مغلظ منی مقوی باه در معاجین مستعمل
لونگ	میخک	قرنفل	م	حی ۲	گرده و امعا	صمغ عربی	دارچینی لبسباسه	۴ر	مفرح مقوی ارواح و اعضاء رئیسه باطنیه و دماغ و ذهن و تذکر و مبهی رافع صداع بارد و فالج و لقوه و نزلات و سکته و کل امراض را مفید و مفتح سدد [illegible]
لونیا کا ساگ	.	بقلة الحمقا	تره ایست کوچکتر از خرفه	تازه بی و خشک حی	نفاخ طحال	پودینه مصطگی	خرفه		ملین افزاینده بلغم و صفرا مسکن جوش خون و حرارت جگر و معده و حمیات حاره ۱۲
لوہا	آهن	حدید	م	بی	مصدع	مسکه	نحاس		مجفف نافع ریاح بواسیر مقوی معده و ممسک منی و مبهی ۱۲
لوہچون	تفال آهن	توبال الحدید	جرمیست چون ریزه از آهن	حی ۲					حابس سهال و خون رافع ذرب و ضعف باه را مفید ۱۲
لوہے کا میل	چرک آهن و ریم آهن	خبث الحدید	م	حی ۲ بی	ریه	کتیرا و شهد	پوست تخم مرغ	۳ر	بغایت مجفف مقوی معده و قلب و دماغ حابس نفث الدم مدر حیض بواسیر و طحال را نافع محلل ورام مبهی مصفی آواز نافع سلس البول [illegible]
لہسن	سیر	ثوم	م	حی ۳ بار ۲ قیت	محرور و مصدع [illegible]	کتیرا کشنیز	پیاز	۳ر	محلل جالی مفتح مجفف رطوبات معده مدر مفرح مصفی آواز و حلق دافع ربو و ضیق النفس امراض عصبانی و لقوه و رعشه و فالج را مفید [illegible]
لہسن جنگلی	سیر دشتی	اسقوردیون	نباتیست چون [illegible] و قابض	حی ۲	محرور و امعا	کشنیز و انار ترش	پیاز دشتی	۲ر	محلل جالی نافع امراض طحال و استسقا مدر بول و حیض ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
لسوڑہ	سپستان	سفستان دبق	م	سع	معدہ و کبد	عناب و گلسرخ	خطمی	۲۰ دانہ	ملین بطن و سینہ وحلق و اورام حلق مسہل مواد صفراوی وبلغمی و دموی مسکن حدت صفرا و خون وعطش و سوزش بول وتپہاے حارہ وسعج [illegible]
لیمون میٹھا	لیمون شیرین		م	حر	مہیج صفرا	لیمون ترش	ترنج		مسکن حرارت و تشنگی مقوی معدہ و دل مفرح خون رافع خفقان واختلاج دل ۱۲
لیمون کاغذی			م	ب ۲ ی ۲	عصب و صدر و باہ	عناب و شکر	نارنج		مقوی جگر دافع سوزش و تشنگی و یرقان و غثیان و قی صفراوی قاطع اخلاط وحمی صفراوی دافع سموم ہوام [illegible]
لیمون کے بیج			م	بی	صدر	سونف	ایرتنگ	۲ ر	قابض حابس اسہال [illegible]
مائین چھوٹی	مازو خرد	عفص و ثمر الاثل	ثمر درخت عذبہ است و برابر نخود و ازان بزرگ	ب ۲ ی ۳	سر و سینہ	دوقو و تخم کدو	مازو و تخم انار	۲ ر	قابض منشف رطوبات و باشلزاما دفع ربو و سعال و ضعف جگر واحشا و اسہال و قطع نزف الدم و نفث الدم و ضماد او با سرکہ نافع بہق [illegible]
مائین بڑی	گزمازج	ثمرة الطرفا	ثمر درخت عذبہ است شکلش بزرگتر از عذبہ	بی ۲	سر	دوقو	مازو	۲ ر	رادع محلل ورم طحال قابض حابس اسہال نافع قروح ریہ و رطوبت [illegible] نافع امراض حلق و سینہ ۱۲
ماجو	مازو	عفص	ثمر درخت شبیہ بہ بلوط	ب ۱ ی ۲	سینہ و حلق	کتیرا و صمغ عربی	پوست انار و ہلیلہ زرد	۲ ر	حابس اسہال [illegible] مجفف رطوبات رحم [illegible] قاطع رعاف نافع امراض چشم [illegible] و مقوی لثہ و دندان قلاع و ضماد او رادع محلل ۱۲
مالکنگنی	۰	۰	ثمر نباتیست بقدر نخود [illegible] تیرہ رنگ	ح ۲ ی ۲	محرور و جوان	۰	سپند شہد	[illegible]	مقوی دماغ و قوت حافظہ و ذہن و باہ و معدہ نافع اوجاع مفاصل و عرق النسا و درد پہلو و امراض [illegible] عصبانیہ و لقوہ و فالج دافع فساد باد و بلغم [illegible]

هـ	ف	ع	م	ط	مغ	مص	ب	ق	افعال و خواص
•	مامیران		نوعی از زرد چوبه است نوچک باریکتر گره دار	حی ۲	گرده	شهد	زرد چوبه	نصف	جالی محلل مفتح مدر منقی دماغ مفرح جلد نافع یرقان و امراض چشم و سرمه او ظلمت بصر را مفید و با سرکه و شهد رافع برص و کلف و بیاض چشم و اشامیدن نیم او محلل ریاح نافع یرقان
مانک مور				ح ۲					برگ او در روغن سیاه سوخته درد مفاصل را مفید ۱۲
•	ماهی دانه	قایم بالذات	مناسبت بشیر دار کال آن زرد و تیز آبی و علاقی مخروط شبیه کتیرا کبیر	ح ۲	ریه و معده و مقعد	کتیرا و انیسون	جمالگوٹه	۲ ر	مسهل بلغم محلل قولنج نافع اوجاع مفاصل مخرج بلغم غلیظ و مره سودا
	ماهیانه	صحناة		حی	محرور و سوداوی مزاجان	زنجبیل و تخم کاهو و ذر[illegible]			مجفف رطوبات معده قاطع بلاغم و جالی آن دافع بدبوی دهن و جهت فالج و امراض بارده و درد پهلو و تقویت باضمه و برانگیختن اشتها نافع ۱۲
	ماهی زهره	سمک السهک ماهیزهرج	پوست گیاهی است زرد شبیه بشبرم	حی ۳	امعا	کتیرا و نشاسته	لوزبدان و ایرسا	۳ ر	مسهل قوی اقسام بلغم و اخلاط غلیظه محلل ریاح و اوجاع مفاصل و نقرس و عرق النسا
شتر کالی	جلبان	خلر	م	حی ۲	موثر اسهال و معی	شهد و گلاب و غیره		۹ ر	ملین افزاینده خون دافع آماس اعضا و فساد بلغم مفتح سدد و جالی صفی سینه و ریه و محلل صلابات مولد ریاح ۱۲
مٹی داغستانی	گل داغستانی	طین داغستانی	قرص خاکی است خاکی رنگ با خوشبو	بی ۲	مفسد خون مسدد	باب بشستن			مفرح حابس نزف الدم ۱۲
مٹی ملتانی	گل ملتانی	طین ملتانی خراسانی	م	بی ۲	مسدد	کرفس			مسکن قی و صفرا مهلک مقوی معده نافع نزلات خوشبو کننده بو

ھ	ف	ع	م	ط	مف	مص	ب	ق	افعال وخواص
مٹی کھریا	گل سفید	طین الابیض	خاکیست سفید سرخ چسپنده باخوشبو	بی	.	.	.	.	جالی محرک موی سرمدی ترح فرجمند و دماسیل و کحل و رام جاره و زرد و اطلاء ۱۲
مٹی سروجونی	گل سرشوئی	طین الفارسی	خاکیست مائل بہ زردی و خوشبو	بے	ریہ	آب سرطانات	.	ماشہ	جہتہ درد ریہ نافع ۱۲
بچھو جچی	.	.	گیاہیست اکثر در کنار آب استاده میروید	ب	.	.	.	.	حابس شکم دافع جذام و امراض جلدی مثل آتشک و جرب و حکہ قاتل کرم شکم ۱۲
بچکند	.	.	درحقیقت موسط گل آن کوچک سفید	حی	.	.	.	.	مسہل درد سر نافع بلغم و سرخرو دریاح و علواآ دافع و حابس خون بواسیر [illegible]
بچھو دان	.	.	بیخ است سفید و درخت شاخہای آن ... برگ آن زرد	حی	.	.	.	.	با قوت قابضہ و مسہل مثل راوند جہتہ وجع مفاصل و گردہ و قولنج مفید ۱۲
مچھلی بام	مارماہی	.	ماہی است مشابہ مار	حی	.	.	.	.	مقوی باہ محلل ریاح و در دست گرفتن قاطع سیلان خون ۱۲
مچھلی جھینگا	ماہی روبیان	.	م	تازہ ح۲ راد خشک	مولد سودا	روغن بادام و شکر	ریگ ماہی		مقوی مولد خون صالح و مسخن گرده و رحم و بازرده تخم مرغ لغایت محرک باه و سرسہ خشک او بابیچ سیاه نافع شبکوری ۱۲
مچھلی روہو	شبوط	.	م	بی ۲	معده	شہد	.	.	مقوی باه و دماغ مولد خون غلیظ ردی الکیموس ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
مچھلی ریگ و ریگ ماہی	ریگ ماہی	سمک الرمل و سمک الصیدا	ماہی ست که اکثر در ریگ یافته میشود مشابه حردون	حی بارطوبه فضلیه	محرور	نمک سود	ثعلب مصری		گوشت او با تخم مرغ محرک باه و منعظ ۱۲
مچھلی کا انڈا	تخم ماہی	بیض السمک	م	بر	بلغم افزا	.	.	.	مبهی مقوی اعضا مسخن دافع پرسیه ۱۲
مجیٹھ	روناس	فوة عروق الصباغین	قسمیست سرخ مائل بسیاهی	حی ۲	مسروشانه و مورث بول الدم	کثیرا و انیسون	کبابه و سعتر	۳م	مفتح سده مدر مطلقا مقوی معده و امراض بارده عصبانیه و فالج و لقوه و یرقان را مفید منقی جگر و طحال رادع قوباء و آثار جلدی [illegible]
مرچ کالی	پلپل سیاه و پلپل گرد	فلفل اسود	م	حی ۳ باتریاقیه	مضر محرور و حلق	روغن تازه و شهد	دار فلفل و سونٹھ	۳م	محلل جاذب جالی مسخن منقی بلغم مقوی حافظه و اعصاب و معده و جگر و باشتها ملطف غذا غلیظ دافع جذام و ریاح مخرج سموم بقی ۱۲
مرچ لال			م	حی ۳	مثانه	روغن زرد و شهد	مرچ سیاه	۲م	حاد محرق خون مولد صفرا مفتح و منقی بلغم و ریاح محلل دافع استرخا عصب و در د بلغمی قاطع باه ۱۲
.	مروارسنگ	مرداسنج	جسمیست حجری مصنوعی از سرب و قلعی [illegible]	ح ۲ ی ب	کشنده [illegible]	شیر و روغن بادام روغن زرد	اثمیبا	کیمیا شد	جالی اکال محلل مجفف قابض حابس سیلان قرح حی و سحجی و طلای او مسکن [illegible] ادویه خارش و امراض جلدی مستعمل است ۱۲
مرد و چیلی	کشته سرب	اسوالقد	غلاف گیاهی ست [illegible]	حی ۱	باه و شیر	حب الصنوبر	صبر زرد	۳م	محلل ملطف مسهل بلغم غلیظ [illegible]
مسور	مژ سرخ و نسک	عدس	م	ح ی ۲ [illegible]	مضر باه [illegible]	روغن [illegible]	[illegible]		مولد سودا مسکن جوش خون و مغلظ خون ملطف [illegible] و تقلیع [illegible]

ه	ف	ع	م	ط	مف	مص	ب	ق	افعال وخواص
مونگا	مرجان	مرجان	م	بی ۲	سرد شانہ	کتیرا و اسبغول	دم الاخوین وکہربا		مفتح سدد وبا شہد وجہت فالج ولقوہ ورعشہ مفید مقوی معدہ منقی جگر وطحال بند حابس اسہال دموی ۱۲ [illegible]
مونگے کی جڑ	بیخ مرجان	بُسَّد	م	ب ۱ ی ۲	مورث تجمع و گردہ	کتیرا	کہربا	۳	قابض مجفف مفرح دل حابس خون [illegible] ولیمولیا وخفقان [illegible] امراض چشم [illegible] نفث الدم [illegible] بیاسے کبدی [illegible] ۱۲
مہاد	.	سنا	برگ گیاہیست بزرگتر از برگ حنا	ح ۲ ی ۱	مورث کرب وغثیان ومغص	مغفشہ وگلسرخ روغن بادام	ترنجبین بلیلہ زرد	۹	مسہل بلغم وسودا وصفرا [illegible] منقی [illegible] ضیق النفس [illegible] ولقرس مفید و حکہ وجرب ووجع مفاصل [illegible] ۱۲
مہندی	حنا	حنا	م	مرکب القوی [illegible] قابضہ	حلق وریہ	کتیرا ولعاب اسپغول	مندھی	۴	مصفی خون وجہت امراض [illegible] مثل جذام [illegible] امراض معدہ وکبد وطحال [illegible] مفید [illegible]
جہوہ	گل چکان		درخیست عظیم تخم آن [illegible] تخم آن روغن [illegible]	حی	مصدع	کشنیز	.	.	دافع باد وبلغم و [illegible] مولد شیر [illegible] دافع [illegible] باد وبلغم [illegible] شیاف [illegible] مسقط جنین [illegible]
میتھی کا ساگ	ترہ شملیت	بقلۃ الحلبہ	تخمیست زرد رنگ	حی ۲	محرور	ترنجبین و روغن	شلغم		محرک ومنضج ملین محلل مدر وجہت امراض [illegible] ولقوہ وفالج ووجاع مفاصل را مفید ۱۲
میتھی کے بیج	تخم شملیت	بزرالحلبہ	تخمیست زرد رنگ	حی ۲	محرور	روغن	السی	۵	محلل ملین [illegible] امراض [illegible] مثل [illegible] لقوہ وفالج ووجاع مفاصل را مفید ۱۲
سیدہ لکڑی		مغاث و کلز	بیخیست ظاہرش سیاہ مغزآن سفید و زرد	ح ۲ ی ۱	مثانہ	شہد	سورنجان و [illegible]	۵	محلل قابض مقوی اعصاب [illegible] امراض [illegible] وجاع مسقط [illegible] مفید ۱۲

ه	ن	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
بین بهل	.	جوز القی	ثمر درختیست بقدر الجمر کوهی و تخم بعد از تشابه و مستعمل پوست ملز	حی ۲	کبد	صمغ ها و رب السوس	بوره و خردل	۲ر	منقی بلغم مسهل نافع امراض دماغی و عصبانی مثل فالج ولقوه و سرفه و ضیق النفس ربو مفید محلل ریاح و نفخ شکم رافع جذام دوما میل و قرحه آن منقی قرح ۱۲
بین سل	زرنیخ احمر	جنبخ احمر برن کبریت	جمیست سعدنی چون کبریت	حی ۴	مغص اخلاط	پوست هلیله زرد	ابرتال و گندهک	۱ر	ملین دافع زهره بلغم و خون و سرفه بارد مصفی آواز مصلح فربهی مفرط و برای خارش و جرب ضماداً مفید ۱۲
ناخونه	گیاه قیصر	اکلیل الملک	گیاهیست بقدر آن بار بلائی شکل تخم آن شیرین کوهلیه و چندفسم است	حی ۱	انثیین	شهد مویز الجمید	بابونه و حلبه		محلل اورام بارده منضج قابض مجفف ملطف ملین اورام صلبه مقوی اعضا و مطبوخ آن درد معده و جگر و طحال و امراض طحال و مقعد را مفید ۱۲
تاریل	تارگیل	نارجیل	م	حی ۱	مسدد و بطی الهضم	شکر مصری و میوه ترش	اشتیار دام چلغوزه	تولہ	مبهی و مغلظ منی مولد خون صالح ملین صدر کثیر الغذا مسمن بدن و گرده مقوی حرارت غریزی نافع فالج و جنون و استرخاء و مالیخولیا و ضعف جگر ۱۲
تاریل دریائی	نارگیل دریائی	نارجیل بحری	م	ح ۱	.	.	.	۵ جو یکباشه	برای سفیدی و تهوع بگلاب سائیده دادن نهایت مفید مقوی و منعش حرارت غریزی دافع سموم و اخلاط فاسده مسکن تشنگی دافع فرهوائی و بائی و زهر گزدم و مار
نارنگی	.	.	م	بر ۲	اعصاب و سینه	نمک و قند	.	.	مسکن حدت صفرا و خون و تشنگی مفرح مقوی معده دافع غثیان و قی و تهوع ۱۲
باردنگی	ناردین	سنبل رومی	بیخ و ساقیست کل دارد خوشبو	ح ۲ ی ۳	ریه	کتیرا و شهد	سنبل هندی	۳ر	آشامیدن جهت لقوه و فالج و یرقان و منع الغضب مواد و جهت اوجاع و حیض و تحلیل ورم و نافع و سرمه او رویانیده موی مژگان و حلوق ... نافع ۱۲
ناریگا ساک	.	.	بوتیست از قبیل ...	...	.	.	.	.	محلل ... ریاح مولد اخلاط فاسده [illegible]

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
.	مشکدانه	مشکدانه	دانه ایست کوچک بقدر عدس اغبر تیرگی مائل	ب				۲ر	امراض دهن و تیرگی زائل کند و ثقل معده و ریاح دور سازد و جهت اسهال کی سیلان منی برگ و شاخ او مفید ۱۲
.		مشکطرا مشیع	قسمی از پودینه کوهی و قوی تر از اقسام آن	ح ۳ ی ۲	معده	سیاری سرکه	پودینه	۳ر	مدر بول و حیض مفتح قولنج و با شهد جهت مقوی معده و قرحه او با روغن بلسان مسکن درد رحم ۱۲
مصری	قند القند	نبات الجلاب	م	مع	.	ربوب ترش	شکر طبرزد	.	ملین محلل با آب گرم جهت گرفتگی آواز و سرفه مفید و جهت چشم میل و شیف نافع بیاض چشم و ظفره ۱۲
مصطگی	کندر رومی	مصطکی و علک رومی	م	حی ۲	مثانه	کتیرا	کندر و علک والبطم	۳ر	ملطف محلل جالی قابض مقوی قوی اعضاء رئیسه و معده و کبد و گرده و با طعمه جاذب رطوبات و بلغم از دماغ و محرک باه و نافع نفث الدم و ورم احشا [illegible]
مکرمی کطهالا	ابرکاکیا	نسج العنکبوت	تنیده عنکبوت که از لعاب دهن می تند و فیه قوتی ... [illegible]	حی	اعضاء رئیسه	روغن بادام	اسفنج	لا یوکل	قاطع و حابس خون جمیع اعضاء و تعلیق او بانی صدغ نافع تب حمی ۱۲
مکوبهز	روباه تریک	عنب الثعلب	م	بی ۲	مثانه	شهد و قند	سکانگبین	۳ر ۲ر	منضج رادع ملطف قابض مسکن حرارت و تشنگی محلل نفع ورم حاره و منقی امعاء و مدر ۱۲
مکوسبز	تره روباه تریک	اطراف الثعلب عنب	م	بر	مثانه	شهد	مکو خشک	۳ تولہ ۵ تولہ	آب او محلل اورام باطنیه حاره و معده و اوجاع ورادع و دافع سوزش معده و مسهل اخلاط مراریه و استسقاء حار و ورم مقعده و یرقان را مفید و ضماد برگ او محلل ورم دبر و ورم حلق و خناق و درد گلو را نافع ۱۲
مکهانه			تخمیست سیاه مستدیر بریان نموده آنرا سفید و سبک مانند مکهانی ... باشد تلخ و ترش [illegible]	حر	ثقیل	شکر	.	تولہ	مقوی اعضاء بدن مولد منی حابس اسهال و جریان منی و دافع جوشش خون ۱۲

ه	ف	ع	مر	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
کلوس	[illegible]	[illegible]	م	ح ۱ ر ۲	مضعف دیر ہضم [illegible] الکشتہا	[illegible] نمک و شہد	شیر تازه	۵ تولہ ۸ تولہ	ملین منضج مسمن مفتح سدد مصفی آواز و خشونت حلق [illegible] و سعال خشک وا ورام ظاہری و باطنی [illegible] فضلات و با شہد جہت ذات الجنب [illegible] مفید [illegible] برص [illegible] جلد [illegible] خشخاش [illegible] ۱۲
ککیا	.	.	مجرد حقیقت خار دار لقدر عنب الثعلب رشیده آن [illegible]	ی ۲	مولد سرفه	خشخاش شربت		۲۰ عدد ۵۰ عدد	دافع صفرا و حدت خون مسکن تشنگی تا بقر [illegible] ۱۲
ملائی	سر شیر		م	ر	دیر ہضم	قند و شکر	مسکہ	.	ثقیل مسمن بدن و با شکر مقوی باه ۱۲
ملیٹھی	بیخ [illegible]	اصل السوس	م	ح ۲ ی ۱	[illegible]	عناب کثیرا [illegible]	.	۴ ر ۹ ر	منضج اخلاط غلیظه مسکن تشنگی و سوزش معده [illegible] رطوبات و مقوی [illegible] ملین [illegible] و حلق نافع [illegible] سینه و [illegible] ۱۲
ملیم		.	بجنسه اغبر الالوان	ی ۳	ریه	[illegible]	.	[illegible]	حاد قاتل کرم زخم [illegible] ۱۲
مندوا	.	.	داشه [illegible] خورد [illegible] اصل آن سفید	ی	[illegible]	.	.	.	تغلیظ مسدد تقلیل الغذا [illegible] [illegible]
مندی مونڈی	.	.	نباتیست [illegible]	ر ۲	مثانه	[illegible]	[illegible]	[illegible]	مقوی اعضا [illegible] دل [illegible] مقوی [illegible] [illegible] ۱۲
منقی	مویز	زبیب	.	ح ۱	[illegible] محرور الدم	عناب سکنجبین	خشخاش	.	مسکن حرارت [illegible] منضج [illegible] معده و امعا مسمن مقوی [illegible] [illegible] موافق [illegible] ۱۲

ھ	ف	ع	م	ط	مضر	مص	ب	ق	افعال و خواص
منقی کے بیج	دانہ مویز	حب الزبیب	م	ب ۱ ی ۲	آزرہ	عناب	.	.	قابض رحابس بطن مقوی معدہ رطب و امعا ۱۲
سمسمہ	گندم دانہ	شیلم	از گندم است از تیز باریکتر و کوچکتر باشکنی	حی	آواز	روغن شیر تازہ	جند قوی	۳ر	محلل رمفتح و از موجب سدہ و باسفیدی تخم مرغ طلا صلابات و ضماد او جاذب خارو پیکان از عمق و روغن او قوباد امراض جلدی را نافع ۱۲
سوابادل	ابرمردہ	اسفنج	جسمیت سبک مشبک	ح ۱ ی ۲	احشا	آب انگور	کاغذ سوختہ	۱ر	محلل مجفف و ترویح و جروح عمیقہ تازہ و کہنہ و قاطع نزف الدم و سوختہ آن جہت رطوبات چشم جلا و بفرسفید داغ ...
مومتھہ	ماش ہندی	.	طلا الیست مشہور	حی	بادانگیز	شیر گاو	.	.	زود ہضم مصفی خون قابض شکم قلیل الغذا نافع عرق بدنی
موتی	مروارید	لولو	م	ی ۲	مثانہ	مونگہ	صدف سفید	۲ر	مفرح ملطف مقوی اعضاء قوی و ارواح حابس نفث الدم و نزف الدم و اسہال زراری و دموی و خفقان و امراض دل و جگر و معدہ و گردہ را مفید مفتح سدہ و سرمہ او بدو ظلمت بصر و بیاض چشم را نافع
موچرس	.	.	صمغ درخت سیمبل سبک سرخ رنگ	ب ۲ ی ۳	مورث خشکی بدن	شکر و روغن بادام	اکرس عربی یا صمغ درخت المہ	۵ر	گران و قابض شکم مولد و ممسک منی حابس اسہال و خون حیض دافع مادہ خام و فساد خون و صفرا و سوزش اعضا و جوشش دہان از خوردن سپاری تا ... رطوبات رحم مجرّب
موصلی سپید	موصلی سفید	.	بیخیست مشابہ شقاقل	حی ۲	.	.	موصلی سیاہ	۸ر	صفرا و حرارت دور کنندہ مقوی بدن مہیج باہ فربہ منی مغلظ مسمن بدن نافع یرقان و ضعف معدہ ۱۲
موصلی سیاہ	موصلی سیاہ	.	م	حی ۲	.	.	موصلی سفید	۸ر	مولد منی مسمن بدن رافع سلسل البول و اوجاع مفاصل نافع ضیق و ربو ۱۲

ه	ن	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
مولسری	.	.	درختیست عظیم گل آن کوچک ...	ثمر بی و گل حی	تفاح و کبد	روغن زرد	پھلی بھول		ثمر و تخم او حابس منی و سیلان منی نافع و حابس شکم و عرق گل ان جهة صداع مفید مقوی معده و دل و دماغ ... مسکن درد دندان و مقوی لثه ۱۲
مول و بھکر مول			جنسیست سیاه بار تیشة تلخ و تیز	ح	.	.	.	.	مشتهی دافع فساد بلغم و باد و اماس اعضا و تنگی نفس و درد پهلو مقوی قلب بارد و برودت بدن ۱۲
مولی	ترب	فجل	م	ح ۲ ر ۱	تفاح	نمک و زیره	شلجم		بطی الهضم ... دافع بواسیر نافع و مطبوخ او مدر بول و حیض مخرج سنگ گرده و مثانه دافع کیموسات غلیظه ... مولد ریاح قاطع بلغم مفسد معده مفتح سده جگر و یرقان
مولی کے بیج	تخم ترب	بزر الفجل	م	ح ۲ ی ۲	گرده و جگر	سیستان و شکر کتیرا	حب الرشاد	۲	ملطف محلل مولد ریاح مسهی مقی نافع درد جگر بارد و ورم طحال مصفی رو و آثار غریبه مثل کلف و نمش و ست شر ۱۲
موم	موم	شمع	م	معده و اشتها	نان شهد	.	آرد باقلا	۱	محلل منضج ملین اعصاب مسکل اوجاع دافع الم سقطه و ضربه ... نافع قروح باطنی و اسهال مزمن و درد سینه و سل و درد پهلو ... نافع درد اعضا
موسیائی	موسیائی	عرق الجبال ...	م	ح ۳ ی ۲	محرور طحال	سکنجبین ماء الاصول	حجر الیهود	یکجو دو جو	مقوی ارواح و دل مفرح محلل مواد بارده مقوی اعضای باطنی و ظاهری ... و مسکن باه مفتح ... نافع سقط خوردن ... ۱۲
سونچ	.	.	پوست درخت ... یمانی بارک میسازند	.	.	[illegible]	.	.	...
مونگ	نبوماش	ماش	م	سرد ی ۲ ...	مبرود	ترشی	باقلا		بهترین اغذیه مریضان ... مولد خلط صالح الکیموس ... مسکن حدت خون و صفرا

۱۱۳

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
ناسپاتی	ناشپاتی	•	میوه ایست مشهور	شیرین مع و ترش بی	مولد قولنج	مار العسل	بهی		دیر هضم نفاخ مولد خون غلیظ مقوی و مسمن مفرح قابض جالی ۱۲
ناک من	•	•	چوبیست سیاه مشابه بار هتامه	ب	قابض			•	مسمن مقوی بدن دافع فساد بلغم و سوزاک دافع صفرا ۱۲
ناگردمن	مارچوبه	هلیون دعوالحیه	نباتیست بستانی و غیر بستانی [illegible] شبیه به [illegible]	حر	مفاصل	شهد	حرشف	۱۶	بالخاصه مفسد طعام مدر بول جالی مفتح سدد و دافع دماسیل و بثور ۱۲
ناگرد ونکے بیج	تخم مارچوبه	بزر الهلیون	تخمیست مدور شبیه بحب النیل	حی	معده	شهد	شقاقل تودری	۲	مبهی ملطف مفتح سدد مدر بول مقوی باه محلل مفتت سنگ ۱۲
ناگرموتها	مشک زمین	سعد کوفی	بیخیست مدور [illegible] سیاه با خوشبو	حی ۲	حلق و ریه و صوت	سکر و انیسون	دارچینی و [illegible]	۲	مخفف مدر مفتت سنگ مفتح مخرج عفونات مزید فهم و عقل محرک باه مقوی معده و اعصاب منقی کاسر ریاح رافع یرقان خفقان و سنون و مقوی اسنان ۱۲
ناگیسر	•	•	درختیست عظیم [illegible] خوشبو [illegible]	ح ۱ ی ۲	کبد حار و مثانه	تخم کاسنی و طباشیر	بالچهره نارجیل	۲	مصفی خون مسهل صفرا ملطف مقوی دل بارد دافع صعود ابخره به دماغ مقوی معده و امعا و کبد حابس نزف الدم دافع بدبوی عرق [illegible] و صفرا بلغم و سموم و بواسیر دافع [illegible] مقوی باه [illegible] ۱۲
•	نان کلاغ	خبازی	تخمیست [illegible]	بر ۱	معده ضعیف	ربوب فاکهه	خطمی	۹	ملین ملطف و منضج رادع مفتح سده کبد مدر بول مغری مزلق [illegible] تحلیل اورام [illegible] خشونت سینه را مفید و ضماد و سائیده [illegible] اعضا را مفید ۱۲
زلبی	زردوار	جدوار و اننطه	تخمیست صنوبری شکل [illegible]	حی ۳	موجب [illegible] امعا	کشنیز و شیر و کتیرا	زرنباد	۲	مفرح مقوی اعضا و احشا و باه مفتح ملطف محلل مسکن [illegible] مسمن بدن مشتهی مبهی [illegible] نافع صرع و [illegible] و شقیقه ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
نرگس	نرگس	نرجس وعبهر	گلی است بسیار خوشبو بالوان مختلفه	حی ۳	محرور	نیلوفر وکافور	سیوتی و جیزی		جالی جاذب از عمق بدن و بوئیدن گل او نافع زکام و نزله و بیخ او منقی معده و رحم و قاتل کرم معده مسکن درد و مسهی ۱۲
نرطی	.	.	.	بی	.	.	.		طلا کردن آب کرد ناف در دسول نافع و اگر آب ساییده در چشم کشنده بصارت افزاید و سوخته او خوردن حابس خون [illegible] و اگر آب مالیده [illegible] ۱۲
نسوت	.	تربد	نبات است ظاهر آن [illegible] باطن سفید [illegible]	حی ۳	مضر اعصاب	روغن بادام [illegible]	غاریقون و کالا دانه	۵م	مسهل بلغم و رطوبات رقیقه و اخلاط سوخته منقی دماغ و معده و رحم از بلغم و مفتح سده نافع فالج و امراض عصبانی و درد سینه ۱۲
.	نشاسته	اث	نشره گندم است	بی ۱	سده و [illegible]	شیرینی و [illegible]	برنج مغسول	توله	رادع قابض مغری مجفف [illegible] نافع نفث الدم و خشونت حلق [illegible] سینه و سل را نافع ۱۲
.	.	نفط	رطوبتی است [illegible]	حی ۴	کبد و ریه [illegible]	لعاب اسپغول و کتیرا	جاوشیر	۲م	مفتح سریع النفوذ مسهی و ضماد او محلل ریاح و قاتل کرم [illegible] ۱۲
نکچکنی	بیخ گاو زبان	کندش عود العطاس	نباتیست شبیه بگیاه [illegible]	حی ۴	ریه [illegible]	کتیرا و شیر	[illegible] و فلفل	سه رتی	معطش قوی نافع فواق و امراض دماغی و مفاصل و [illegible] محلل ریاح و اخلاط جالی بهق و برص [illegible]
نکه	[illegible]	المقار الطیب	[illegible]	حی ۲	مصدع	سکنجبین و گل ارمنی	[illegible]	۲م	مدر فضلات ملطف اخلاط غلیظه [illegible] و رحم را نافع مقوی کبد نافع بواسیر [illegible] مفید ۱۲
نل و نرکل	نے	قصب	جنس است معروف بسیار [illegible]	ب و ح	ریه	کتیرا			مقوی چشم جوش [illegible] خون [illegible] و جمیع اقسام اوجاع مفاصل [illegible]

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
.	نمام	سیسنبر و نمام الملک	نباتیست از قبیل ریحان بری وبستانی برگ آن برگ سداب ماند	حی ۳	گرده	بنفشه	پودینه بادروج	۴ م	محلل ریاح قاتل دیدان مدر ملطف مقوی دل ۱۲
نمک سانبهر	نمک سانبهر	.	م	حی ۳	.	.	.	.	مجلی محلل مسهل بلغم کاسر ریاح هاضم معطش ۱۲
نمک لاهوری	نمک سنگ	ملح اندرانی	م	حی	.	.	.	.	مقوی فهم و ذهن مسهل بلغم دلزوجات رافع تخمه طعام وجشا و درادویه چشم جهة امراض چشم بسیار مفید ۱۲
نمک سیسه	نمک شیشه	ملح الزجاج	.	حی ۳	.	.	.		هاضم جاذ جالی و سرمه او بیاض چشم و ظلمت بصر زائل کند و سلاق را نافع ۱۲
نمک سیندهه	نمک سیندهه	ملح هندی	نمکیست شفاف سرخ مائل بسیاهی	حی ۳	.	.	.		مسهل سودا و بلغم کاسر ریاح محرک اشتها ۱۲
نمک کهاری	نمک شور	ملح العجین	نمکیست مصنوع از زمین شوره زار	حی ۳	.	.	.		افزاینده خون کاسر ریاح هاضم طعام مشتهی مفتح محلل ۱۲
نواژری	.	.	نمکیست سفید یا خوشبو دنبات آن تا سه درع	ب	.	.	.		دافع اخلاط غلیظه و خون صفی دماغ حار مضر ۱۲
نوشادر	نوشادر	نوشادر	جسمیست شبیه شوره معدنی مصنوعی	حی ۳	قاتل زرد	فی الفور دن سپیر و روغن بادام	بوره ارمنی	۲ رتی	ملطف جاذب از عمق بدن مفتح قاطع نزف الدم دانشامیدن رافع طحال و قاطع کاسر ریاح

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
نیلم	یاقوت کبود		سنگیست کبود ویاقوت جنس بهالیبا مطلب	ب ا ی ۲					مبرد وملین وبالخاصه مقوی چشم دافع دمامیل وبثور وقاذ زهر مقوی دجفقف ۱۲
نیلوپهل	نیلوفر	کرنب الماء	م	بر ۲	مثانه و باه	مصری و شهد	خطمی	۱۰ر	مقوی دل ودماغ مسکن حرارت وبجهه سرفه ونزله حار وخشونت سینه مفید وبوئیدن گل مقوی دل ودماغ حار منوم مسکن درد سر گرم وبیخ او دخشک اسهال وزخم امعا را مفید ومنجمد کننده منی ۱۲
نیلوپهل کے بیج	تخم نیلوفر	بزر کرنب الماء	تخمیست مدور کوچک ظاهرش سرخ وبعض سیاه ودانه درون آن سپید	بے	مضعف باه	مصری و شهد		۶ر	منجمد کننده منی وآشامیدن او جهة سیلان رطوبات نافع دخشا داوجهة نزف الدم ودرد مثانه ودرد حیض نافع ۱۲
نیلکنٹهی	.	.	نباتیست برگ آن [illegible]	حر ا			برہنڈی	۷ر	مصفی خون مدر وامراض جلدی مثل آتشک وفساد خون را نافع ۱۲
نیلا تهوتها	توتیا سبز	توتیای اخضر	م	حی ۲	قتال و اکال	روغن گاو	سهاگه		طلی دافع جرب وفساد زهر وبلغم قاطع کرم شکم نافع امراض [illegible] ۱۲
نیم	.	.	درختیست کلان [illegible]	حر ا بر ا				تولہ	محلل منضج رادع اشامیدن محلل ریاح وجمیع اجزای او مصفی خون [illegible] نافع جذام وبرص ودافع صفرا وبلغم وباد [illegible]
.	.	ورس	برگ درختیست وتخم آن مانند کنجد	حی ۲	ریه	مصطگی و شهد کتیرا	زعفران	۳ر	مقوی مفرح [illegible] دافع خفقان وبهق محلل ریاح [illegible] طلای او رافع کلف وبهق مقام [illegible] ۱۲
نارسنگهار	.	.	درختیست متوسط برگ آن [illegible] سفید [illegible]	ب ا وی ا	سرفه	کتیرا	کنکی	۳ر	مقوی باه [illegible] مقوی دل دافع حرارت [illegible] ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
آذرسنگبار	.	.	در حقیقت متوسط برگ گل آن سفید یا بنفش و دانه آن رنگ سیاه زند	ی ۱ و خ ۱	سرفه	کتیرا	کنکی	۲ ر	مقوی باه مسمن و ... در برای حمیات مرکبه ... مقوی دل نافع حرارت و ... گرم ... ۱۲
آذریون	تخم ذبل	ابهل و تخم الورد	در حقیقت دو قسم ... آن ... بوی مشابه	حی ۲	جگر معده	شهد و روغن	سلیخه داچینی	۶ ر	لغایت لطیف و با قوت محلل و مجفف و قابض و لذا نافع ربو و استسقا و بواسیر ...
آستاپاذی	کف مریم و کف عائشه	اصابع الصفر	بیخ گیاهیست شبیه به کف دست طفل و بیخ آن برگ مشابه ...	حی ۲ ی ۳	دل و آلات بول	صمغ عربی و بلوط	بزرالجبان و ناگرمونه	۴ ر	ملطف محلل فضول غلیظه و منقی اعضا و تریاق سموم ... و جهة جنون و امراض سودا وی ...
اترال	.	زرنیخ اصفر	م	حی	معفن اخلاط	روغن زرد پوست بلیله زرد	بین سل	۱۰ ر	اکال گوشت زاید جالی آثار جرب و داء الثعلب قمل ... نافع ... محرق قاتل کرم شکم
اترجوج	.	.	نباتیست مشهور چون ... بر درخت می پیچد برگ و ...	حی				۲ ر	بالخاصه پیوند استخوان شکسته نماید شرباً و ضماداً همین عمل دارد
اترزرد	هلیله زرد	الهلیلج الصفر	م	ب ۱ ی ۲	سفل و مورث نفخ و قولنج	عناب و سپستان و روغن بادام	اترکابلی و مازو	۹ ر	مقوی دماغ و معده و حواس و ذهن مسهل ... سودا و مالیخولیا و وسواس و جنون و خفقان و جذام و حمیات مرکبه و استسقا و ریاح بواسیر نافع مجفف رطوبات
اترسیاه	هلیله سیاه	الهلیلج اسود	م	ب ۱ ی ۲	جگر	روغن و شهد	اترکابلی	۹ ر	مقوی حواس و احشا مصفی خون مسهل سودا نافع جذام و بواسیر و ... مسهل ...
اترفایذکه	.	.	... در حقیقت ... ترشش	بر ۳	مولد بلغم و سودا	شهد	آلو خام		قامع صفرا مسکن ... بدن خون و حرارت ... الدم مقوی معده

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
هڑ کابلی	اهلیله کابلی	اهلیلج کابلی	م	مع	دماغ	شهد	هر سیاه وزرد	۹م	مسهل بلغم وسودا وصفرا ومدر بول مقوی حواس نافع صرع ولقوه وخفقان ومالیخولیا [illegible]
هرن کهری رانگا			رستنیست خفاف مشابه چشم آهو	حر					دافع جرب وجذام وهر دو [illegible] فلفل سیاه سائیده نوشیدن مقوی باه و [illegible] نافع امراض چشم ۱۲
هرهره			نباتیست خورد که [illegible]						مدر بول مفتت سنگ گرده ومثانه دافع عسر البول
	هفت برگ	مازریون	درختیست [illegible] برگ آن [illegible] مشابه وشیر دار	حی ۲	جگر [illegible]	مدبر نمودن	ایرساو کوکل	۱م	جالی ومنقی ومسهل صفرا [illegible] نافع استسقاء لحمی وزقی ویرقان وضعف گرده ومثانه ورحم طحال را مفید [illegible]
هلدی	زرد چوب	عروق الصفر	م	حی ۳	دل	آب لیمو وترنج	مامیران	۵م	جالی بصر مفتح سده جگر نافع استسقاء ویرقان ودرد دندان را منفعت نافع [illegible] چشم نافع امراض عین ۱۲
هلدیه	.	.	بیخیست مشابه زرد چوب	حی ۴	سینه وریه	قی وروغن	سنکهیه	[illegible]	اکال متقرح واز سموم قتاله است
هیهل	.	.	نباتیست [illegible]	حر					قولنج واستسقاء [illegible] نافع بواسیر [illegible] دور کند [illegible] حابس خون بواسیر ۱۲
	همیشه بهار	ایرون حی العالم	از جنس ریاحین است صغیر وکبیر [illegible]	ب ۲ ی ۱	طحال	گل ارمنی	کاهو عنب الثعلب	۲م	مفتح سده جگر وطحال [illegible] نافع [illegible] سعده [illegible] نافع نزف الدم [illegible] ۱۲

ص	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال وخواص
هَمسراج	پرسیاوشان	شعر الجن و شعر الارض و شعر الغول	نباتیست بوی آن تنبیه ببرگ گشنیز و جابهای نمناک میروید	مع تر و راقم حی	طحال	مصطکی بنفشه کتیرا	گل بنفشه اصل السوس	تولہ	ملطف مفتح منضج محلل مجفف مسهل بلغم و سودا و صفرا گرد معده با [illegible] و منقی سینه نافع ربو و ضیق و درد سینه و پهلو نافع حبس بول و حیض و نفاس ۱۲
ہنگوٹ	.	.	درختیست بری بقدر درخت کیلا پوست ثمر خشخاش آن چون پوست بیلند	ح	امعا	سعتری	ترملی		دافع دمامیل و بثور و کرم معده و پوست درخت او نافع جوش و فساد خون و جذام و جرب
.	.	هندبای تعود	نباتیست بیشتر برگ آن مشابه برگ سداب دیگر آن مشابه جو	حی ۲	گرده	سکنجبین مصطکی	مع کثیرا و تخم سیبه	۲ م	مجفف محلل مفتح سده و گداز نده اخلاط لزجه ۱۲
ہیرا	.	ماس و الماس	سنگیست سپید براق بسیار صلب بیش قیمت	بے ۴	قاتل	تی و روغن آزه و شیر	زهر افعی		تعلیق او مقوی دل و دافع خوف و فزع و باعث سرعت ولادت و الدیه [illegible] مسدس شکل آن مانع صرع و سفون او جالی دندان ۱۲
ہیرادوکهی	خون سیاوشان	دم الاخوین	صمغ درختیست مختلف الاقوال	ب ۲ ی ۳	گرده	کتیرا و صمغ عربی	عصاره حسن [illegible] و شادنج	۴ م	قاطع و حابس خون مقوی لثه و معده [illegible] و [illegible] رانافع مقوی با صره و سفون او مقوی لثه و دندان را دریح ۱۲
ہیرا کسیس	زاک سبز	زاج اخضر	چیزیست زرد مائل بزردی ثقیل الوزن	ح ۳ و ۲	ریه	دسح		لا یوکل	محرق اکال و آشامیدن سم باشد و جهت دفع [illegible] باشد مخرج کرم معده و امعا ۱۲
ہینگ	انگوزه و انگدان	حلتیت	صمغ انجدان است دو قسم طیب متین	ح ۴ ی ۳	دماغ و جگر حار	کتیرا و بنفشه و انارین	جاو شیر و سکنجبین	۱ م	جهت امراض دماغی و عصبانی مانند صرع و فالج و رعشه و امراض چشم مفید محلل [illegible] ریاح هاضم امراض معده و کبد و طحال را نافع مصفی آواز [illegible]
.	یاقوت	.	سنگیست سرخ و زرد و کبود عظیم القدر نزد مردم	مع	عنبر	عنبر سونا یشب	.	۳ رتی	مجفف مقوی دل و اعضا و رئیسه مفرح تریاق زهرها مانع خفقان و وسواس و حرقة الدم نافع مصفی خون ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	ب	ق	افعال و خواص
یشب	سنگ یشم	حجر الیشف	سلیمت صلب مختلف الالوان بہترین سبز مائل بزردی و سفیدی آن	بے	۰	۰	یاقوت	ا	مقوی دل و معدہ وجہت خفقان و وسواس عجیب الفعل و تعلیق او جہت خفقان و نزف الدم و قروح باطنی را مفید است

قطعہ تاریخ جامع المفردات میان ظہور صاحب

عجائب لکھی جامع المفردات
ہے نسخہ نیا اور نادر کتاب

یہ کچھ اسکے چھپنے سے رونق ہوئی
کہ مطبع بنا غیرت آفتاب

لکھی دل نے تاریخ اسکی ظہور
یہی اب صحیفہ چھپا انتخاب
۱۲۸۷ھ

قطعہ تاریخ جامع المفردات میان عشیر صاحب مرحوم

تر ہے نسخہ جامع المفردات
دلا علم طب مین یہ ذیشان چھپا

حسینی جو مطبع ہے وجہ حسن
بصحت عشیر او سمین یہان چھپا

سیح خرد نے پئے سال طبع
کہا نسخہ قوت جان چھپا
۱۲۸۷ھ

تمت

التماس - کتاب ہذا کا حق تالیف و تصنیف جناب حکیم شیخ بندہ حسن خانصاحب واقع انبالہ نے راقم کو مرحمت فرمایا ہے لہذا بدون اجازت کوئی نہ چھاپے نہ چھپوائے فقط راقم سید عابد علی مالک مطبع اثنا عشری

بعون شافی مطلق و توفیق حکیم برحق نسخہ

تکملہ جامع المفردات

یکے از مولفات جامع معقول و منقول حاوی فروع و اصول العالم

العامل والفاضل البارع جناب المولوی السید محمد غلام جبار صاحب

المتخلص بفاضل ساکن علی پور بہیرہ ضلع فتح پور ہسوا ابن العلامہ

المشتہر فی المشارق والمغارب ذو المفاخر والمراتب جناب

شمس العلما مولانا مقتدانا السید علی حسن صاحب

وکیل نمبر اول ہائی کورٹ ملک اودھ ادام اللہ ظلال اجلالہ بمجدہ وآلہ

بمقام لکھنؤ محلہ فراشخانہ وزیر گنج بتاریخ ماہ ربیع الاول سنہ ١٣١٨ ہجری

مطابق ماہ سنہ ١٩٠٠ء

در مطبع اثنا عشری باہتمام سید عابد علی طبع شد

تکملہ جامع المفردات

بسم اللہ الرحمن الرحیم

ازبسکہ عرصہ چار پانچ سال سے کتاب مستطاب جامع المفردات بالکل نایاب
تھی اور اکثر طلباء علم طب نے میر صاحب عالیمراتب والامناقب وحید زمانہ فرید یگانہ
مومن و جان نثار خاص حضرت آل عبا و لدادہ و سر شارہ ولاے حضرت علی مرتضی
جناب میر عابد علی صاحب سے درخواست طبع تو کتاب مذکور رکی کی اور میر صاحب نے
اوسکو چھاپنا شروع کیا لہذا اس حقیر متخلص بفاضل نے مناسب تصور کیا
کہ چند امور اہم کہ نگہداشت جنکی ہر فرد بشر کو بہت ضرور ہے مثل خواص
حیوانات برعایت طریقہ کتاب مذکورہ و طریق مسافرت اکثر ادویہ مرکبہ
مثل اطریفیل بارا لجبن نوشدارو و شربت وغیرہ کہ جنکو اطباے عصر اپنے نسخجات
مین تحریر کیا کرتے ہین اور ازبسکہ مرضا کو اونکے اجزا و طریق طیاری سے
آگاہی نہین ہوتی عطارون سے خرید کرتے ہین حضرات عطار کا حال ظاہر
بے حاجت بیان نہین علاوہ خراب اور کہنہ ہونے ادویہ کے

یہ اکثر ملاحظہ ہوا ہے کہ اگر ایک شخص نے شربت نیلوفر اونسے طلب کیا
تو اونہون نے اوسی بوتل سے دیا اور اگر دوسرے شخص نے شربت بنفشہ
مانگا تو وہ بھی اونہون نے اوسی سے نکالدیا خلاصہ یہ کہ عطارون کی
بوتل کیا ہے بازیگر کا پٹارا ہے کہ ہر رنگ کے کبوتر اوسمین سے نکلتے
ہین پس علاوہ نقصان روپیہ اکثر مریض اسی سوء تدبیر سے ضائع بھی
ہوجاتے ہین سو یکے نقصان مایہ دیگر شماتت ہمسایہ کا مصداق ہوتا ہے
پس نظر برین حال ان چند اوراق مین اون سبکو جمع کیا کہ
ہر شخص کو آسانی ہوجائے جب کبھی ایسا اتفاق ہو فوراً خانہ ساز
طیار کرلین فقط - وَاَنَا اَسْئَلُ اللّٰهَ التَّوفِیقَ والعصمۃ
لانہ نعم الموفق والمعین والتمس
من اطباء العصر ان یعفو
الذلل ویسد
الخلل ؎
؎

خواص حیوانات به ترتیب حروف تهجی

ھ	ف	ع	م	ط	مض	مص	x	افعال وخواص
اونٹ	شتر	ابل	م	حی	.	.	.	شیرش نافع استسقا و طلاء استخوانش بزیت سائیده برمصروع نافع بود ۱۲
آدمی	مردم	انسان	م	.	.	.	.	موی آدمی رافع شقیقه است ۱۲
اُلّو	چغد	بوم	طائر مشهور	.	.	.	.	به شب پیه گداخته او بچشم کشند چون روز نماید دل بوم کلان در پوست [illegible] پیچیده بر بازو بندند از دزدان و سائر هوام محفوظ ماند والله اعلم بالصواب ۱۲
ابابیل	پرستوک	خطاف	پرنده است معروف	حی ۳	.	.	.	لحمش صورت سهر الکلا و مراره او شربا موی سفید را سیاه میکند ۱۲
باگھ	شیر	اسد	درنده مشهور	ح ی	.	.	.	جلوس بر پوست او نافع برای بواسیر وحی و موی ۱۲
بطخ	بط	اوزوقان?	م	حر	دیر هضم	سرکه و بادزهر?	.	گوشتش مسمن و مبهی و پیه او نافع شقاق یا تشنه اگر با موم گداخته بر رو مالند جلا دهد بیضه وی بسیار مبهی ۱۲
باره سنگها	گوزن	ایل	حیوان مشهور	حی ۳	.	.	.	اگر شاخش با شیر بجوشد در باه والقاظ [illegible] مالش سوخته او بر دندان جلا دهد و هم قوت

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	.	افعال وخواص
باز	باز	بازی	پرنده معروف	ح ۲ ی ۳	مولد قولنج	ابازیر	.	اکتحال مرارۂ آن باعث امن از نزول الماء است و سرگین او با عسل اگر بر داء الثعلب نهند زود سبز کند
باشه	باشه	باشق	م	حی ۲	.	.	.	دماغ او نیم درم با آب بادرنجبویه یا گلاب حل کرده بصاحب خفقان بخورانند بسیار نافع ۱۲
ببر	ببر	ببر	درنده قوی از شیر	حی		.		مرارۂ آن با آب حل کرده بر سر صاحب سرسام ... طلا سازند نفع بسیار کند ۱۲
بیل گاو	نر گاو و ماده گاو	بقر	م	حی	مولد سودا	اترج و دارچینی	.	قضیب نر گاو سوخته بیخته بیضه نیم برشت پاشیده خوردن مهیج باه ۱۲
بیا	کیتو	خُتُوط	پرنده مشهور	.	..	.	.	مرارۂ او بلشکر بکودک دهند خوشخو و پیش مردم معزز باشد هو العالم ۱۲
بهینس	گاومیش ماده	جاموش	م	حی	درد مفاصل	دارچینی	.	لحم او غلیظ الجوهر دیر هضم سپیدا و گداخته با نمک اندرانی بر برص و جرب بمالند زائل گردد ۱۲
بام مچھلی	مارماهی	جریث	مشابه بمار	.	.	.	.	خوردنش مصفی صوت و سعوط زهرۂ آن بفرس مجنون رافع جنون آن ۱۲
بابھنی	.	حردون	مشابه چلپاسه	ح ۱ ی ۳	.	.	.	اکتحال خون حردون مقوی باصره و سرگین آن رافع بیاض و حکه عین ۱۲

هـ	ف	ع	م	ط	مض	مص	.	افعال وخواص
بھیڑیا	گرگ	ذئب	م	حی	.	.	.	ہر کہ حیۂ او با خود دارد و بسیار مباشرت کند - العلم عند الله ١٢
بھڑ	کلیز	زنبور	م	حی ی	.	.	.	نافع ضعف دل طبعی و خفقان عارضی و اکتحال زہرۂ آن دافع شبکوری ١٢
بٹیر	بودنہ	سمانی	م	حی ٢	مورث گزاز اکثارا	روغنہا	.	سمن مبہی [illegible] زن دافع تپ و فساد اخلاط و مسخن و قابض شکم ١٢
بلی	گربہ	سنور	م	حی ٢	.	.		خوردنش نافع جذام شرباً ١٢
بھیڑ	دنبہ میش	ضان	م	حر٢	مصروع	.	.	اکتحال مرارۂ اش با عسل مزیل بیاض عین و مالش جگر تازۂ اش سوختہ بر دندان اسنان را سپید و براق کند ١٢
بجو	کفتار	ضبع	م	حی ٢ ی ٢	ریہ	عسل		سفوف قضیبش دو دانگ مہیج باہ ١٢
بیربہوٹی	کرم سرخ	دود ملک	م	ح ٣ ر ٢	.	.	.	پاپیالش دور کردہ یکعدد با برگ تنبول خوردن نافع فالج و لقوہ و ضمادش مقوی باہ و ذکر و ممسک و باعث فربہی و درازی ذکر ١٢
بچھو	کژدم	عقرب	م	بی ٣	ریہ	گل بنی	.	طلاء خاکسترش با روغن باعث نمو مو [illegible] بقدر دو سرخ مفتت حصاة

ہ	ف	ع	م	ط	مض	مص	.	افعال و خواص
بلبل	ہزار داستان	عندلیب	م	حی ۳	.	.	.	محرک باہ رگ کنش جالی قابض مصفی رنگ رخسار ضماداً در زیل کلف و حمولش مسقط جنین
بندر	بوزنہ	قرد	م	حی	.	.	.	لحمش اکلاً نافع مجذوم و خونش طلاءً مانع روئیدگی موے ۱۲
بگلا	بوتیمار	مالک الحزین	مرغ ماہی خوار	حی ۲	.	.	.	لحمش غلیظ و مولد ریاح و مقوی گردہ و محرک باہ طلاءً و پیہ آن ضماداً قاطع خون بواسیر
بکرا بکری	بزنادہ بزنر	معز	م	حر	سوداوی مزاج	بادام	.	کثیر الغذا لحمش موافق گرم مزاجان و حمولش پشک او قاطع ورم رحم
پہاڑی بکری	بزکوہی	تبس	م	حی ۳	.	.	.	سنون شاخش مجلی دندان و اگر خایہ اش خشک کردہ و مشروب نوشند الفقد سعوط سود کہ ساکن نشود ۱۲
پنڈبی	ماہی خوار	غواص	م	.	.	.	.	ہر کہ گوشتش با موی معشوق خود سوختہ با خود دارد معشوق عاشق او شود و استخوانش ہم ہمین حکم دارد فقط واللہ اعلم
چکور	تدرو	تدرج	م	ح ۲ ی	مولد صفرا	سکنجبین	.	لحمش سریع الہضم مولد خون صالح مقوی دماغ دافع نسیان ۱۲
تیتر	سہو	دراج	م	حی	محرور	.	.	مولد منی مہیج باہ مقوی دماغ و پیہ اش سہ بار بہ روغن کیوڑہ آگداختہ در زیل وجع عین ۱۲

ھ	ف	ع	م	ط	مض	مص	.	افعال وخواص
تیندوا	پلنگ	نمر	م	حی	زهرهٔ آن قاتل	قی از شیر	.	جلوس بر پوستش نافع برای صاحب بواسیر و اکتحال مرارهٔ آن مزید ضوء بصر ۱۲
ٹڈی	ملخ	جراد	م	حی ۲	مورث جرب حکه	سکنجبین	.	نافع برای تقطیر البول و بواسیر چون بخور کنند و سنگ مثانه را نافع ۱۲
جھینگر	زنجره	جندب	م	حی ۲	.	.	.	و خاکسترش را با سرمه آمیخته در چشم کشیدن نور بصر افزاید و خشک کرده بکوبند و آنرا با بلیله فلفل نافع برای قولنج ۱۲
جگنو	کرم شب تاب	حباحب	کرم شب افروز	حی	.	.	.	۳ عدد آن قتال [illegible] خشک سائیده آن با روغن گل برای اخراج کرم گوش ۱۲
جھینگا مچھلی	ماهی میگ	روبیان	م	ح ۲ ر ۱	مصلح آن مولد سودا	روغن بادام	.	مبهی ملین طبع و غذای صالح است و خلط بد پیدا میکند ۱۲
چرز	هوبره	حباری	مرغی بری	.	.	.	.	لحمش سبک از لحم بط است پوست [illegible] خشک ساخته با نمک اندرانی سائیده بچشم کشیدن دافع بیاض [illegible] است ۱۲
چکور	کبک	حجل	م	.	.	.	.	کشیدن زهرهٔ او در چشم دافع تاریکی چشم و خوردن [illegible] نافع برای صاحب صرع
چیل	غلیواز	حداه	م	حی ۲	مورث جنون	.	.	خوردنش [illegible] زهر قاتل است [illegible] خاکستر استخوان سوخته [illegible] جراحات خبیثه [illegible] زود با صلاح می آرد و خاکستر [illegible] دافع [illegible] ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	.	افعال وخواص
چمگادڑ	شبپره	خفاش	م	ح۳ ی۳	.	.		مالش دماغش برقدم باعث زیادتی باه وطلای دمش برعانه وبغل صبیان قبل ظهور [illegible] مانع نبات شعر دران ۱۲
چھچھوندر	موش کور	خلد	م	بغایت گرم	از سموم قتاله	.	.	دم وپیشش قاتل خنازیر وبیاض عین وبرص وبهق ۱۲
چڑیا گوریا	گنجشک	عصفور	م	حی۲	محرور	سکنجبین	.	بسیار بهی وکاسر ریاح اگر خون وی مرداره وبا آرد نخود آمیخته حبها ساخته بدارند وهنگام جماع برقضیب بمالند وبپای بزمین دهند بسیار لطف حاصل شود این مجرب اکثر [illegible] است
چیتا	یوز	فهد	م	حی	.	.	.	گوشتش گران ودافع امراض بلغمی مصفی صوت وطلاء خونش بر [illegible] نافع ۱۲
چنڈول	چکاوک	قبره	م	حی	.	.	.	نافع قولنج ودافع فساد صفرا ۱۲
چکاچکوی	سرخاب	نجام نجامه	طائرے	حر	محرور	سرکه	.	گوشتش گران مقوی اعضاء حابس البول و[illegible] فساد صفرا وخون نافع قولنج ۱۲
چیونٹی	مور	نمل	م	حی۳	مرکب الکلا	عسل	.	مور بزرگ مقابر در [illegible] هم روغن زیبق انداخته سه هفته بآفتاب گذاشته آن روغن بقضیب طلا نمایند نعوذ تمام وتغلیظ ذکر را بزرگ نماید ۱۲
چھاپکلی بهمنس	موش دشتی	یربوع	م	حی۲	محرق خون	ترشیها	.	نافع فالج ولقوه ورعشه وامراض بارده واعصاب ووجع مفاصل وادرار بول گوشتش دافع سوء [illegible] ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص		افعال وخواص
چھپکلی	چلپاسه	سام ابرص	م	حی ۳	مورث سل اکلاً	شربت ریباس	.	درنمکی که چلپاسه درو غلطد آن نمک مبروص میشود ۱۲
دیمک	بوچه	ارضه	کریست	ح	.	.	.	اگر سرش بریده باقی را بروغن گاو چرب کرده بلع نمایند بسیار مقوی باه وحل کرده آن بروغن سنام لقر نافع بواسیر است ۱۲
ریچھ	خرس	دب	م	حر	.	.	.	میگویند اگر کسی زهره او را بر ران راست بسته جماع کند منزل نشود و اگر دندانش بشیر [illegible] سائیده بر لثه طفل مالند دندان بآسانی تمام برآیند فقط والله اعلم ۱۲
سرا گاو	گاو کوهی	بقر جبلی	م	.	.	.	.	سرگینش دافع امراض [illegible] مالش زهره اش مقوی ذکر و اگر خونش بر جراحت نهاده شود به شود ۱۲
سانپ	مار	حیه	م	حی		.	.	بخورش سقط جنین و لحمش نافع جذام استسقا ردا عصاب است ۱۲
سور	خوک	خنزیر	م	ح ۳ ر ۲	مورث داء الفیل	خمر	.	میگویند که جائی که بر آن خوک بول کرده باشد اگر مصروع با خود دارد از صرع برهد هو العالم ۱۲
سوس	خوک آبی	دلفین	غرقی نباشد	.	مولد سودا	.	.	خوردن پیه او صاحب وجع مفاصل را نافع ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	.	افعال وخواص
سنجاب	سنجاب	سنجاب	حیوانیست چون موش	ح ا ر ۲	مولد قولنج	روغن بادام	.	لحمش دافع جنون ۱۲
ساهی	خارپشت	قنفذ	م	حی ۲	کبد احشا معده	سرکه کاسنی	.	نافع صرع وفالج ولقوه ولسه ورعشه وجذام وخاکستر جرمش دافع داء الثعلب طلاء ۱۲
شاهین	شاهین	شاهین	م	.	.	.	.	دزباش دافع کلف وقوباست ۱۲
مکھی شهدکی	مگس عسل	نحل	م	ح ی ۳	.	.	.	بچه پره آورده در آب بسا خشک کرده یکدرم با بابونه ... گندم نوشیدن سمن است ۱۲
شترمرغ	شترمرغ	نعامه	م	حی ۴	محرور	سرکه	.	پیه وے محلل اورام بلغمی ودافع نیش عقرب واوجاع بارده ولحمش دافع ثالیل ۱۲
طوطا	طوطه	ببغا	م	حی ۲ ی ۱	.	.	.	لحمش نافع قرحه وسقطه ودق. وسیگویند اگر خفیه لحمش خشک کرده بعد طهر خورد باهم در آید حامله گردد وسیگویند اگر کسے زبان او خورد فصیح لسان شود. والعلم عند الله
فاخته	فاخته	فاخته	م	حی	دماغ وسپرز	شیر گاو وکشنیز	.	نافع فالج وفساد باد وسبل واگر بر برص طلا نمایند برنگ بدن سازد ۱۲
کوا	زاغ	بالقع	غراب ابقع	حی ۲	.	.	.	اوجائیکه مو ریخته باشند سه کرت آنجا خون زاغ بمالند برآیند ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	.	افعال وخواص
کهرها	خرگوش	ارنب بری	م	ح ۲۳	محرور	ملت	.	نافع لقوه ولقرس واوجاع مفاصل ومیگویند اگر [illegible] زنی بخورد [illegible] نزدیکی کند حامله گردد فقط والله اعلم بالصواب ۱۲
کوڑی سنگ	خرمهره	حلزون	م	بے ۲	.	.	.	مقوی باصره ودافع فساد بلغم وصفرا وخون طلا بر پیشانی [illegible]
کیچوا	گلخورده	خراطین	م	جی ۳	اعصاب	روغن بادام	.	این را سوخته با روغن گل بر سر اقراع طلا سازند [illegible] مقوی [illegible] مغلظ است ۱۲
کنکهجورا	هزارپا	سبعین بسبعه	م	.	.	.	.	اگر بگوش رفته باشد روغن گرده یا سرکه با نمک بگوش اندازند
کیکڑا	خرچنگ	سرطان نهری	م	بر ۲	مثانه	گل مختوم	.	لحمش با شیر خر نافع برای دق وسلول ۱۲
کچهوا	سنگ پشت	سلحفاة	م	ح ۱ر۲	امعا	عسل	.	میگویند اگر خونش خشک کرده باریک ساخته بر چراغ [illegible] بسیار خرطزند فقط هو العالم ۱۲
کالاکوا	زاغ سیاه	غداف	م	جی ۱	.	.	.	اگر زهره زاغ سیاه در بینی چکانند موی سپید نشود ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	.	افعال وخواص
کھٹمل	غسک و مرغک	کنان فارسی	م	حی ۳	.	.	.	شربش با سرکه برآرنده علق از حلق ۱۲
.	کلنگ	کرکی	طائر لیست	حی	مولد دم سوداوی	سرکه نمک	.	لحمش مبہی و بیہ وے با عسل حنظل شرباً مزیل طحال ۱۲
کتا	سگ	کلب	م	حی ۲	.	.	.	شیر بہلبن او دافع سعال و میگویند که اگر ذکرش خشک کرده بر ران وے بندند ہیجان باه نماید ۱۲
کبوتر	کبوتر	حمام	م	حی ۲ ای ۱	محرور	سرکه و کشنیز	.	مقوی گرده و باه و منی افزا و رافع فالج و لقوه و حذر و استرخا ۱۲
گیدڑ	شغال	ابن اوی	م	.	.	.	.	طلاء و ایسچو انکش مزیل برص ۱۲
گرگٹ	آفتاب پرست	حربا	م	حی ۴	سم قاتل	قی و تدبیر	.	اکتحال زهره آن مزیل غشاوه بصر و گوشت و زهره آن سم قاتل است فوراً قی کنانیده مسکه خورانند ۱۲
گدھا	خر	حمار و جعفر	م	ح ۲ ی ۲	.	.	.	شیرش شرباً نافع برای مدقوق و طلاء آن سعی ۱۲
گورخر	گورخر	حمار الوحش	م	حی ۳	مولد دم سوداوی	.	.	لحمش قابض معده و اکتحال مراره آن نافع نزول ماء و ظلمت عین ۱۲
گھوڑا	اسپ	فرس	م	حی ۲	کیالس محرور را	دوغ	.	نافع درد مفاصل و فالج و رعشه و هر گیفتش زہر جالمه مسہل ولادت و سم او دبانش مسقط جنین ۱۲

ه	ف	ع	م	ط	مض	مص	.	افعال وخواص
گوه	سوسمار	ضب	م	حی ۳	محرور	سرکه	.	مقوی باه و سرگینش رافع برص طلاءً و رافع بیاض عین اکتحالاً ۱۲
گدھ	آله	عقاب	م	حی ۲	.	.	.	اکتحال مرارهٔ آن رافع ظلمت عین و نزول ماء و سرگینش محلل خنازیر ۱۲
لوا	درّاج	سلوی	[illegible]	حی	[illegible]	ترشیها	.	مقوی قابض شکم و محرک باه و مورث تشنگی و محرک حکه و مشتهی طعام ۱۲
لومڑی	روباه	ثعلب	م	حی	.	.	.	زهرهٔ وے در بینی سعوط النفع و مالش پیه وے بر پیشانی باعث قلت خواب ۱۲
مچھر	پشه	بعوض	م	حی ۲	[illegible]	تدهین	.	بلع نمودن او زنده [illegible] رافع عسر البول و صفت عدد آن را جوف باقلا نهاده بلع نمودن رافع تپ ربع مجرب اکثر احباب است ۱۲
مرغ	خروس	دیک	م	حی	.	.	.	شوربای وے نافع رعشه و درد مفاصل و ضیق و قولنج ۱۲
مینا	شارک	زرزور	م	حی	دماغ و محرور	یخنی [illegible]	.	اگر از آن خشک کرده صاحب خفقان خورد نافع است ۱۲
مچھلی	ماهی	سمک	م	با ۱ ر ۲	دماغ و معده	[illegible]	.	در [illegible] مقوی دماغ [illegible] و بلغم افزا و محدث جذام و نفخ شکم و ماهی تالاب گران تر و مقوی اعضا و ماهی منی افزاید ۱۲

ھ	ف	ع	م	ط	مض	مص	٠	افعال وخواص
مکڑی	کلاش	عنکبوت	م	بی	٠	٠	٠	بستن تار آن حابس خون ۱۲
مینڈکا	میش تر	کپیش	م	ح	٠	٠	٠	اکتحال برادهٔ آن با عسل مانع نزول ماء ۱۲
نیل گائے	نیاگاؤ	بقر وحشی	م	ح	٠	٠	٠	لحمش اغلظ از لحم آهو و مقوی دل و دماغ و صفرا و بلغم را می افزاید و نافع درد سپرز ۱۲
نیولا	راسو	ابن عرس	م	حی ۲	محرور	سرکھانی	٠	پاشیدن سرگینش بر زخم خون جاری را بند میکند ۱۲
ہاتھی	پیل	فیل	م	بی	٠	٠	٠	هر که چرک گوش فیل بخورد هفت روز بخوابد هر که براده عاج هر روز ۲ ماشه باشهد بخورد قوی الحافظه گردد ۱۲
٠	٠	یامو	حیوان وحشی	٠	٠	٠	٠	جلوس بر پوستینش نافع بواسیر ۱۲

امور ضروریہ بغرض نگہداشت صحت جنکی ہر مسافر کو ضرورت ہے

چاہیے کہ جب ارادہ سفر کرے اور ممتلی ہو تو فضلات کا تنقیہ کرے اور بتدریج
ریاضت کو زیادہ کرے اور بھوک پیاس اور سوار اور پیادہ چلنے کے او ر
مثل اسکے کہ جنکی ضرورت اکثر سفر مین پڑتی ہے عادت ڈالے — اور
اون اطعمہ کا کہ جنکو اوس سفر مین کہ جو درپیش ہے کہانا لابدی ہو اونکی
عادت ڈالے کہ طبیعت عادی ہوجاوے اور وقت روانگی کہانا نہ کہاوے
کہ زیادہ پیاس نہ معلوم ہو اسواسطے کہ اس حالت مین پانی کہانے کو فاسد کردیتا ہے
اور گرانی پیدا کرتا ہے بلکہ چاہیے کہ جب منزل کو پہونچے تو کہانا کہاوے اور بقولات
اور فواکہ اور جو چیز باعث تولید خلط خام ہو اسکو ترک کردے مگر بضرورت معالجہ
مضائقہ نہین — اور اشیاے معطشہ مثل مچہلی اور اشیاے نمکین و شیرینی و تیز
و ترش اور اشیاے مجہول الماہیت کسی طرح سے استعمال نکرے نکہاوے
اور نہ پیئے اور نہ سونگہے اور نہ بدن پر ملے اور اسی طرح سے جو اطعمہ و اشربہ کہ
دیر سے کہلے رکہے رہے ہون اونسے بہی پرہیز چاہیے اور جس جگہہ آب متعفن جمع ہو
یا مردہ شخص رہا جلائے جاتے ہون یا زمین نم ہو وہان منزل نکرے کیونکہ

CALL No. { ف ۴۱۰۶۳ ب۱م ج

ACC. NO. ۱۲۴۵۸

AUTHOR بندہ حسن

TITLE جامع المفردات

ب۱م ج ف ۴۱۰۶۳

۱۲۴۵۸

بندہ حسن

جامع المفردات

T THE TIME

Date	No.	Date	No.

MAULANA AZAD LIBRARY

ALIGARH MUSLIM UNIVERSITY

RULES:—

1. The book must be returned on the date stamped above.
2. A fine of **Re. 1-00** per volume per day shall be charged for text-books and **10 Paise** per volume per day for general books kept over - due.